

Begroting 2023

Algemeen

Inhoudsopgave

Algemeen	2
Inhoudsopgave.....	3
Leeswijzer	6
Proces en gevraagd besluit.....	9
Inleiding.....	10
Financiën in één-oogopslag	12
Kengetallen	13
Programma's	14
Overzicht programma's	15
Bestuurlijke vernieuwing.....	16
Doelen	17
Verbonden partijen	22
BBV verplichte indicatoren	23
Wat gaat het kosten?.....	24
Toelichting investeringen en reserves	28
Zorgzame gemeente	29
Doelen	31
Verbonden partijen	36
BBV verplichte indicatoren	37
Wat gaat het kosten?.....	38
Toelichting investeringen en reserves	42
Vitale gemeente	43
Doelen	44
Verbonden partijen	50
BBV verplichte indicatoren	51
Wat gaat het kosten?.....	52
Toelichting investeringen en reserves	56
Leefbare gemeente	57
Doelen	58
Verbonden partijen	64
BBV verplichte indicatoren	65
Wat gaat het kosten?.....	66
Toelichting investeringen en reserves	69
Financiële begroting	70
Overzicht financiële begroting	71

Inleiding.....	71
Algemene dekkingsmiddelen	74
Overhead	77
Meerjaren begroting	78
Vennootschapsbelasting	79
Onvoorzien.....	80
Geprognosticeerde balans	81
Technische uitgangspunten	83
Overige ontwikkelingen	84
Paragrafen.....	85
Overzicht paragrafen.....	86
Weerstandsvermogen	87
Algemeen	88
Risico's	94
Kengetallen	101
Onderhoud kapitaalgoederen.....	102
Algemeen	103
Kapitaalgoederen	104
Financiering.....	117
Algemeen	118
Economisch vooruitzicht.....	119
Rentevisie.....	120
Ontwikkelingen op het gebied van gemeentefinanciën	121
Treasury	122
Financiële risico's	123
Kasgeldlimiet	123
Renterisiconorm.....	123
Krediet-/debiteurenrisico	123
Opgenomen langlopende geldleningen	125
Verstreckte langlopende geldleningen.....	126
Begrotingsgegevens Europese Monetaire Unie (EMU)	126
Berekening rente-omslag.....	127
Bedrijfsvoering	129
Inleiding.....	130
Informatieveiligheid.....	131
Personeelsbeleid en Organisatie.....	133
Planning & Control en Financiën	134

Onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid	135
Verbonden partijen	137
Algemeen	138
Deelname in verbonden partijen	140
Grondbeleid	160
Algemeen	161
Van ontwikkeling naar herontwikkeling	162
Meer partijen krijgen invloed op ontwikkelingen	163
Financieel rendement en risicobeheersing komen onder druk	164
Macro-economische invloeden	165
Wijze van grondbeleid	166
Gronden per 1 januari in ontwikkeling genomen	167
Gronden per 1-1-2019 niet in exploitatie genomen	170
Lokale heffingen	171
Algemeen	172
Toelichting heffingen	173
Subsidies	179
Toezichtsinformatie	181
Wijkgericht werken	184
Openbaarheidsparagraaf	185
Bijlagen	187
Overzicht bijlagen	188
Meerjaren investeringsplan 2023-2026	188
Staat van reserves en voorzieningen	190
Beleidskaders	194
Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves	197
Overzicht incidentele baten en lasten	198
Financiële gegevens per taakveld	199

Leeswijzer

De basis van deze begroting is de op 4 juli 2022 vastgestelde Kadernota 2023-2026 en de hierin beschreven doelen en prestatie-indicatoren.

In het hoofdstuk Programma's is per programma een financieel overzicht van de baten en lasten opgenomen met de daarbij behorende toevoegingen aan en/of onttrekkingen uit de reserves. Tevens is een overzicht opgenomen van de structurele mutaties in de eerste tussenrapportage 2022 en Kadernota 2023 die hebben plaatsgevonden nadat de begroting 2022 in november 2021 is vastgesteld.

Nadat de Kadernota 2023-2026 is vastgesteld zijn nog nagekomen autonome ontwikkelingen/mutaties aan de orde gekomen. Deze mutaties worden in dit hoofdstuk per programma onder het kopje 'Wat gaat het kosten?' toegelicht. Daar waar sprake is van programma-overstijgende mutaties worden deze uitgebreider toegelicht in het hoofdstuk Financiële begroting. Ook wordt per programma een overzicht verstrekt van de investeringen die in 2023 zijn gepland en de mutaties (stortingen en onttrekkingen) in de reserves. De BBV-verplichte indicatoren zijn ook in dit hoofdstuk opgenomen, net als de bijdragen aan verbonden partijen.

In dit hoofdstuk worden ook de financiële mutaties die leiden tot een aanpassing van het begrote saldo per programma weergegeven. We maken onderscheid in de volgende soorten wijzigingen:

- Autonome ontwikkelingen
- Mutaties kleiner dan of gelijk aan € 10.000
- Administratieve wijzigingen

Toelichting:

Autonome ontwikkelingen.

Dit zijn toekomstige ontwikkelingen waar de organisatie géén inhoudelijke invloed op heeft. Er is hierbij geen sprake van een keuzemogelijkheid. De financiële effecten zijn onontkoombaar en noodzakelijk.

Om te bepalen of een mutatie een autonome ontwikkeling is, worden twee criteria gehanteerd:

- * de ontwikkeling is voor de gemeente niet beïnvloedbaar;
- * de (negatieve) financiële gevolgen van de ontwikkeling kunnen niet zonder meer door de organisatie zelf binnen de taakvelden/kostenplaatsen worden opgevangen.

Mutaties kleiner dan of gelijk aan € 10.000.

Deze relatief geringe actualisaties hebben slechts een marginaal effect op de begroting in relatie tot de totale omvang van de gemeentelijke begroting (in 2023 ongeveer € 215 miljoen). Deze bedragen worden dus wel financieel verwerkt, maar zijn alleen met één regel als totaalbedrag per programma zichtbaar.

Administratieve wijzigingen.

Dit zijn financiële wijzigingen binnen de lasten of de baten echter zonder financieel effect. Feitelijk zijn dit correcties van begrote bedragen die op een ander(e) taakveld/kostendrager binnen één programma begroot moeten worden. In enkele gevallen is ook sprake van programma-overstijgende administratieve wijzigingen. In dat geval is een formeel begrotingsbesluit van de gemeenteraad aan de orde, aangezien de gemeenteraad de begroting op programmaniveau vaststelt. Omdat deze wijzigingen geen begrotingseffect hebben, leggen we deze wijzigingen in één besluit bij de programmabegroting aan u voor.

In het hoofdstuk 'Financiële begroting' geven we inzicht in het verloop van het begrotingssaldo na vaststelling van de Kadernota 2023-2026 en de Eerste tussenrapportage 2022.

Daarnaast zijn de overige verplichte financiële onderdelen in dit hoofdstuk opgenomen, zoals onder andere de toelichting op de algemene dekkingsmiddelen, op de overhead en wordt de meerjarenbegroting gepresenteerd.

In het hoofdstuk 'Paragrafen' zijn onderwerpen opgenomen die niet onder één programma zijn te scharen, maar in feite horizontaal door de begroting heen terugkomen.

Naast de programma's zijn gemeenten volgens het Besluit begroting en verantwoording (BBV) verplicht zeven programma-overstijgende paragrafen in de begroting op te nemen. Dat zijn:

- Lokale heffingen,
- Weerstandsvermogen en risicobeheersing
- Onderhoud kapitaalgoederen
- Financiering
- Bedrijfsvoering
- Verbonden partijen
- Grondbeleid.

De informatie over deze onderwerpen is vaak versnipperd in de begroting terug te vinden. De paragrafen zijn eigenlijk dwarsdoorsnedes van de verschillende programma's en taakvelden.

De onderwerpen van de paragrafen zijn belangrijk voor het inzicht in de financiële positie van de gemeente. De paragrafen zijn met verschillende redenen opgenomen:

- Het onderwerp heeft een grote financiële impact.
- Het onderwerp heeft een grote politieke betekenis.
- Het onderwerp is van belang voor de uitvoering van de programma's

Naast deze verplichte paragrafen staat het de gemeente vrij extra paragrafen toe te voegen wanneer een onderwerp extra aandacht vraagt. Dat is bij Den Helder bijvoorbeeld het geval bij de paragraaf 'Wijkgericht werken'.

De programmabegroting is opgebouwd uit de volgende elementen:

Hoofdstuk 1 Algemene informatie

1. Leeswijzer
2. Inleiding
3. Financiën in één oogopslag

Hoofdstuk 2 De programma's

1. Bestuurlijke Vernieuwing
2. Zorgzame gemeente
3. Vitale gemeente
4. Leefbare gemeente

Hoofdstuk 3 De financiële begroting

1. Inleiding
2. Algemene dekkingsmiddelen
3. Overhead
4. Meerjarenbegroting
5. Vennootschapsbelasting
6. Onvoorzien
7. Geprognosticeerde balansen
8. Technische uitgangspunten
9. Overige ontwikkelingen

Hoofdstuk 4 Paragrafen

1. Weerstandsvermogen
2. Onderhoud kapitaalgoederen
3. Financiering
4. Bedrijfsvoering
5. Verbonden partijen
6. Grondbeleid
7. Lokale heffingen
8. Subsidies
9. Toezichtinformatie
10. Wijkgericht werken
11. Openbaarheidsparagraaf

Bijlagen

- Meerjaren investeringsplan
- Staat van reserves en voorzieningen
- Beleidskaders
- Structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves
- Incidentele baten en lasten
- Financiële gegevens per taakveld

Proces en gevraagd besluit

Vanwege de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 en het daarop volgende proces van het vormen van een nieuwe coalitie, was de Kadernota 2023 beleidsarm. Dit betekent dat geen nieuwe ruimtevragers zijn meegenomen. Wel zijn onontkoombare uitgaven (kosten door bijvoorbeeld nieuwe regelingen) en noodzakelijke uitgaven (externe ontwikkelingen) verwerkt. Dit zijn de zogenoemde autonome ontwikkelingen. De beleidsarme opzet van de kadernota is doorgezet naar de begroting omdat het coalitieakkoord pas op 22 juli 2022 verscheen.

De door uw raad te nemen besluiten luiden als volgt:

1. De Programmabegroting 2023 vast te stellen en kennis te nemen van de meerjarenraming 2024-2026;
2. Het meerjareninvesteringsplan 2023-2026, zoals opgenomen in bijlage 1 van de begroting, vast te stellen;
3. Een krediet van € 5.978.000, dat deel uitmaakt van het meerjareninvesteringsplan 2023-2026, voor de noodzakelijke (vervangings-)investeringen in 2023 beschikbaar te stellen.

Inleiding

Voor u ligt de Begroting 2023-2026 van de gemeente Den Helder. Vanwege de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2022 en het daarop volgende proces van het vormen van een nieuwe coalitie, was de Kadernota 2023 beleidsarm. Dit betekent dat geen nieuwe ruimtevragers zijn meegenomen. Wel zijn onontkoombare uitgaven (kosten door bijvoorbeeld nieuwe regelingen) en noodzakelijke uitgaven (externe ontwikkelingen) verwerkt. Dit zijn de zogenoemde autonome ontwikkelingen.

De beleidsarme opzet van de kadernota is doorgezet naar de begroting, omdat het coalitieakkoord pas op 22 juli 2022 openbaar is gemaakt. Gezien het feit dat begin augustus alle financiële wijzigingen in het systeem verwerkt moeten zijn om de begroting tijdig af te kunnen ronden is ervoor gekozen ook een beleidsarme begroting op te stellen. De ontwikkeling in hoofdlijnen is hieronder weergegeven.

Opvallend in de onderstaande cijfers is dat we aanzienlijke bedragen over houden, zeker in 2024 en 2025. Dat hangt samen met de uitkomsten van de meicirculaire; die een hoger accres geeft (vergoeding voor de algemene kostenstijgingen) en een aantal bijdragen voor specifieke zaken. De ambities van het Rijk, die het, deels samen met de gemeenten wil en moet uitvoeren, hangen hiermee samen. Een beleidsarme begroting betekent dan ook uiteraard niet dat er geen uitdagingen voor de gemeente zijn. De internationale en landelijke ontwikkelingen maken de aanpak van belangrijke onderwerpen door de gemeente noodzakelijk. Te denken valt bijvoorbeeld aan de schuldenproblematiek voor inwoners door de stijgende inflatie en sterk stijgende energielasten, investeringen in duurzaamheid, de wens tot het bouwen van woningen in relatie tot de beperkingen die de stikstofmaatregelen meebrengen, de effecten van de stijgende kosten van werkzaamheden en investeringen in de openbare ruimte, de aangekondigde verandering van de aanpak van de Jeugdzorg etc. Daarnaast geeft het coalitieakkoord ambities voor de komende jaren weer. Dit alles vraagt ook de nodige flexibiliteit van het ambtelijk apparaat in de overspannen arbeidsmarkt.

Opvallend is overigens dat in 2026 een aanzienlijke lager resultaat wordt voorzien. Dat hangt samen met het feit dat het Rijk alleen voor de periode 2022-2025 extra middelen heeft voorzien; de regeerperiode. Aangekondigd is dat voor het gat dat in de uitkering gemeentefonds valt in 2026, een nadere aanpak wordt gegeven, naar verwachting als op Prinsjesdag 2022. Zodra die duidelijk is, wordt de raad daarover geïnformeerd.

Deze begroting geeft dus ruimte om ambities uit het coalitieakkoord in te vullen en externe ontwikkelingen op te vangen. De vertaling van het coalitieakkoord voor de zaken die reeds uitgewerkt zijn, volgen in een begrotingswijziging. Deze wordt ook aangeboden aan de gemeenteraad en zal gelijktijdig met de begroting kunnen worden vastgesteld.

Corona

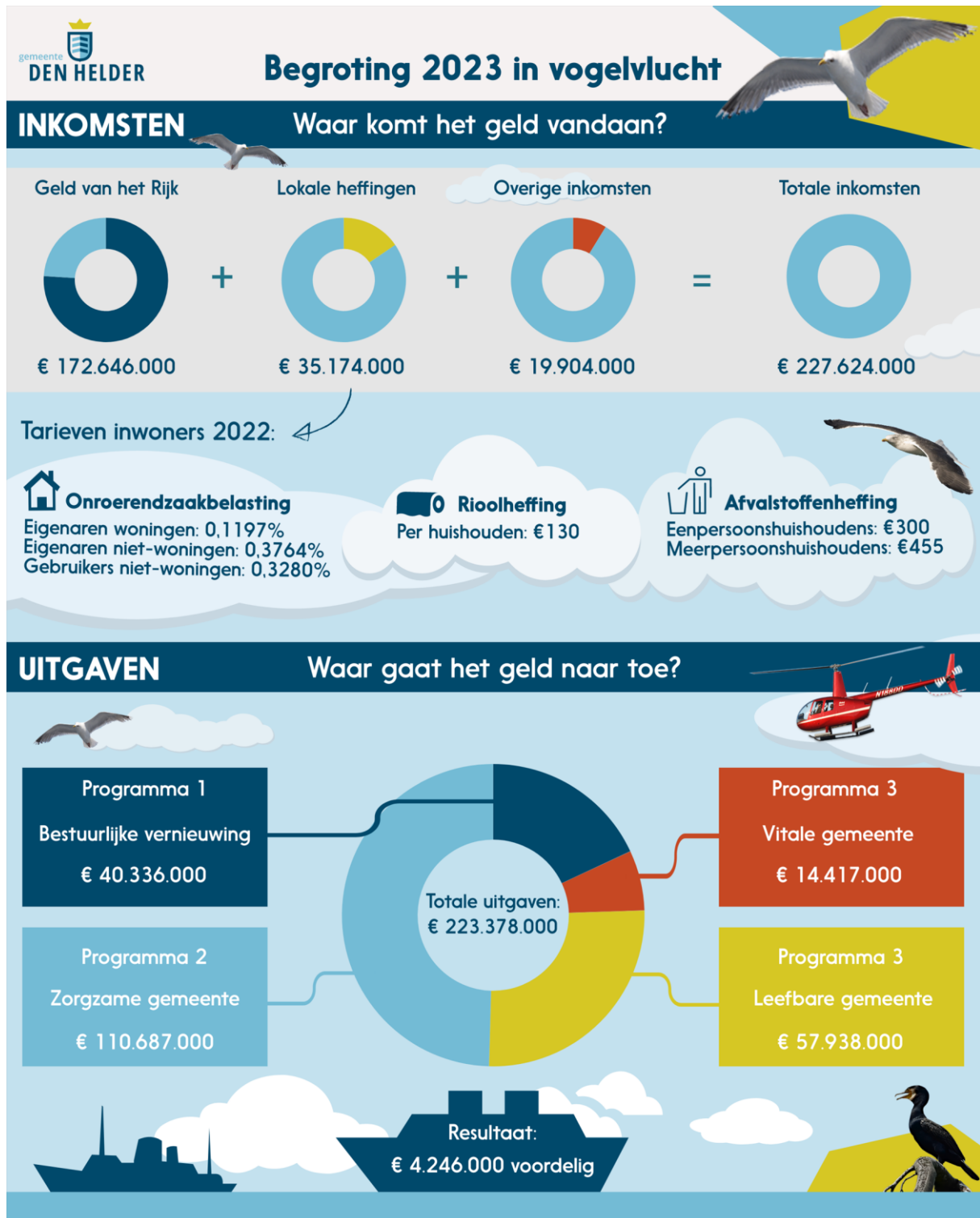
In de Programmarekening 2021 staat in de paragraaf Corona uitgebreid beschreven wat de gevolgen van de coronapandemie voor onze gemeente zijn (geweest). Zowel de effecten voor het voorbije jaar als de verwachtingen voor de korte en lange termijn staan in deze paragraaf beschreven. Voor de meerjarenbegroting zijn de effecten van de coronacrisis op lange termijn van belang maar deze zijn nog nauwelijks goed in te schatten. Een aantal belangrijke vragen zijn al eerder aangehaald en lijken ook alweer achterhaald:

1. Is de coronacrisis echt over of komt er nog een nieuwe golf in het najaar van 2022 met nieuwe lockdowns? En blijft het Rijk aanvullende middelen verstrekken?
2. In de programmarekening 2021 verheugden wij ons op de sterke economische opleving na de crisis en maakten wij ons gelijktijdig zorgen over de sterke inflatie. Dit laatste effect is in de samenleving inmiddels goed zichtbaar en wat betekent dit voor onze inwoners en de ontwikkeling van de kosten voor de gemeente zelf en hoe lang zal de hoge inflatie doorzetten? Wat is het blijvende effect van de crisis op de ondernemers en van de inflatie op onze inwoners?

3. Door de economische ontwikkeling na corona nemen ook de prijzen voor brandstof toe, nog verder gestimuleerd door de oorlog in Oekraïne. Dit heeft bijvoorbeeld voor de haven als effect dat er meer scheepsbewegingen zijn voor olie- en gaswinning en dat wellicht de aanleg van windmolenparken versneld zal worden. Tevens hebben de hoge olie- en gasprijzen gevolgen voor de schepen in onze vissershaven.

Daarnaast zijn er op een ander niveau nog lange-termijn effecten mogelijk:

1. Wordt het makkelijker om schaars personeel te werven door de betere mogelijkheden om thuis te werken en doordat kandidaten meer zekerheid willen?
2. Wat betekent de crisis en de als gevolg daarvan opgelopen spanningen in gezinnen de komende tijd voor de vraag naar jeugdzorg en vrouwenopvang?
3. Hoe ontwikkelt zich het aantal mensen dat een beroep doet op een bijstandsuitkering, zeker als we een nieuwe opleving van corona krijgen?
4. Deze effecten zullen de komende tijd veel aandacht blijven vragen van de gemeente en aanpassingen aan de doelen van de politiek betekenen.

Kengetallen

	2019	2020	2021	2022
Aantal inwoners op 1 januari	55.604	56.296	56.582	56.338
Inwoners tot 20 jaar	11.067	11.102	11.008	10.864
Inwoners 20-80 jaar	41.656	42.246	42.531	42.393
Inwoners 80 jaar en ouder	2.881	2.948	3.043	3.077
Aantal huishoudens	26.774	27.069	27.243	27.296
Aantal woningen (op 1 januari)	28.056	28.213	28.390	28.401
Waarvan koopwoningen	15.138	15.285	15.397	NB
% eengezinswoningen	73,1	73,1	72,9	73,1
WOZ-waarde woningen	€ 153.000	€ 161.000	€ 170.000	€ 184.000
Huishoudens met bijstandsuitkering	1.660	1.610	1.660	1.580
Aantal banen	25.860	26.320	26.390	NB
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden	€ 607	€ 629	€ 636	€ 718
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden	€ 733	€ 771	€ 787	€ 873

NB= Niet bekend

Programma's

Overzicht programma's

Bestuurlijke vernieuwing

Het begrotingsprogramma Bestuurlijke Vernieuwing krijgt de titel 'Samenwerkende Gemeente'. De verdere uitwerking daarvan vindt plaats in het Collegeprogramma; opdrachten en acties worden uitgewerkt naar concrete doelstellingen.

Trends

- Inwoners willen steeds meer zeggenschap over hun eigen leefomgeving.
- Datagedreven werken neemt toe.
- Er zijn doelgroepen die niet mee kunnen in de digitalisering. En jongeren hebben andere (informatie)behoeften dan mensen die niet en/of minder digitaal zijn.
- De gemeente Den Helder kent veel vacatures voor hoogopgeleiden die moeilijk te vervullen zijn.
- Cybercrime neemt verder toe.

Doelen

1. Den Helder kent een stabiel bestuur (raad en college) dat professioneler met elkaar samenwerkt.
2. Den Helder voert beleid doeltreffender uit door beter en transparanter samen te werken met de verbonden partijen.
3. Inwoners en ondernemers ervaren betere dienstverlening van de gemeente Den Helder.
4. De gemeente Den Helder trekt gemakkelijker nieuw personeel aan en houdt bestaand personeel beter vast.
5. Onze inwoners voelen zich meer betrokken bij initiatieven van de gemeente en andere initiatiefnemers in hun leefomgeving.

Doelen

Doel 1.1

Den Helder kent een stabiel bestuur (raad en college) dat professioneler met elkaar samenwerkt.

Hoe gaan we meten of we dit doel bereiken?

Vertrouwen in het bestuur van de gemeente Den Helder.

Via ons inwonerspanel meten van vertrouwen in de manier waarop gemeente wordt bestuurd.

2023	2024	2025	2026
Heel veel 8%, veel 26%, neutraal (niet veel/niet weinig) 40%, weinig 18%, nauwelijks tot geen 4%. Geen mening 5%.	Heel veel 9%, veel 27%, neutraal (niet veel/niet weinig) 40%, weinig 17%, nauwelijks tot geen 3%. Geen mening 5%.	Heel veel 9, veel 29%, neutraal (niet veel/niet weinig) 40%, weinig 16%, nauwelijks tot geen 3%. Geen mening 5%.	Heel veel 10%, veel 30%, neutraal (niet veel/niet weinig) 40%, weinig 15%, nauwelijks tot geen 1%. Geen mening 5%.

Op vijf puntsschaal: % mate van vertrouwen in manier waarop gemeente wordt bestuurd: heel veel, veel, neutraal (niet veel/niet weinig), weinig, nauwelijks tot geen.

NB: Beoogde waarde 2022 (heel) veel was 32% en is werkelijk 10%.

Wat gaan we ervoor doen?

Activiteit 1.1.1

Uitvoeren verbeteragenda Bestuurlijke Vernieuwing met de nadruk op de volgende onderwerpen:

Toelichting:

- Inzet (digitale) participatiemiddelen voor inwoners, zoals digitaal platform Ingesprek.DenHelder.nl (Citizenlab).
- Communicatie over plannen en over genomen college- en raadsbesluiten, inclusief de afwegingen die daarbij een rol hebben gespeeld.
- Bevorderen van de toegang voor bewoners en ondernemers met initiatieven.
- Vergroten aanwezigheid organisatie, college en gemeenteraad in de wijk.

Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)

n.v.t.

Doel 1.2

Den Helder voert beleid doeltreffender uit door beter en transparanter samen te werken met de verbonden partijen.

Hoe gaan we meten of we dit doel bereiken?

Mate van tevredenheid over de informatievoorziening van de verbonden partijen aan de gemeenteraad.

Rapportcijfer van gemeenteraad over kwaliteit, volledigheid en tijdigheid aangeleverde informatie door (publieke en private) verbonden partijen.

Bron: enquête door gemeente Den Helder onder raads- en commissieleden.

2023	2024	2025	2026
6,5	6,6	6.7	6.8
--			
Wat gaan we ervoor doen?			
Activiteit 1.2.1			
Twee keer per jaar een extra commissie Bestuur en Middelen over de rapportage verbonden partijen die het college aanbiedt aan de raad.			
<i>Toelichting:</i>			
De directies van de private verbonden partijen in Den Helder geven een presentatie en beantwoorden technische vragen. Vervolgens bespreekt de commissie de rapportage met het college.			
Activiteit 1.2.2			
We werken aan de bundeling van de ontwikkelcapaciteit die belegd is of was bij Zeestad CV/BV, Port of Den Helder en Den Helder Airport.			
<i>Toelichting:</i>			
De rolverdeling is inmiddels vastgelegd. De doelstelling vergt aanpassing. Vanuit het nieuwe coalitieakkoord zal hier weer verder invulling aan worden gegeven.			
Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)			
n.v.t.			

Doel 1.3			
Inwoners en ondernemers ervaren betere dienstverlening van de gemeente Den Helder.			
Hoe gaan we meten of we dit doel bereiken?			
Het gemiddelde rapportcijfer dat inwoners de dienstverlening van de gemeente geven.			
2023	2024	2025	2026
7,4	7,5	7,6	7,7
--			
MKB-onderzoek (peiling MKB-vriendelijkste gemeente)			
De verkiezing MKB-vriendelijkste gemeente is een initiatief van MKB-Nederland, uitgevoerd door onderzoeksbureau LexNova. Het is een tweejaarlijkse prijs, waaraan gemeente Den Helder in februari 2021 (editie 2020/2021) voor de eerste keer meedeed.			
2023	2024	2025	2026
De top 200 binnengekomen van de Nederlandse gemeenten.		De top 100 binnengekomen van de Nederlandse gemeenten	
De ranglijst is in juli 2021 bekend gemaakt: Den Helder op plaats 339 van de landelijke ranglijst.			

Wat gaan we ervoor doen?

Activiteit 1.3.1

Blijven investeren in goede dienstverlening aan inwoners en ondernemers, zoals door het programma Excellente Dienstverlening.

Toelichting:

Met onze klanten werken we samen aan de ontwikkeling en toekomst van de werk-, leef- en leeromgeving. We leveren excellente, mensgerichte dienstverlening aan al onze klanten. Dat kunnen inwoners, bedrijven of instellingen zijn. Maar ook collega's zien wij als klanten. We staan ten dienste van onze klant. Daarom vervullen wij hun vragen en/of behoefte op een mensgerichte manier, die de verwachting overstijgt! Hiervoor zetten wij onze kennis, producten, inspanning en diensten in.

Activiteit 1.3.2

Inzet op betere dienstverlening aan ondernemers.

Toelichting:

Dit door het versterken van het lokaal ondernemersklimaat; het verbeteren van het overleg met ondernemersverenigingen en goede communicatie en beleid met betrekking tot het midden- en kleinbedrijf. Het resultaat: ondernemers tevreden over de gemeente en een goed imago bij ondernemers buiten de gemeente.

Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)

n.v.t.

Doel 1.4

De gemeente Den Helder trekt gemakkelijker nieuwe personeel aan en houdt bestaand personeel beter vast.

Wat gaan we ervoor doen?

Activiteit 1.4.1

Profileren van Den Helder als aantrekkelijke werkgever.

Toelichting:

We voeren ons vastgestelde arbeidsmarktbeleid uit

Activiteit 1.4.2

Investeren in opleiding en training (leren & ontwikkelen).

Toelichting:

We investeren in ontwikkeling van medewerkers en teams

Activiteit 1.4.3

Uitwerken van het begrip goed werkgeverschap in de breedste zin van het woord.

Toelichting:

n.v.t.

Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)

n.v.t.

Doel 1.5

Onze inwoners voelen zich meer betrokken bij initiatieven van de gemeente en andere initiatiefnemers in hun leefomgeving.

Hoe gaan we meten of we dit doel bereiken?

Het aantal deelnemers/gebruikers aan het participatieplatform ingesprek.denhelder.nl (Citizenlab) neemt ieder jaar toe.

Via ingesprek.denhelder.nl maken we inzichtelijk hoe inwoners participeren bij initiatieven van de gemeente en bij (eigen) initiatieven uit hun buurt.

2023	2024	2025	2026
3.500	3.600	3.700	3.800

--

Het aantal projecten op het participatieplatform ingesprek.denhelder.nl (Citizenlab) neemt ieder jaar toe.

Onderstaande cijfers gaan over het aantal uit te voeren projecten (via ingesprek.denhelder.nl) in dat jaar.

2023	2024	2025	2026
15	16	17	18

--

Het percentage volwassenen in Den Helder dat aangeeft vrijwilligerswerk te verrichten (indexcijfer 2019 = 100) stijgt.

Vrijwillige inzet inwoners voor hun stad (indexcijfer 2019 = 100).

Effectindicator: percentage volwassenen in Den Helder dat aangeeft vrijwilligerswerk te verrichten groeit jaarlijks met drie procent.

We maken gebruik van het cijfermateriaal van vrijwilligersorganisatie Noordkop voor elkaar over hulpaanbod, gebruikers en hulpvragen.

2023	2024	2025	2026
112	115	118	122

--

Wat gaan we ervoor doen?

Activiteit 1.5.1

Het participatieplatform ingesprek.denhelder.nl benutten we optimaal om het gesprek in en over projecten mogelijk te maken en zo inwoners meer te betrekken en te laten participeren.

Toelichting:

Het platform biedt verschillende mogelijkheden om de burgerparticipatie te vergroten, Denk bijvoorbeeld aan het uitzetten van enquêtes, inwoners laten stemmen op verschillende scenario's en ideeën ophalen.

Activiteit 1.5.2

Onder de Omgevingswet wordt een aanvrager voor een omgevingsvergunning verantwoordelijk voor het betrekken van de omgeving.

Toelichting:

We monitoren of de participatie afdoende is voor een goede belangenafweging, om zo nodig na evaluatie de regels te kunnen bijsturen.

Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)

n.v.t.

Verbonden partijen

Bijdragen verbonden partijen	bedrag
Cocensus, taakveld OZB Woningen	266
Cocensus, taakveld OZB niet woningen	324
Cocensus, taakveld Economische promotie	29
Cocensus, taakveld Belastingen overig	1
Regionaal Historisch Centrum Alkmaar, taakveld Overhead	268
Totaal	888

Bedragen x € 1.000

BBV verplichte indicatoren

Indicator	NL2022	REK. 2021	BEGR. 2023
Formatie, aantal FTE per 1.000 inwoners	9,3	8,3	7,3
Bezetting, aantal FTE per 1.000 inwoners	8,4	8,4	6,2
Apparaatskosten per inwoner	417	NB	621
Externe inhuur: kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur	18	16	5
Overhead, % van totale lasten	0,12	NB	0,11

NB = niet bekend

Wat gaat het kosten?

Overzicht van de geraamde bedragen vóór bestemming en de mutaties in de reserves:

(De bedragen in de tabellen zijn x € 1.000 weergegeven)

	Rekening	Begroting	Begroting			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Bestuurlijke vernieuwing						
Exploitatie						
Lasten	-41.744	-40.506	-40.336	-39.745	-39.570	-39.607
Baten	159.008	158.560	163.621	166.114	168.096	159.259
Saldo	117.265	118.054	123.285	126.369	128.527	119.652
Reserves						
Stortingen (lasten)	-9.211	-130				
Onttrekkingen (baten)	9.609	6.224	2.885	2.222	2.219	2.219
Saldo	398	6.094	2.885	2.222	2.219	2.219
Saldo van baten en lasten	117.662	124.147	126.170	128.590	130.746	121.871

Overzicht van de geraamde bedragen per stand:

	Begroting			
	2023	2024	2025	2026
Primitieve begroting	115.506	115.312	116.077	116.077
Eerste tussenrapportage 2022	-1.073	-1.064	-1.042	-1.035
Kadernota	1.427	1.462	1.769	1.910
Programmabegroting 2023	10.310	12.880	13.941	4.918
Saldo van baten en lasten	126.170	128.590	130.746	121.871

De mutaties uit de Programmabegroting 2023 worden hieronder toegelicht, waarbij de administratieve wijzigingen en de mutaties van € 10.000 en kleiner als totaal worden weergegeven. De mutaties uit voorliggende standen zijn als totaal opgenomen:

	Begroting			
	2023	2024	2025	2026
Primitieve begroting	115.506	115.312	116.077	116.077
Eerste tussenrapportage 2022	-1.073	-1.064	-1.042	-1.035
Kadernota	1.427	1.462	1.769	1.910
Programmabegroting 2023	10.310	12.880	13.941	4.918
<i>Administratieve wijzigingen</i>	<i>3.169</i>	<i>1.867</i>	<i>1.888</i>	<i>1.816</i>
<i>Mutaties < € 10.000</i>	<i>83</i>	<i>89</i>	<i>104</i>	<i>161</i>
<i>Autonome ontwikkelingen</i>	<i>7.058</i>	<i>10.924</i>	<i>11.949</i>	<i>2.942</i>
Exploitatie	7.010	10.925	11.949	2.942
Gemeentefonds: meicirculaire 2022	6.833	9.402	10.606	2.095
Deze circulaire bevat informatie over de invoering per 1 januari 2023 van de nieuwe verdeling van het gemeentefonds en de actualisatie van het accres op basis van de Voorjaarsnota 2022. Hoewel de herverdeling nadelig uitpakt voor Den Helder, leiden de ambitieuze plannen van het Rijk tot forse (tijdelijke) accrestoename en daarmee een stijging van de algemene uitkering. In 2026 daalt het accres weer.				
Huur stadhuispanden Willemsoord	-70	-70	-70	-70
Op Willemsoord gaat de gemeente 2 panden in gebruik nemen welke eigendom zijn van Willemsoord B.V. Overeengekomen is dat de gemeente hier een jaarlijkse huurvergoeding van € 70.000 tegen over stelt.				
Personeelskosten	1.286	1.286	1.286	1.286
Deze mutatie wordt verder toegelicht in het hoofdstuk Financiële begroting, paragraaf Inleiding.				
Verhoging contributie VNG en bijdrage Fonds GGU	-42	-42	-42	-42
Zowel de VNG contributie als de bijdrage aan de VNG om de Gezamenlijke Gemeentelijke Activiteiten (GGU) te financieren is na instemming van de Algemene Ledenvergadering verhoogd.				
Ophogen budget verkiezingen	-60	-60	-60	-60
Tot en met 2027 worden er in ieder geval elk jaar verkiezingen gehouden. Het Rijk wil de vroegstembureaus continueren. Daarnaast wordt het straks verplicht om centraal te gaan tellen en ook aan softwarematige aspecten worden eisen gesteld die voor rekening van de gemeente komen. Gelet op de uitgaven voor gemeenteraadsverkiezingen 2022 wordt een ophoging met € 60.000 noodzakelijk geacht.				
Financiering	310	303	233	212
Deze mutatie wordt verder toegelicht in het hoofdstuk Financiële begroting, paragraaf Inleiding.				
Actualisering staat van investeringen (afschrijvingslasten)	-389	-506	-527	-638
Deze mutatie wordt verder toegelicht in het hoofdstuk Financiële begroting, paragraaf Inleiding.				
Actualisering staat van investeringen (rentelasten)	-348	-339	-330	-335

Deze mutatie wordt verder toegelicht in het hoofdstuk Financiële begroting, paragraaf Inleiding.				
Indexering tarieven	-237	-237	-237	-237
Deze mutatie wordt verder toegelicht in het hoofdstuk Financiële begroting, paragraaf Inleiding.				
Actualisering riool	-54	-54	-54	-54
De mutatie wordt toegelicht in het hoofdstuk 'Financiële begroting, paragraaf inleiding'.				
Hervormingsagenda Jeugdzorg		1.255	1.157	797
Het Rijk en de VNG werken op dit moment aan de Hervormingsagenda jeugdzorg. Deze zal naar verwachting dit najaar worden afgerond. Dit heeft gevolgen voor de meerjarenbegroting van gemeenten. Om op deze ontwikkelingen te kunnen anticiperen zijn er een aantal aanvullende afspraken gemaakt ten aanzien van de te verwachten ruimte in de gemeentelijke begroting aanvullend op de meicirculaire. Deze mutaties betreffen een verhoging van de uitkering gemeentefonds (programma Bestuurlijke vernieuwing) en de zorgbudgetten (programma Zorgzame gemeente).				
Egalisatie huisvestinglasten	-218	-12	-12	-12
Door fasering van uitvoering van de projecten voor permanente en tijdelijke huisvesting moeten hieraan gerelateerde boekingen in egalisatiereserves geactualiseerd worden. Per saldo blijven de lasten welke met de stadhuisgebouwen te maken hebben uitkomen op het eerder gemelde bedrag van € 1.522.000. Eind 2023 mag de ' egalisatiereserve Kerkgracht' afgesloten worden.				
Reserves	48	-1	-1	-1
Actualiseren kapitaalegalisatiereserves	-2	-2	-2	-2
Een deel van de afschrijvingslasten wordt gecompenseerd door kapitaalegalisatiereserves. Deze moeten jaarlijks geactualiseerd worden.				
Egalisatie huisvestinglasten	50	2	2	2
Door fasering van uitvoering van de projecten voor permanente en tijdelijke huisvesting moeten hieraan gerelateerde boekingen in egalisatiereserves geactualiseerd worden. Per saldo blijven de lasten welke met de stadhuisgebouwen te maken hebben uitkomen op het eerder gemelde bedrag van € 1.522.000. Eind 2023 mag de ' egalisatiereserve Kerkgracht' afgesloten worden.				
Saldo van baten en lasten	126.170	128.590	130.746	121.871

Toelichting investeringen en reserves

Investerings

Investerings	2023
economisch	1.620
Meubilair	40
Tractiemiddelen	240
ICT, narrow casting	30
ICT, klantbegeleidingszuil	45
ICT, servers en storage	100
ICT, netwerk	320
ICT, vergadersysteem	200
ICT, werkplekken (excl. ipad en iphone)	215
ICT, telefonie/mobiele devices	430
Totaal	1.620

Reserves

Reserves	toevoeging	onttrekking
Algemene reserve	0	2.006
Sociaal domein		2.006
Bestemmingsreserves	0	879
Helders perspectief		420
Kerkgracht kapitaallasten		253
Ambachtsweg kapitaallasten (renovatie en serverruimte)		48
Laadpalen		3
Nieuwbouw stadhuis		155
Subtotaal	0	2.885
Saldo onttrekkingen		2.885

Zorgzame gemeente

De kosten van de Jeugdzorg en Wmo stijgen nog steeds. Dat geldt niet alleen in Den Helder, maar speelt in alle gemeenten in Nederland. De Jeugdwet en Wmo nemen preventie en de eigen kracht van gezinnen als uitgangspunt. Een ander doel is om professionals meer ruimte te geven voor eigen afweging: maatwerk. De financiële baten van jeugdhulp vallen veelal in de zorg (minder GGZ en somatische problemen op latere leeftijd) en op termijn op het gebied van werk en inkomen (via het behalen van een startkwalificatie of hoger onderwijsniveau). Preventie en vroegsignalering zorgen voor beter welzijn van kinderen, jongeren, gezinnen en ouderen. Integraal werken leidt tot passender zorg, maar vraagt voor multiprobleemgezinnen ook investeringen op andere gebieden, zoals wonen, werk en onderwijs. Landelijk is onderzocht dat de meeste maatregelen gericht op jeugdzorg niet één op één vertaald kunnen worden in lagere kosten in de jeugdzorg. Dat geldt wel voor bijvoorbeeld de inzet van praktijkondersteuners en gezinscoaches.

In de wijksteunpunten / integrale toegang wordt samen met de inwoners gekeken naar hun hulpvraag of -vragen. Samen met onze maatschappelijke partners bundelen we onze expertises om onze inwoners laagdrempelig en efficiënt te kunnen helpen. Het behouden en/of verkrijgen van zelfredzaamheid staat hier voorop. Hiermee streven we naar het voorkomen van onnodig dure individuele trajecten. Den Helder zet daarnaast ook in op andere vormen van preventie en vroegsignalering. Dat leidt weliswaar niet tot directe kostenbesparing, maar wel tot het voorkomen van problemen bij kinderen, jongeren en gezinnen en daarmee tot het voorkomen van zorgkosten op termijn.

Naast het voorkomen en beperken van de instroom willen we de komende jaren ook inzetten op het bevorderen van de uitstroom. We onderzoeken waarom cliënten langer in de jeugdhulp blijven en gaan hier gericht op handelen. Een knelpunt in de zorgketen kan het afschalen van de zorg bemoeilijken. Dit vraagt een andere kijk op zorgcontracten, maar vooral ook weer de integrale blik. Organisaties buiten het sociaal domein, zoals kinderopvang en buitenschoolse opvang (bso) kunnen hierin een rol spelen. Het geldt echter ook voor maatregelen op het gebied van wonen, onderwijs en werk. De gezinscoaches bereiken resultaten bij de 'top 80' van de zorgtrajecten, maar door verbreding van de inzet/het instrumentarium is méér mogelijk. Betere beheersing van het volume aan benodigde zorg en ondersteuning is ook mogelijk door extra aandacht voor de inkoop en kostensystematiek en digitalisering.

In het afgelopen jaar is de inzet op de beheersing van volume en effectiviteit in de zorg en schuldhulpverlening door een integrale en gerichte aanpak geïntensiveerd. Ook de mogelijkheden tot participatie in de vorm van werk maken onderdeel uit van deze aanpak. We zetten in op maatwerk gericht op de top 80 van gezinnen waarvoor de hoogste kosten worden gemaakt. We hebben daarbij de ambitie om de kosten van de (jeugd)zorg met € 0,5 miljoen te verlagen in 2025 ten opzichte van de ervaringscijfers van dit moment. Dat doen we met meer sturing op de inkoop, met maatwerk in en afstemming tussen effectieve zorgtrajecten en goede en breed functionerende sociale wijkteams.

Trends

- Toenemende wachtlijstproblematiek voor jongeren in de gemeente Den Helder. Behoefte aan laagdrempelig en preventief aanbod voor jongeren;
- Toenemende mate van overgewicht en ongezonde levensstijl bij inwoners, met name onder jongeren. Balansverstoring in de samenleving, in verhouding veel ouderen ten opzichte van jongeren om deze doelgroep te kunnen ondersteunen;
- Overbelasting van mantelzorgers en sociaal netwerk;
- Toename van inwoners met problematische schulden en inwoners die leven in armoede;
- De inzet van specifieke kennis en ervaringsdeskundigheid (zoals door mensen met een verstandelijke beperking, ggz-achtergrond, laaggeletterden en ex-verslaafden) neemt toe;
- Digitalisering en digitale bereikbaarheid;

- Toename van het aantal te huisvesten statushouders.

Doelen

1. Minder jongeren in Den Helder zijn aangewezen op jeugdhulpverlening.
2. Het aantal inwoners met problematische schulden in Den Helder is afgenomen en minder inwoners leven in armoede.
3. Den Helder telt minder werklozen en bijstandsgerechtigden.
4. De zorg voor kwetsbare inwoners is doelmatiger en speelt meer in op hun (zorg)behoefte
5. Overbelasting van mantelzorgers en sociaal netwerk neemt af.

Doelen

Doel 2.1

Minder jongeren zijn er in Den Helder aangewezen op jeugdhulpverlening.

Hoe gaan we meten of we dit doel bereiken?

Aantal jongeren met indicatie jeugdhulpverlening.

2023	2024	2025	2026
13,0	12,5	12,5	12,5

--

Wat gaan we ervoor doen?

Activiteit 2.1.1

We zetten in op snelle signalering door laagdrempelige voorzieningen.

Toelichting:

n.v.t.

Activiteit 2.1.2

Sturen op inkoop om de juiste zorg te kunnen verlenen.

Toelichting:

n.v.t.

Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)

n.v.t.

Doel 2.2

Het aantal inwoners met problematische schulden in Den Helder is afgenomen en minder inwoners leven in armoede.

Hoe gaan we meten of we dit doel bereiken?

Beroep op schuldhulpverlening

2023	2024	2025	2026
130	125	125	125

Bron: eigen registratie: aantal inwoners dat schuldhulpverlening ontvangt.

Aantal inwoners dat zich aanmeldt bij de Voedselbank

2023	2024	2025	2026
110	105	105	105
Aantal geregistreerde huishoudens in het bestand van de Voedselbank. Bron: Het aantal daadwerkelijke gebruikers van de Voedselbank Den Helder.			
Wat gaan we ervoor doen?			
Activiteit 2.2.1			
Inzet via het Vroeg Erop Af-team van het Centrum Financieel Fit Den Helder voorkomt crisissituaties.			
<i>Toelichting:</i>			
n.v.t.			
Activiteit 2.2.2			
Integrale aanpak, breed integraal casuïstiek overleg in de sociale wijkteams.			
<i>Toelichting:</i>			
n.v.t.			
Activiteit 2.2.3			
Inzet van budgetcoaching en maatwerk in de duur van budgetbeheer, ter voorkoming van onder bewindstelling.			
<i>Toelichting:</i>			
n.v.t.			
Activiteit 2.2.4			
Voorlichting geven aan jongeren op scholen binnen onze gemeente.			
<i>Toelichting:</i>			
n.v.t.			
Activiteit 2.2.5			
Inzet Doorbraakfonds ter voorkoming van een impasse in de Schuldhulpverlening.			
<i>Toelichting:</i>			
n.v.t.			
Activiteit 2.2.6			
Het bevorderen van zelfredzaamheid van inwoners door samenwerkingsafspraken met bewindvoerders te versterken.			
<i>Toelichting:</i>			
n.v.t.			
Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)			
n.v.t.			

Doel 2.3

Den Helder telt minder werklozen en minder bijstandsgerechtigden.

Hoe gaan we meten of we dit doel bereiken?

Netto arbeidsparticipatie in Den Helder.

2023	2024	2025	2026
66,0	66,5	67,0	67,0

Percentage van de werkzame beroepsbevolking ten opzichte van de beroepsbevolking.

Wat gaan we ervoor doen?

Activiteit 2.3.1

We leiden, in samenwerking met werkgevers en re-integratiebedrijven, inwoners met een bijstandsuitkering toe naar werk.

Toelichting:

n.v.t.

Activiteit 2.3.2

Het Jongerenpunt helpt jongeren bij het vinden en behouden van een (leerwerk)baan en begeleidt jongeren bij het vinden van de juiste opleiding of de terugkeer naar school.

Toelichting:

n.v.t.

Activiteit 2.3.3

Inburgeringsplichtigen begeleiden we bij hun inburgering. Doel is om de inburgeraar zo snel mogelijk te laten meedoen in de Nederlandse samenleving, het liefst met betaald werk.

Toelichting:

n.v.t.

Activiteit 2.3.4

Inwoners met een loonwaarde tussen de 30% en 70% plaatsen we binnen de voorziening duurzaam aan het werk met LKS (loonkostensubsidie) en krijgen een vaste baan.

Toelichting:

n.v.t.

Activiteit 2.3.5

Via de regionale website Zicht Op Werk geven we informatie en stimuleren we inwoners vanuit intrinsieke motivatie om eigen regie te pakken.

Toelichting:

n.v.t.

Activiteit 2.3.6

We maken inwoners sollicitatievaardig via onze eigen sollicitatietraining 'boksend naar een baan'.

<i>Toelichting:</i>
n.v.t.
Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)
n.v.t.

Doel 2.4

De zorg voor kwetsbare inwoners is doelmatiger en speelt meer in op hun (zorg)behoefte.

Wat gaan we ervoor doen?

Activiteit 2.4.1
Doorontwikkeling van wijkgericht aanbod en toegang voor alle hulp- en ondersteuningsvragen: sociale wijkteams.
<i>Toelichting:</i>
n.v.t.
Activiteit 2.4.2
Via prestatieafspraken, gekoppeld aan subsidies, stimuleren we activiteiten gericht op preventie en vroeg-signalering.
<i>Toelichting:</i>
n.v.t.
Activiteit 2.4.3
Inzet op sluitende ketens in de zorg (doorgaande lijnen in zorg en veiligheid en in zorg, onderwijs en arbeidsmarkt).
<i>Toelichting:</i>
n.v.t.
Activiteit 2.4.4
Aansluiten en door- ontwikkelen van digitale mogelijkheden voor ondersteuning bij zorg- en hulpvragen.
<i>Toelichting:</i>
n.v.t.
Activiteit 2.4.5
Voor de Top 80 multiprobleemgezinnen zetten we in op accurate zorg: intensieve procesregie.
<i>Toelichting:</i>
n.v.t.
Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)
n.v.t.

Doel 2.5

Overbelasting van mantelzorgers en sociaal netwerk neemt af

Wat gaan we ervoor doen?

Activiteit 2.5.1

Onze subsidie en contractpartners vragen aandacht voor versterking en ondersteuning van het sociaal netwerk.

Toelichting:

Bovendien geeft Stichting Mantelzorgcentrum ondersteuning op het gebied van voorlichting, advies en begeleiding, ondersteuning bij regeltaken (mantelzorgmakelaar), ontmoetings- en ontspanningsactiviteiten en vrijwillige respijtzorg.

Humanitas biedt vrijwillige thuiszorg en maatjesproject. MEE & de Wering zet onder andere vrijwilligers in voor praktische werkzaamheden in- en om het huis en biedt kortdurende hulp. GGZ-NHN financiert een familievertrouwenspersoon en biedt (digitale) voorlichting aan cliënten en mantelzorgers. Ook is via contractpartners inloop en dagbesteding mogelijk voor diverse groepen zorgvragers, mede gericht op de ontlasting van mantelzorgers.

Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)

n.v.t.

Verbonden partijen

Bijdragen verbonden partijen	bedrag
GGD, taakveld Volksgezondheid	2.151
GGD, taakveld Geëscaleerde zorg	926
GrGa, taakveld Volksgezondheid	9.676
Cocensus, taakveld Inkomensregelingen	13
Veiligheidsregio, taakveld Volksgezondheid	14
Totaal	12.780

BBV verplichte indicatoren

Indicator	NL2022	REK. 2021	BEGR. 2023
Banen (per 1.000 inwoners 15-64 jaar)	679,3	616,2*	715
Jongeren (12-21 jaar) met delict voor rechter (%)	1	1*	0,24
Kinderen (tot 18 jaar) in uitkeringsgezin	6	8*	8,7
Netto arbeidsparticipatie (% beroepsbevolking)	68	65*	64
Werkloze jongeren (16-22jaar)	2	4*	1,9
Personen met bijstandsuitkering per 10.000 inwoners	381	392	450
Lopende re-integratievoorzieningen per 10.000 inwoners 15-65 jaar	202	40*	12
% jongeren met jeugdhulp (tot 18 jaar)	10,5	14,4	13
% jongeren met jeugdbescherming (tot 18 jaar)	1,1	2,3	2,6
% jongeren met jeugdreclassering (12-23 jaar)	0,3	0,3	0,6
% jongeren met verblijf	1,1	2,1	3
Cliënten met maatwerkarrangement Wmo per 10.000 inwoners	649	690	77

* cijfers van 2020

Wat gaat het kosten?

	Rekening	Begroting	Begroting			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Zorgzame gemeente						
Exploitatie						
Lasten	-109.657	-111.409	-106.447	-105.107	-105.107	-104.680
Baten	32.487	30.904	30.213	31.025	31.713	31.713
Saldo	-77.170	-80.505	-76.234	-74.082	-73.394	-72.967
Reserves						
Storting (lasten)	-2.747	-3.969	-4.240	-4.899	-5.450	-5.450
Onttrekkingen (baten)	4.385	2.528	943	517	662	662
Saldo	1.638	-1.440	-3.297	-4.382	-4.788	-4.788
Saldo van baten en lasten	-75.532	-81.946	-79.531	-78.464	-78.182	-77.755

	Begroting			
	2023	2024	2025	2026
Primitieve begroting	-75.112	-74.442	-73.841	-73.841
Eerste tussenrapportage 2022	-236	-238	-242	-247
Kadernota	-1.216	-238	-508	-508
Programmabegroting 2023	-2.968	-3.546	-3.591	-3.160
Saldo van baten en lasten	-79.531	-78.464	-78.182	-77.755

	Begroting			
	2023	2024	2025	2026
Primitieve begroting	-75.112	-74.442	-73.841	-73.841
Eerste tussenrapportage 2022	-236	-238	-242	-247
Kadernota	-1.216	-238	-508	-508
Programmabegroting 2023	-2.968	-3.546	-3.591	-3.160
<i>Administratieve wijzigingen</i>	<i>-2.843</i>	<i>-1.541</i>	<i>-1.562</i>	<i>-1.490</i>
<i>Autonome ontwikkelingen</i>	<i>-125</i>	<i>-2.005</i>	<i>-2.029</i>	<i>-1.669</i>
Exploitatie	-550	-2.005	-2.029	-1.669
Begroting 2023 GrGa	-408	-607	-730	-730
De door de GrGa ingediende begroting 2023, waarmee de deelnemende gemeenten hebben ingestemd, dient door de gemeente te worden gevolgd. Dit betekent dat de begroting van de gemeente moet worden opgehoogd met de opgenomen bedragen. De grootste bijstelling betreft de extra bijdrage aan WSW. Dit komt door hogere personele lasten als gevolg van CAO aanpassingen.				
Personeelskosten	-84	-84	-84	-84
Deze mutatie wordt verder toegelicht in het hoofdstuk Financiële begroting, paragraaf Inleiding.				
Actualisering staat van investeringen (rentelasten)				
Deze mutatie wordt verder toegelicht in het hoofdstuk Financiële begroting, paragraaf Inleiding.				
Openbare Geestelijke Gezondheidszorg (OGGZ)	-58	-58	-58	-58
Vanaf 2019 heeft de GGD een tekort op de begroting voor de Openbare Geestelijke Gezondheidsdienst. De afgelopen jaren is het tekort gedekt uit reserve Beschermd Wonen/Maatschappelijke Opvang respectievelijk uit de overgebleven middelen ten behoeve van de uitvoering van de Wet verplichte ggz. De gemeenten zijn in overleg met de GGD om zowel inhoudelijk als financieel tot een duurzame oplossing voor 2023 e.v. te komen. Het is wel duidelijk dat er structureel extra bijdragen van de gemeenten nodig zijn om deze taak goed uit te kunnen voeren.				
Hervormingsagenda Jeugdzorg		-1.255	-1.157	-797
Het Rijk en de VNG werken op dit moment aan de Hervormingsagenda jeugdzorg. Deze zal naar verwachting dit najaar worden afgerond. Dit heeft gevolgen voor de meerjarenbegroting van gemeenten. Om op deze ontwikkelingen te kunnen anticiperen zijn er een aantal aanvullende afspraken gemaakt ten aanzien van de te verwachten ruimte in de gemeentelijke begroting aanvullend op de meicirculaire. Deze mutaties betreffen een verhoging van de uitkering gemeentefonds (programma Bestuurlijke vernieuwing) en de zorgbudgetten (programma Zorgzame gemeente).				
Reserves	426			
Onttrekking reserve BUIG	426			
In de kadernota 2023 hebben we een incidenteel nadelig effect meegenomen met betrekking tot de uitkeringen van € 426.000 in 2023 ten laste van het gemeentelijk resultaat. Dit nadeel werd veroorzaakt door een nadelige bijstelling in de te verwachte ontvangsten vanuit het Rijk conform de voorlopige uitkering 2022. Nu blijkt dat er nog voldoende ruimte zit in de reserve BUIG, waardoor dit nadelige effect kan worden terug gedraaid.				

Saldo van baten en lasten	-79.531	-78.464	-78.182	-77.755
----------------------------------	----------------	----------------	----------------	----------------

Toelichting investeringen en reserves

Investerings

Bij programma 2 zijn geen investeringen.

Reserves

Reserves	toevoeging	onttrekking
Bestemmingsreserves	4.516	1.219
Reserve BUIG	760	702
Reserve Beschermd Wonen	3.756	517
Subtotaal	4.516	1.219
Saldo toevoegingen		3.297

Vitale gemeente

De gemeente Den Helder ontwikkelt zich tot een gevarieerd gebied dat aantrekkelijk is voor bedrijven, bewoners en bezoekers. De vitaliteit van de gemeente zien we terug in een sterke economische positie, goed onderwijs, voldoende werk en prettige woonmilieus.

We willen dat nu en in de toekomst er in de haven van Den Helder voldoende ruimte is voor de Koninklijke Marine, hightech onderhoud van schepen, de ontwikkelingen in de offshore windmarkt en de waterstofeconomie. Met de Koninklijke Marine en de provincie Noord-Holland werken we samen om tot een langetermijnperspectief te komen en een daarop aansluitend ontwikkelingsperspectief voor het gebied Nieuwediep/Nieuwe Werk. We zoeken duurzame oplossingen langs de structurende elementen mobiliteit, waterveiligheid en de energietransitie. De ontwikkelingskansen zullen de economische positie van de regio verder versterken. De ligging en faciliteiten in Den Helder maken de haven ook tot een belangrijke schakel tussen andere (zee)havens en het achterland. De positie van onze bedrijventerreinen hierin wordt versterkt.

We zetten in op human capital waarbij we ons richten op toekomstgericht onderwijs passend bij de (toekomstige) bedrijvigheid in onze gemeente en regio. Ook zorgen we ervoor dat zoveel mogelijk mensen, inclusief de kwetsbare groepen, een baan vinden en hierbij nodig extra begeleid worden.

De economische ontwikkelingen hebben hun uitwerking op de woningmarkt. Er is meer belangstelling voor het wonen in de Kop. Den Helder plukt hier met haar verscheidenheid aan woonmilieus en voorzieningen de vruchten van. Woningen staan minder lang te koop en ook op de huurmarkt is er meer druk gekomen. In de woningbouwopgave ligt de focus op kwaliteit en bijzondere woonmilieus. Den Helder wil een aantrekkelijk woningaanbod voor iedereen, voor bestaande inwoners die willen doorstromen naar een andere woning, voor werknemers van buiten Den Helder en de regio in alle sectoren, en voor shortstay van buitenlandse werknemers (expats, arbeidsmigranten). Bij aantrekkelijke woonmilieus horen ook aantrekkelijke winkel- en verblijfsgebieden. We investeren in meer samenhang van het stadshart en de omliggende woonbuurten.

Trends

- Den Helder kent files tijdens de piekmomenten wanneer veel bezoekers van en naar Texel reizen.
- Den Helder kent betere voorzieningen, een beter imago en trotser inwoners dan voor de recente stadsvernieuwing.
- De marine groeit (meer personeel, schepen, extra bedrijvigheid) als gevolg van kabinetsbeleid.
- Bedrijven zoeken vanwege de energietransitie naar een plek om hun activiteiten op zee uit te voeren.
- De internationale ontwikkelingen dwingen tot een versnelling in de transitie naar duurzame energie.
- Waterstof wordt gezien als een belangrijke energiedrager in de energietransitie.
- Den Helder kent veel vacatures die werkgevers moeilijk kunnen vervullen.
- De vraag naar woningen neemt toe, met daarin ook een behoefte aan bijzondere woonvormen.

Doelen

1. Bewoners, forenzen en bezoekers reizen makkelijker en sneller van en naar Den Helder en de omliggende regio.
2. Meer mensen werken in Den Helder.
3. Meer bedrijven vestigen zich in Den Helder.
4. Het aanbod van het (regionaal beroeps-)onderwijs sluit beter aan op de vraag van werkgevers.
5. Het stadshart van Den Helder trekt meer bewoners en bezoekers dan voor de recente stadsvernieuwing.
6. We verbeteren de kwaliteit en omvang van de woningvoorraad zodat meer mensen in Den Helder kunnen gaan wonen.

Doelen

Doel 3.1

Bewoners, forenzen en bezoekers reizen makkelijker en sneller van en naar Den Helder en de omliggende regio.

Wat gaan we ervoor doen?

Activiteit 3.1.1

We blijven inzetten op de lobby voor de N77 om de bereikbaarheid van de regio te verbeteren met als eerste stap de vormgeving van de regionale bereikbaarheidsagenda.

Toelichting:

n.v.t.

Activiteit 3.1.2

We zetten met de provincie en Rijkswaterstaat in op oplossingen en maatregelen voortkomend uit de probleemanalyse in het onderzoek verkeersveiligheid N9, N99 en N250.

Toelichting:

Inmiddels is via het coalitieakkoord binnen de Rijksoverheid 200 miljoen beschikbaar gesteld voor de veiligheid op N-wegen. Voor de N9 is daar 4 miljoen bestemd. Hierdoor kunnen diverse veiligheidsmaatregelen de komende jaren worden gerealiseerd. Maar dit lost een klein deel van de problemen op. Daarom zal de lobby voor mee veiligheidsmaatregelen op deze weg doorgaan.

Activiteit 3.1.3

Samen met de provincie Noord-Holland vervolgen wij ons overleg voor een kwalitatief goed en snel openbaar vervoersnet.

Toelichting:

n.v.t.

Activiteit 3.1.4

We verbeteren de toegankelijkheid van het openbaar vervoer ten behoeve van een inclusieve samenleving zodat alle mensen (ook met een mobiliteitsbeperking) deel kunnen nemen aan het openbaar vervoer.

Toelichting:

n.v.t.

Activiteit 3.1.5

We zetten ons in om Den Helder dé fietsstad van Nederland te maken: uitvoeringsplan fietsvisie.

Toelichting:

n.v.t.

Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)

n.v.t.

Doel 3.2

Meer mensen werken in Den Helder.

Hoe gaan we meten of we dit doel bereiken?

Aantal banen per 1000 inwoners.

Per 1.000 inwoners tussen 15-74 jaar in Den Helder

2023	2024	2025	2026
650	660	670	680

--

Wat gaan we ervoor doen?

Activiteit 3.2.1

We zetten in op het borgen van de activiteiten die voor het 'in de markt zetten van Den Helder' vanuit het programma Helder's Perspectief zijn ontwikkeld, waarbij er wordt toegewerkt naar een strategie voor een bredere inzet op Citymarketing.

Toelichting:

n.v.t.

Activiteit 3.2.2

We laten het onderwijs aansluiten bij de sectoren waar veel werkgelegenheid in is. Dat betreft voor Den Helder onder meer de specifieke sectoren techniek, maritiem en energie.

Toelichting:

n.v.t.

Activiteit 3.2.3

We creëren kansen voor inwoners om een baan te vinden die bij ze past (via onder meer de Regio Deal).

Toelichting:

n.v.t.

Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)

n.v.t.

Doel 3.3

Meer bedrijven vestigen zich in Den Helder.

Hoe gaan we meten of we dit doel bereiken?

Aantal bedrijven in Den Helder.

2023	2024	2025	2026
3.250	3.280	3.310	3.340

--
Wat gaan we ervoor doen?
Activiteit 3.3.1
We richten een programmabureau Ontwikkeling Maritiem Cluster op dat het door de betrokken bestuursorganen vastgestelde programma uitwerkt in projectplannen.
<i>Toelichting:</i>
n.v.t.
Activiteit 3.3.2
We geven uitvoering aan de Regio Deal Maritiem Cluster Kop van Noord-Holland gericht op werkgelegenheid, innovatie en kennisontwikkeling.
<i>Toelichting:</i>
Hierbij ligt een specifieke focus op de kansen rondom waterstof vanuit het waterstofprogramma NHN en de ontwikkelingen bij maritieme technologieën waar METIP een belangrijke rol bij heeft.
Activiteit 3.3.3
We spelen in op economische kansen die de energietransitie, en in het bijzonder wind op zee en waterstof, biedt.
<i>Toelichting:</i>
n.v.t.
Activiteit 3.3.4
We versterken de samenwerking tussen de zeehavens in Noord-Holland ten behoeve van een gezamenlijke propositie voor de markt op het gebied van wind op zee en waterstof.
<i>Toelichting:</i>
n.v.t.
Activiteit 3.3.5
We dragen bij aan het uitvoeringsprogramma van de Agenda voor het Waddengebied 2021-2026.
<i>Toelichting:</i>
Uit de uitwerking van de agenda zullen projecten komen die ook gemeentelijke inzet en cofinanciering vragen.
Activiteit 3.3.6
We werken aan de versterking en het toekomstbestendig maken van de winkelgebieden in Den Helder en Juliandorp.
<i>Toelichting:</i>
Dit doen we onder andere door uitvoering te geven aan de actieplannen van de vastgoedmanager voor de winkelleegstand. We willen een impuls geven aan initiatieven die bijdragen aan het toekomstbestendig maken van verschillende winkelgebieden.
Activiteit 3.3.7
We werken aan toekomstbestendige en duurzame bedrijventerreinen.
<i>Toelichting:</i>
Dit doen we onder andere door uitvoering te geven aan de regionale strategie werklocaties en de samenwerking met de ondernemersverenigingen en ondernemers voort te zetten.

Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)

n.v.t.

Doel 3.4

Het aanbod van het (regionaal beroeps-)onderwijs sluit beter aan op de vraag van werkgevers.

Wat gaan we ervoor doen?

Activiteit 3.4.1

Via de programmalijn human capital van de Regio Deal Maritiem Cluster Kop van Noord-Holland zetten we ons in om op basis van de innovatie en economische ontwikkelingen de brede welvaart in Den Helder te verbeteren.

Toelichting:

Eenzijds wordt hiertoe het al bestaande netwerkplatform Tech@Connect versterkt. Anderzijds worden aanvullende activiteiten opgezet op het gebied van kiezen, leren en werken die aansluiten bij de innovatieve en economische ontwikkelingen.

Activiteit 3.4.2

We zetten ons in op versterken van het onderwijs door onder meer een focus op doorgaande leerlijnen voor de techniek, goede huisvesting voor Scholen aan Zee en het aangaan van samenwerkingsverbanden met het hoger onderwijs.

Toelichting:

n.v.t.

Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)

n.v.t.

Doel 3.5

Het stadshart (inclusief Willemsoord) van Den Helder trekt meer bewoners en bezoekers dan vóór de recente stadsvernieuwing.

Wat gaan we ervoor doen?

Activiteit 3.5.1

Verdere inzet op de realisatie van de lopende projecten in het stadshart:

Toelichting:

Ontwikkeling Koningsstraat en Spoorstraat, de herontwikkeling van het V&D-pand en de Kroonpassage, ontwikkeling vastgoed bij halter Bellevue en de afronding van het stadspark aldaar, en versterking relatie van de stad met de zee door ontwikkeling dijkbuurt met als integraal onderdeel de Seasaw.

Activiteit 3.5.2

De herinrichting van het zuidelijke deel van Willemsoord wordt afgerond. Het entreegebied van Willemsoord wordt opgeknapt en we bereiden het besluit voor over uitbreiding van horeca.

Toelichting:

n.v.t.

Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)

n.v.t.

Doel 3.6

We verbeteren de kwaliteit en omvang van de woningvoorraad zodat meer mensen in Den Helder kunnen gaan wonen.

Hoe gaan we meten of we dit doel bereiken?

Aantal woningen in Den Helder.

2023	2024	2025	2026
28.800	29.000	29.200	29400

--

Wat gaan we ervoor doen?

Activiteit 3.6.1

We zetten ons in op het realiseren van een kwalitatief goed woningaanbod binnen de binnenstedelijke omgeving.

Toelichting:

We richten ons zowel op de vraag van onze eigen inwoners als op de mogelijke toenemende vraag naar woningen als gevolg van de groeiende werkgelegenheid in Den Helder. Daarnaast richten wij ons op woningen voor specifieke (kwetsbare) doelgroepen.

Activiteit 3.6.2

Realiseren van binnenstedelijke nieuwbouwprojecten met als doelstelling 1.500 gerealiseerde woningen in 2030.

Toelichting:

Naast het verder uitvoeren van het project Willem-Alexanderhof en 't Laar wordt het project Vinkenterrein (nieuwe naam: Molenwerf) in uitvoering gebracht. Tevens wordt een vervolg gegeven aan woningbouwontwikkelingen in het stadshart (onder andere Koningstraat/Spoorstraat, Halter Bellevue en Molenplein) en diverse locaties in Nieuw Den Helder.

Activiteit 3.6.3

De voorbereidingen voor de ontwikkelingen van Station Zuid, Tillenhof en Dijkbuurt worden verder vervolgd.

Toelichting:

Daarnaast gaan we verder met de verkenning van de onderzoeklocaties omgeving Drs. F. Bijlweg en omgeving Ruyghweg/Spoorweghaven.

Activiteit 3.6.4

Om de woningbouwopgave, waar mogelijk, te versnellen wordt opnieuw een beroep gedaan op de 'uitvoeringsregeling subsidieversnelling woningbouw' van de Provincie Noord-Holland.

Toelichting:

Ook subsidiemogelijkheden op rijksniveau worden onderzocht.

Activiteit 3.6.5

Uitwerking van het initiatief ONS en hieraan gerelateerd diverse woningbouwlocaties in een realisatieovereenkomst tussen partijen.
<i>Toelichting:</i>
n.v.t.
Activiteit 3.6.6
We onderzoeken de mogelijkheden voor tijdelijke woningbouwlocaties waarbij de vraag, geschiktheid van locaties en realiseerbaarheid wordt meegenomen.
<i>Toelichting:</i>
n.v.t.
Activiteit 3.6.7
We faciliteren en stimuleren zoveel mogelijk particuliere initiatieven voor woningbouw.
<i>Toelichting:</i>
Hierbij dient wel, net als bij alle andere initiatieven, rekening gehouden te worden met bredere doelstellingen en belangen in het gebied en rondom de locatie.
Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)
n.v.t.

Verbonden partijen

Bijdragen verbonden partijen	bedrag
Cocensus, taakveld Wonen en bouwen	17
Totaal	17

Bedragen x € 1.000

BBV verplichte indicatoren

Indicator	NL 2022	REK. 2021	BEGR. 2023
% Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen, waarde varieert tussen 0 (alleen wonen) en 100 (alleen werken))	53,2*	48,3*	48,0
Vestigingen (van bedrijven) per 1.000 inwoners in de leeftijd van 15 t/m 64 jaar	158,4*	94,1*	82,6
Gemiddelde WOZ waarde: x duizend euro	290	170	143
Aantal nieuwbouwwoningen per 1.000 woningen	8,9	5,9	3
Demografische druk (%)	70,1	74,6	71,2
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishouden (in euro's)	733	636	596
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden (in euro's)	810	787	714

* cijfers van 2020

Wat gaat het kosten?

	Rekening	Begroting	Begroting			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Vitale gemeente						
Exploitatie						
Lasten	-22.819	-13.417	-13.647	-12.603	-11.919	-11.287
Baten	18.114	7.196	8.041	6.868	5.664	5.330
Saldo	-4.705	-6.221	-5.606	-5.735	-6.256	-5.956
Reserves						
Storting (lasten)	-1.128	-816	-770	-473	-323	-323
Onttrekkingen (baten)	2.968	575	284	284	267	267
Saldo	1.841	-241	-485	-189	-57	-57
Saldo van baten en lasten	-2.864	-6.462	-6.091	-5.924	-6.312	-6.013

	Begroting			
	2023	2024	2025	2026
Primitieve begroting	-6.009	-6.072	-6.351	-6.351
Eerste tussenrapportage 2022	181	173	155	155
Kadernota	-272	-204	-204	-204
Programmabegroting 2023	8	179	87	387
Saldo van baten en lasten	-6.091	-5.924	-6.312	-6.013

	Begroting			
	2023	2024	2025	2026
Primitieve begroting	-6.009	-6.072	-6.351	-6.351
Eerste tussenrapportage 2022	181	173	155	155
Kadernota	-272	-204	-204	-204
Programmabegroting 2023	8	179	87	387
<i>Administratieve wijzigingen</i>	14	14	14	14
<i>Mutaties < € 10.000</i>		-1	-14	-20
<i>Autonome ontwikkelingen</i>	-6	166	88	393
Exploitatie	261	323	249	554
Onderhoudsbudget Westoever	-40	-40	-40	-40
Bij raadsbesluit dd. 14 februari 2022 is besloten € 40.000 per jaar als budget op te nemen voor beheerskosten van een aangekocht gebied in het ontwikkelgebied Westoever / Spoorhaven.				
Personeelskosten	-293	-293	-293	-293
Deze mutatie wordt verder toegelicht in het hoofdstuk Financiële begroting, paragraaf Inleiding.				
Financiering	-23	-14	-26	-4
Deze mutatie wordt verder toegelicht in het hoofdstuk Financiële begroting, paragraaf Inleiding.				
Actualisering staat van investeringen (afschrijvingslasten)	431	501	432	532
Deze mutatie wordt verder toegelicht in het hoofdstuk Financiële begroting, paragraaf Inleiding.				
Actualisering staat van investeringen (rentelasten)	143	136	130	136
Deze mutatie wordt verder toegelicht in het hoofdstuk Financiële begroting, paragraaf Inleiding.				
Indexering tarieven	41	41	41	41
Deze mutatie wordt verder toegelicht in het hoofdstuk Financiële begroting, paragraaf Inleiding.				
Actualisatie Grondexploitatie 2023	98	89	101	79
Elk jaar worden de grondexploitaties geactualiseerd. Deze actualisatie heeft een voordelig effect in 2023 van € 98.000 bij de reguliere baten en lasten van de lopende exploitaties (Willem-Alexanderhof en Molenwerf). In de begroting zijn daarnaast elementen als rentelasten en salarissen verwerkt, die ook betrekking hebben op de grondexploitaties. Deze zijn opgenomen in de mutaties die daar betrekking op hebben (zoals Financiering en Personeelskosten). Per saldo is voor deze elementen rekening gehouden met een extra last op het taakveld grondexploitaties van € 40.000. Dit betreft de beheerskosten Westoever/Spoorhaven. Het begrote voordelige saldo op dit taakveld is daardoor gedaald naar € 460.000.				
Opnemen inhuurbudget Omgevingsvergunningen	-148	-148	-148	-148
Al enige jaren wordt de vaste personeelsformatie die zich bezig houdt met afhandeling van aanvragen omgevingsvergunningen aangevuld met inhuurkrachten. Daarom wordt voorgesteld hier een standaard budget voor op te nemen. Deze uitgaven worden uit de geraamde leges inkomsten gedekt.				
Actualiseren kapitaallegalisatiereserves	250	250	250	250

Een deel van de afschrijvingslasten wordt gecompenseerd door kapitaalegalisatiereserves. Deze moeten jaarlijks geactualiseerd worden.				
Regionale Samenwerkingsagenda	-200	-200	-200	
Bij raadsbesluit dd. 13 juni 2022 (nr.2022-009176) is ondermeer besloten om: " voor de periode 2023 t/m 2025 in de (meerjaren)begrotingen 2023, 2024 en 2025 jaarlijks een bedrag van € 3,50 per inwoner te reserveren." Hiertoe wordt afgerond een budget van € 200.000 opgenomen.				
Reserves	-266	-157	-161	-161
Actualiseren kapitaalegalisatiereserves	-266	-157	-161	-161
Een deel van de afschrijvingslasten wordt gecompenseerd door kapitaalegalisatiereserves. Deze moeten jaarlijks geactualiseerd worden.				
Saldo van baten en lasten	-6.091	-5.924	-6.312	-6.013

Toelichting investeringen en reserves

Investerings

Investerings	2023
IVA	2.100
Kadewand Paleiskade	600
Baggeren Industriehaven	1.500
Totaal	2.100

Reserves

Reserves	toevoeging	onttrekking
Bestemmingsreserves	769.920	284.442
Reserve Wet Voorkeursrecht Gemeenten		62.692
Kapitaal egalisereserve Koningstraat-Spoortstraat		46.750
Kapitaallegalisereserve Stadspark		175.000
Egalisereserve Port of Den Helder	769.920	
Subtotaal	769.920	284.442
Saldo toevoegingen		485.478

Leefbare gemeente

De afgelopen jaren hebben we middels het beleidskader Openbare Ruimte in nieuw perspectief een impuls gegeven aan de openbare ruimte en de kwaliteit van de stad. Hiermee is een deel van de achterstanden ingelopen, is er geld vrijgemaakt voor klimaatbestendige maatregelen, voor nieuwe camera's in het centrum en bij Station Zuid en de dorpspleinen van Huisduinen en Julianadorp zijn verbeterd. De vraagstukken rondom de areaaluitbreiding, klimaatbestendigheid en de stijgende kosten van de bestrijding van de iepenziekte en woekerende exoten blijven onze aandacht vragen.

Naast de openbare ruimte proberen we met de opgave leefbaarheid ook op de andere onderdelen Den Helder voor te bereiden op de toekomst. De duurzaamheidsagenda, het nieuwe beleidsplan voor Toerisme, cultuur en erfgoed en het Veiligheid, toezicht en handhavingsbeleid moeten daarbij een bijdrage gaan leveren.

Trends

- Schoon, heel en veilig is het uitgangspunt voor het inrichten en beheer van de openbare ruimte.
- Het Klimaatakkoord verplicht gemeenten tot lagere CO2 uitstoot en duurzamer energieverbruik.
- Den Helder wordt veiliger (objectieve cijfers), de subjectieve veiligheid (gevoel van veiligheid) blijft gelijk. Er is wel een stijging van drugs en drank gerelateerd geweld en er is meer en complexere zorg- en veiligheidscasuïstiek.
- Den Helder onderscheidt zich van andere gemeenten door een groot en kwalitatief goed aanbod van natuur en cultuur in Den Helder en omgeving (met veel waardering van bewoners en bezoekers).
- Er is een kloof tussen de schoolverlaters en de (lokale) arbeidsmarkt.

Doelen

1. De openbare ruimte in Den Helder is schoner en inwoners waarderen deze beter.
2. Den Helder verbruikt minder (fossiele) energie en is meer klimaatbestendig.
3. Den Helder is veiliger en inwoners ervaren dit ook zo.
4. Meer mensen bezoeken Den Helder en maken gebruik van het aanbod van cultuur en natuur in en om de stad.
5. Onze inwoners zijn hoger opgeleid, hebben toegang tot beter onderwijs, wat beter aansluit op de arbeidsmarkt. .
6. Onze inwoners sporten en bewegen meer door betere samenwerking tussen sportclubs en optimaler gebruik van sportterreinen.

Doelen

Doel 4.1

De openbare ruimte in Den Helder is schoner en inwoners waarderen deze beter.

Hoe gaan we meten of we dit doel bereiken?

Waardering fysieke leefomgeving.

2023	2024	2025	2026
7,0	7,1	7,2	7,2

--

Hoeveelheid zwerfafval.

2023	2024	2025	2026
6.850	6.600	6.350	6.350

Hoeveelheid is in tonnen.

Wat gaan we ervoor doen?

Activiteit 4.1.1

Inhoud in de openbare ruimte

Toelichting:

De wijken worden onderhouden op het met de raad afgesproken onderhoudsniveau (A, B of C).

Activiteit 4.1.2

De aanpak van de onderhoudsopgave wordt per gebied integraal aangepakt.

Toelichting:

Volgens het gebiedsgericht werken worden verschillende wijken integraal aangepakt. Hierbij is participatie een belangrijk onderdeel.

Activiteit 4.1.3

Bij vervanging en renovatie wordt de toegankelijkheid en veiligheid van de openbare ruimte verbeterd.

Toelichting:

n.v.t.

Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)

n.v.t.

Doel 4.2

Den Helder verbruikt minder (fossiele) energie en is meer klimaatbestendig.

Hoe gaan we meten of we dit doel bereiken?

Minder netto energieverbruik.

Deze indicator wordt niet meer gemeten door de oorspronkelijke bron. De nieuwe bron is De Klimaatmonitor van Rijkswaterstaat en loopt op dit moment 1 jaar achter.

2023	2024	2025	2026
3.779 TJ	3.726 TJ	3.673 TJ	3.673 TJ

--

Gemeentelijke organisatie gebruikt netto 5% minder energie per jaar volgens CO2 Prestatieladder.

2023	2024	2025	2026
80%	75%	70%	70%

--

Wat gaan we ervoor doen?

Activiteit 4.2.1

Energie besparen in de bestaande particuliere woningvoorraad.

Toelichting:

n.v.t.

Activiteit 4.2.2

Uitvoeren van de Transitievisie Warmte.

Toelichting:

n.v.t.

Activiteit 4.2.3

Uitvoeren van de Regionale Energiestrategie 1.0.

Toelichting:

n.v.t.

Activiteit 4.2.4

Duurzame bereikbaarheid en deelmobiliteit.

Toelichting:

n.v.t.

Activiteit 4.2.5

Verduurzamen van het gemeentelijk vastgoed naar gemiddeld energielabel B.
<i>Toelichting:</i>
n.v.t.
Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)
n.v.t.

Doel 4.3

Den Helder is veiliger en inwoners ervaren dit ook zo.

Hoe gaan we meten of we dit doel bereiken?

Overlastindex			
Bron:* https://www.cbs.nl/nl-nl/visualisaties/politie/dashboard-overlast-in-de-buurt			
Betreft de gezamenlijke cijfers van jeugdoverlast, OGGZ overlast en overlast drugs & alcohol.			
2023	2024	2025	2026
1.000	950	925	900
--			

Wat gaan we ervoor doen?

Activiteit 4.3.1
Het terugleggen van werkzaamheden van de politie naar de gemeente vraagt om extra aandacht van handhaving in de openbare ruimte en extra aandacht voor beginnende (woon)overlast casuïstiek.
<i>Toelichting:</i>
Bij het maken van keuzes wordt daarom gekeken naar de aanwezigheid van een handhavingsparagraaf in het te handhaven (nieuw) beleid. Naast de complexe casuïstiek krijgt de gemeente steeds meer meldingen over kleine of beginnende overlast situaties. De afhandeling van (woon) overlast wordt voortaan afgehandeld via de methode AVE (Aanpak Voorkomen Escalatie).
Activiteit 4.3.2
We gaan de informatie-uitwisseling tussen de zorg- en veiligheidsketen verder optimaliseren en verbreden de focus ook naar zorgfraude.
<i>Toelichting:</i>
Vanuit de opgave organisatie gaan we de processen rondom Zorgfraude verder uitwerken en onderbrengen binnen de betrokken teams.
Activiteit 4.3.3
Team OOV gaat samen met een aantal andere teams een aantal langdurige knelpunten oppakken, zodat handavings- en veiligheidsvraagstukken sneller en gestructureerd opgepakt kunnen worden.
<i>Toelichting:</i>
n.v.t.

Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)
--

n.v.t.

Doel 4.4

Meer mensen bezoeken Den Helder en maken gebruik van het aanbod van cultuur en natuur in en om de stad.

Hoe gaan we meten of we dit doel bereiken?

Aantal bezoekers per jaar aan bezoekerscentrum De Helderse Vallei.

2023	2024	2025	2026
83.000	84.000	85.000	86.000

--

Wat gaan we ervoor doen?

Activiteit 4.4.1

Beheren, behouden en ontwikkelen van cultureel erfgoed, onder andere door ondersteuning aan Stichting Erfgoed Den Helder en uitvoering Omgevingsvisie Stelling Den Helder.

Toelichting:

n.v.t.

Activiteit 4.4.2

Realisatie Wildopvang bij De Helderse Vallei en verplaatsing van locatie Dierenambulance naar terrein de Helderse Vallei.

Toelichting:

n.v.t.

Activiteit 4.4.3

Profileren van cultuur en natuur van Den Helder in toerisme en bij mogelijke werknemers van bedrijven in Den Helder weghalen.

Toelichting:

n.v.t.

Activiteit 4.4.4

Actualiseren van Toerisme, cultuur- en erfgoedbeleid.

Toelichting:

n.v.t.

Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)

Mogelijke inzet aanvullende middelen voor herstel culturele veld na de corona-crisis, op basis van de uitkomsten van het onderzoek naar het culturele veld.

Doel 4.5

Onze inwoners zijn hoger opgeleid, hebben toegang tot beter onderwijs, wat beter aansluit op de arbeidsmarkt.

Hoe gaan we meten of we dit doel bereiken?

Minder vroegtijdige schoolverlaters.

2023	2024	2025	2026
VO 0,62% MBO 11.73%	VO 0,60% MBO 11.42%	Nog niet opgenomen in regioplan	Nog niet opgenomen in regioplan

Zo veel mogelijk jongeren moeten het onderwijs verlaten met minimaal een startkwalificatie en goede aansluiting op de arbeidsmarkt. Helaas is er in 2020-2021 opnieuw een stijging in het aantal vroegtijdig schoolverlaters. Samen met VO, MBO, Arbeidsmarkt en regiogemeenten zetten we ons onverminderd in voor het voorkomen van vroegtijdig schoolverlaten. In de periode 2022-2024 scherpen we daarom onze doelstellingen aan binnen de kaders van de huidige begroting. De in 2021 gestelde waarden in de beleidsplannen van de gemeente (het aantal vroegtijdig schoolverlaten in percentage in gemeente Den Helder) zijn in overeenstemming gebracht met de landelijke en regionale streefcijfers en passen daarmee beter bij de ambities. Het betreft regionale percentages (RMC-Regio) die zijn benoemd voor het VO en het MBO. De hier genoemde percentages zijn het gemiddelde van de in het regioplan vroegtijdig schoolverlaters genoemde percentages per onderwijssoort. De percentages in het regioplan zijn leidend.

Wat gaan we ervoor doen?

Activiteit 4.5.1

We werken met Scholen aan Zee aan de huisvestingsopgave: verbouw/nieuwbouw.

Toelichting:

Er is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd.

Activiteit 4.5.2

Het Maritime Emerging Technologies Innovation Parc Noord-Holland (METIP) organiseert de samenwerking tussen kennisinstellingen, bedrijven, studenten en starters.

Toelichting:

Er is een haalbaarheidsonderzoek uitgevoerd.

Activiteit 4.5.3

Met de uitvoering van het integraal huisvestingsplan onderwijs dragen we bij aan een kwalitatief goede leeromgeving.

Toelichting:

Het Integraal huisvestingsplan wordt volgens planning uitgevoerd.. Gezamenlijke visie op huisvesting kan bijdragen aan het meer inclusief maken van het onderwijs in Den Helder.

Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)

Geen overige ontwikkelingen.

Doel 4.6

Onze inwoners sporten en bewegen meer door betere samenwerking tussen sportclubs en optimaler gebruik van sportterreinen.

Hoe gaan we meten of we dit doel bereiken?

Aantal inwoners op de Nederlandse Norm Gezond Bewegen.

2023	2024	2025	2026
65	65,5	66	66
- -			

Wat gaan we ervoor doen?

Activiteit 4.6.1

Bij de inrichting van de openbare ruimte streven we naar behoud en uitbreiding van de beweegvriendelijke omgeving.

Toelichting:

We breiden routenetwerken uit en stimuleren sportieve evenementen.

Activiteit 4.6.2

Verenigingen stimuleren, faciliteren en ondersteunen bij het verduurzamen van hun accommodaties.

Toelichting:

n.v.t.

Overige ontwikkelingen binnen het doel of de activiteit(en)

n.v.t.

Verbonden partijen

Bijdragen verbonden partijen	bedrag
Cocensus, taakveld Afval	212
Cocensus, taakveld Begraafplaatsen en crematoria	7
Cocensus, taakveld Riolering	75
Omgevingsdienst, taakveld Milieubeheer	896
Veiligheidsregio, taakveld Crisisbeheersing en brandweer	3.969
Veiligheidsregio, taakveld Openbare orde en veiligheid	42
Totaal	5.201

Bedragen x € 1.000

BBV verplichte indicatoren

Indicator	NL 2022	REK. 2021	BEGR. 2023
Verwijzingen Halt: Aantal per 1.000 jongeren	11*	11*	13
Winkeldiefstallen: Aantal per 1.000 inwoners	2*	3,4*	2,1
Geweldsmisdrijven: Aantal per 1.000 inwoners	4,5*	6,7*	7,7
Diefstallen uit woning: Aantal per 1.000 inwoners	1,8*	1,9*	1,8
Vernielingen en beschadigingen (in de openbare ruimte), aantal per 1.000 inwoners	6,2*	11,5*	9,3
Absoluut verzuim: aantal per 1.000 leerlingen	1,8*	0*	4
Relatief verzuim: aantal per 1.000 leerlingen	26*	29*	65
% vroegtijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (VO + MBO)	1,7*	2,6*	1,5
% niet-sporters	49,3*	57,2*	55,4
Omvang huishoudelijk restafval in kg/inwoner	161*	209*	271
Hernieuwbare elektriciteit %	20*	5,5*	2,5

* cijfers van 2020 of ouder

Wat gaat het kosten?

	Rekening	Begroting	Begroting			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Leefbare gemeente						
Exploitatie						
Lasten	-56.992	-58.096	-57.818	-57.059	-57.064	-57.230
Baten	24.382	21.738	21.423	21.153	21.153	21.153
Saldo	-32.610	-36.358	-36.395	-35.906	-35.911	-36.077
Reserves						
Storting (lasten)	-884	-1.520	-120	-120	-120	-120
Onttrekkingen (baten)	2.489	1.456	213	213	213	213
Saldo	1.605	-64	93	93	93	93
Saldo van baten en lasten	-31.005	-36.422	-36.302	-35.813	-35.818	-35.984

	Begroting			
	2023	2024	2025	2026
Primitieve begroting	-34.754	-34.289	-34.560	-34.560
Eerste tussenrapportage 2022	83	83	83	83
Kadernota	-1.042	-1.042	-772	-772
Programmabegroting 2023	-589	-565	-569	-735
Saldo van baten en lasten	-36.302	-35.813	-35.818	-35.984

	Begroting			
	2023	2024	2025	2026
Primitieve begroting	-34.754	-34.289	-34.560	-34.560
Eerste tussenrapportage 2022	83	83	83	83
Kadernota	-1.042	-1.042	-772	-772
Programmabegroting 2023	-589	-565	-569	-735
<i>Administratieve wijzigingen</i>	-340	-340	-340	-340
<i>Mutaties < € 10.000</i>	-98	-99	-105	-156
<i>Autonome ontwikkelingen</i>	-151	-126	-124	-240
Exploitatie	-148	-122	-121	-236
Personeelskosten	-703	-703	-703	-703
Deze mutatie wordt verder toegelicht in het hoofdstuk Financiële begroting, paragraaf Inleiding.				
Ophogen budget lokaal sportbeleid	-16	-16	-16	-16
Van Rijksweg worden middelen ontvangen om in te zetten voor combinatiefunctionarissen en buurtsportcoaches. Inzet hiervan wordt gerealiseerd middels externe partijen die wij hiertoe subsidie verstrekken. Na verloop van tijd is er een verschil ontstaan tussen budget en uitgaven wat inmiddels is opgelopen naar € 16.000 nadelig. Deze aanpassing is om budget en uitgaven weer in evenwicht te brengen.				
Actualisering staat van investeringen (afschrijvingslasten)	333	381	469	481
Deze mutatie wordt verder toegelicht in het hoofdstuk Financiële begroting, paragraaf Inleiding.				
Actualisering staat van investeringen (rentelasten)	205	203	200	199
Deze mutatie wordt verder toegelicht in het hoofdstuk Financiële begroting, paragraaf Inleiding.				
Indexering tarieven	513	513	513	513
Deze mutatie wordt verder toegelicht in het hoofdstuk Financiële begroting, paragraaf Inleiding.				
Actualisering afval	-244	-244	-244	-244
De mutatie wordt toegelicht in het hoofdstuk 'Financiële begroting, paragraaf Inleiding'.				
Actualisering riool	-221	-241	-326	-451
De mutatie wordt toegelicht in het hoofdstuk 'Financiële begroting, paragraaf inleiding'.				
Actualisatie beheersplannen sportterreinen	-14	-14	-14	-14
Jaarlijks worden de dotaties in de sportterreinen geactualiseerd op planning van uitvoering en prijsniveau. Dit leidt tot aanpassing van de jaarlijkse storting in de voorziening. Dit betreft de doorrekening van de bijstelling '2022'.				
Reserves	-4	-4	-4	-4
Actualiseren kapitaallegalisatiereserves	-4	-4	-4	-4
Een deel van de afschrijvingslasten wordt gecompenseerd door kapitaallegalisatiereserves. Deze moeten jaarlijks geactualiseerd worden.				
Saldo van baten en lasten	-36.302	-35.813	-35.818	-35.984

Toelichting investeringen en reserves

Investerings

Investerings	2023
economisch	114
Steigers Quelderduyn	41
Nieuw perspectief niet gebiedsgericht (straatverlichting)	73
maatschappelijk	1.037
Nieuw perspectief niet gebiedsgericht (wegen en groen)	537
Herplant bomen a.g.v. iepziekte	200
Herdenkingsbos	300
economisch heffing	1.107
Gemalen bouwkundig	77
Vrijverval riolering	995
Gemalen mechanisch	35
Totaal	2.258

Reserves

Reserves	toevoeging	onttrekking
Bestemmingsreserves	120	213
Bodemsanering, jaarlijkse mutatie	120	25
Pijler/Herderschee, kapitaallasten		52
Onderwijscluster Pasteurstraat, kapitaallasten		64
Noorderhaaks, kapitaallasten		23
Reconstructie Polderweg, kapitaallasten		11
Fietspad Duinweg, kapitaallasten		3
Streepjesberg, kapitaallasten		2
Villa Kakelbont, kapitaallasten		14
Sportlaan 10 Spinaker, kapitaallasten		19
Subtotaal	120	213
Saldo onttrekkingen		93

Financiële begroting

Overzicht financiële begroting

Inleiding

In dit hoofdstuk besteden wij aandacht aan een aantal financiële aspecten van de begroting. We geven een overzicht van de ontwikkeling en samenstelling van de algemene middelen en lichten de ontwikkeling van het geraamde saldo naar 2026 toe. Daarna volgt een onderdeel met daarin opgenomen de meerjarige balansen; deze zijn voorgeschreven door het BBV. Bij de programma's zijn de tabellen met de financiële informatie over 'Wat gaat het kosten?' vermeld. Tevens zijn daar ook de toelichtingen op de nagekomen (na de Kadernota) mutaties opgenomen. Tot slot zijn de technische uitgangspunten, die gebruikt zijn voor het actualiseren van de begroting, in dit hoofdstuk verwerkt.

Als basis voor de begroting dient de op 4 juli 2022 vastgestelde Kadernota 2023-2026. In de begroting is aanvullend de meicirculaire 2022 opgenomen en daarnaast een aantal aanvullende autonome mutaties zoals:

- de indexerings- en doorberekening van salarissen en andere kosten;
- overige autonome aanpassingen die zich na de Kadernota nog hebben voorgedaan.

De inhoudelijke toelichtingen op de mutaties treft u aan in de programma's waar deze betrekking op hebben onder het hoofdstuk 'Wat gaat het kosten?'. In de kolom toel. is het betreffende programma vermeld. Een aantal mutaties komt in meerdere programma's voor. De inhoudelijke toelichting van de met een * gemarkeerde onderdelen treft u onder de onderstaande tabel aan.

Een nadere toelichting op de mutatie Gemeentefonds treft u daarnaast aan bij het onderdeel 'Algemene dekkingsmiddelen' in dit hoofdstuk.

De financiële vertaling van deze punten geeft het volgende beeld (- is nadelig; + is voordelig)

Ontwikkeling begrotingssaldi

(x € 1.000)

Begrotingssaldi	toel.	2023	2024	2025	2026
Stand MJB 2022-2025; Kadernota 2022-2025		-2.515	-559	566	709
<i>Nagekomen mutaties</i>					
Mutaties < € 10.000		-16	-11	-15	-15
Gemeentefonds, algemene uitkering meicirculaire	BV	6.833	9.402	10.606	2.095
Huur stadhuispanden Willemsoord	BV	-70	-70	-70	-70
Verkiezingen	BV	-60	-60	-60	-60
Contributie VNG, bijdrage Fonds GGU	BV	-42	-42	-42	-42
Reserve BUIG	ZG	425			
Begroting GrGa	ZG	-408	-607	-730	-730
OOGZ bijdrage (aanvulling)	ZG	-58	-58	-58	-58
Onderhoudsbudget Westoever	VG	-40	-40	-40	-40

Actualisatie grondexploitatie	VG	99	89	101	79
Inhuurbudget omgevingsvergunningen	VG	-148	-148	-148	-148
Samenwerkingsagenda Kop	VG	-200	-200	-200	
Ophogen budget lokaal sportbeleid	VG	-16	-16	-16	-16
Actualisering afval	1	-244	-244	-244	-244
Actualisering riolering	1	-275	-295	-380	-505
Index tarieven	2	317	317	317	317
Personeelskosten	3	207	207	207	207
Financiering	4	286	289	208	208
Actualisatie staat van investeringen (afschrijving)	5	185	451	447	447
Actualisering voorziening beheerplannen sportterreinen	5	-14	-14	-14	-14
Totaal nagekomen mutaties		6.761	8.950	9.869	1.411
Stand begroting 2023-2026		4.246	8.391	10.435	2.120

Toelichting:

1. Actualisatie afval/riolering

Aan de hand van de actuele gegevens van de HVC en de investeringen en onderhoudskosten riool, incl. de kwijtscheldingen en de toe te rekenen overhead worden de budgetten van riool en afval aangepast. Met de stijging van de belastingopbrengsten is al rekening gehouden.

2. Index tarieven

Bij de Kadernota is een bedrag berekend van € 800.000 aan extra opbrengst voor de heffingen en legesopbrengsten. Daarbij was nog geen rekening gehouden met de afvalstoffenheffing. Deze is nu wel verwerkt, waardoor een extra opbrengst wordt gerealiseerd ten opzichte van de Kadernota.

3. Personeelskosten

Dit bedrag betreft het resultaat van de doorbelasting van de extra salarissom aan de verschillende programma's. Er is rekening gehouden met de indexering van de salarissen en materiële kosten conform de uitgangspunten van de Kadernota. Ook is rekening gehouden met de periodieken van de bestaande formatie. Het positieve effect ontstaat omdat een deel van de kosten wordt 'terugverdiend' van projecten.

4. Financiering

In 2021 heeft een herstructurering plaatsgevonden van onze leningenportefeuille; hierbij zijn nieuwe (voordeligere) geldleningen aangetrokken en een aantal oude geldleningen is afgelost. Hiermee is de rentelast flink gedaald. Hierin is de actualisatie van de renteberekening en toerekening meegenomen. Een deel van het voordeel wordt toegerekend aan tarieven van bijvoorbeeld riool- en afvalstoffenheffing en de grondexploitatie. Daarnaast hebben leningen die zijn 'doorgeschoven' aan de Woningstichting Den Helder een lager actueel rentepercentage, waardoor een extra voordeel wordt gerealiseerd.

Dit levert niet alleen lagere rentelasten en -baten op, maar ook een lagere rente-omslag. Een nadere uitleg vindt u onder de toelichting op de algemene dekkingsmiddelen in dit hoofdstuk.

5. Actualisering staat van investeringen **

Aan de hand van de jaarrekening, de kadernota en nieuwe ontwikkelingen wordt de staat van investeringen jaarlijks aangepast. Daarbij worden de daarmee verband houdende mutaties in de (kapitaal)egalisereserves ook geactualiseerd. Gelet op de ervaring van de laatste jaren wordt voorgesteld een zogeheten (voordelige) stelpost onderuitputting op de kapitaallasten te nemen, waarbij geanticipeerd wordt op een trager verloop van het gereedkomen van de daadwerkelijke investeringen, ten opzichte van de planning.

De toelichting op de overige punten is te lezen bij de programma's zoals vermeld in de kolom 'toelichting'.

Algemene dekkingsmiddelen

De algemene dekkingsmiddelen moeten volgens het BBV afzonderlijk worden toegelicht, maar hangen samen met verschillende programma's. Met een omvang van ongeveer € 157,7 miljoen beslaat dit onderdeel ruim meer dan de helft van de totale baten van de gemeente. Deze algemene middelen zijn vrij om in te zetten en worden gebruikt om de publieke taken te bekostigen die niet met andere specifieke middelen (eigen bijdragen, doeluitkeringen) worden bekostigd in de programma's. In deze paragraaf lichten we de algemene dekkingsmiddelen toe, exclusief de mutaties in de reserves. De reservemutaties inzake de algemene dekkingsmiddelen en de toelichting daarop treft u onder programma 1 aan.

Algemene dekkingsmiddelen	Rekening	Begroting	Begroting	2024	2025	2026
	2021	2022	2023			
Baten						
Opbrengst deelnemingen	990	1.058	1.058	1.058	1.058	1.058
Saldo Financiering	8.133	4.128	1.652	1.695	1.680	1.642
Deelfonds Sociaal Domein	17.243	17.726	13.696	13.569	13.399	13.311
Lokale heffingen	14.800	14.689	15.317	15.317	15.317	15.317
Gemeentefonds	112.154	115.580	128.331	129.649	131.602	123.267
Lasten						
Saldo Financiering	-7.685	-4.005	-1.622	-1.613	-1.606	-1.598
Lokale heffingen	-632	-651	-656	-656	-656	-656
Opbrengst deelnemingen		-50	-30	-30	-30	-30
Saldo	145.002	148.475	157.746	158.989	160.764	152.311

Toelichting:

Lokale heffingen (gesaldeerd voordelig effect van € 623.000 t.o.v. begroting 2022)

De lokale heffingen bestaan uit de onroerende zaakbelasting en de precariobelasting. Op de onroerende zaakbelasting is een inflatiecorrectie van 3,30% toegepast in overeenstemming met de technische uitgangspunten van de begroting. Dit zorgt voor een stijging van de baten met een bedrag van € 483.000. Vanwege de omvang van de onroerende zaakbelasting vindt daar de grootste stijging plaats. Tevens is door areaal-uitbreiding de opbrengsten op de OZB verhoogd met € 109.000.

Gemeentefonds (voordelig effect van € 12,75 miljoen t.o.v. begroting 2022)

Jaarlijks verschijnen meestal drie circulaire. De meicirculaire geeft de vertaling van de Voorjaarsnota van de Rijksoverheid, de septembercirculaire de vertaling van de Miljoenennota en de decembercirculaire rondt het uitkeringsjaar zoveel mogelijk af.

Het uitgangspunt bij de begroting is de meicirculaire. Inhoudelijk bent u over de meicirculaire 2022 geïnformeerd via een raadsinformatiebrief over dit onderwerp. Ten opzichte van de gewijzigde begroting 2022 stijgt de algemene uitkering met € 12.751.000. Deze stijging is als volgt opgebouwd:

Mutatie	Bedragen x € 1.000	
Stand begroting 2022		115.580
Accres	7.940	
Nominale ontwikkeling	3.661	
Herverdeeleffect	- 283	

Opschalingskorting	1.376	
Overig	57	
Totaal mutaties		12.751
Stand begroting 2023		128.331

1. Het accres stijgt (meerjarig) als gevolg van geplande uitgaven door het Rijk. Ten opzichte van 2022 bedraagt de stijging € 7,9 miljoen. Het accres is nog hoger dan eerder in de Maartbrief 2022 werd gemeld, onder andere door extra rijksuitgaven voor vennootschapsbelasting, koppeling AOW aan de verhoging van het minimumloon, defensie-uitgaven en een hogere loon- prijsontwikkeling dan eerder aangenomen. In 2026 valt het accres echter terug naar een structureel niveau, waardoor de accresstijging tot en met 2025 niet voor structureel beleid kan worden aangewend.
2. In de meicirculaire vindt de jaarlijkse inflatiecorrectie plaats die dient ter dekking van loon- en prijsstijgingen. Dit wordt de nominale ontwikkeling genoemd. In de Miljoenennota 2022 is rekening gehouden met een index van 2,4%. Gezien de aanzienlijke inflatie van dit moment, is het de verwachting dat deze correctie onvoldoende zal zijn. Het effect bedraagt € 3,6 miljoen.
3. Het herverdeeleffect vloeit voort uit de herijking van het Gemeentefonds die per 1 januari 2023 wordt ingevoerd. Hoofddoel voor een nieuw verdeelstelsel was om het verdeelsysteem eenvoudig en uitlegbaar te maken en om een stelsel te ontwikkelen dat beter aansluit bij de noodzakelijke kosten die gemeenten maken. Den Helder valt onder de nadeelgemeenten en heeft in totaal een nadelig effect van € 2.057.000. Om gemeenten te kunnen laten ingroeien in het nieuwe verdeelmodel is een ingroeipad ingesteld van normaal gesproken € 7,50 per inwoner in 2023, € 22,50 per inwoner in 2024 en € 37,50 per inwoner vanaf 2025. In de meicirculaire zijn aangepaste ingroeipaden vermeld voor gemeenten met een beperkte financiële draagkracht en een lage sociaal economische status. Gemeente Den Helder is daaronder geschaard, waardoor het ingroeipad in 2023-2025 is gewijzigd naar respectievelijk € 5, € 12,50 en € 22,50 per inwoner. In 2023 geeft dat een herverdeeleffect van € 283.000 nadelig.
4. In de uitkering van het gemeentefonds zit een opschalingskorting verwerkt. De gedachte hierachter is dat grotere gemeenten efficiënter en slagvaardiger kunnen optreden en daardoor toekunnen met een lagere algemene uitkering. Deze oplopende opschalingskorting is door het huidige kabinet voor de jaren 2023 – 2025 geschrappt, een voordeel van ruim € 1,3 miljoen.

(Integratie-uitkering) Sociaal Domein (nadelig effect van € 4,03 miljoen t.o.v. begroting 2022)

De daling van de integratie-uitkering (IU) Sociaal Domein in 2023 is te verklaren doordat de deelluitkeringen Participatie (onderdelen Nieuw Wajong en Nieuw begeleiding exclusief beschut werk) en Voogdij/18+ overgaan naar de algemene uitkering. Dit gebeurt in het kader van de herijking van het Gemeentefonds. Het restant van de IU Participatie en de IU Beschermd wonen blijven achter in de IU Sociaal Domein.

Compensatie tekorten in de jeugdzorg

Het kabinet gaat de komende tijd met gemeenten en andere relevante partijen verder in gesprek over de Hervormingsagenda Jeugd, die moet bestaan uit een combinatie van een set van kostenbesparende maatregelen en een financieel kader waarmee een structureel houdbaarder jeugdstelsel wordt gerealiseerd. Bij het afsluiten van de Hervormingsagenda zal het kabinet ook besluiten over de extra middelen voor 2024 en verder die aan gemeenten beschikbaar gesteld worden.

Den Helder ontvangt in 2023 € 5.314.000 ter compensatie van de kosten voor Jeugdzorg. Het Rijk, de VNG en Interprovinciaal Overleg hebben destijds afgesproken dat gemeenten een stelpost mochten opnemen in de begroting van 75% van de nog te ontvangen middelen. Dit hebben wij gedaan, waardoor er nu per saldo nog € 1.882.000 extra geld beschikbaar komt voor Jeugdzorg in 2023.

Inmiddels is tussen het Rijk, IPO en VNG afgesproken dat gemeenten in hun meerjarenraming voor de jaarschijven 2024 t/m 2026 rekening mogen houden met de volledige bijdragen uit de Hervormingsagenda Jeugd. Vorig jaar was dat nog 75%. Dit hebben wij in de begroting aangepast. Deze middelen zijn toegevoegd aan de budgetten voor jeugdzorg.

Saldo financieringsfunctie (nadelig gesaldeerd effect van € 93.000 t.o.v. de begroting 2022)

Elk jaar maken wij in de Programmabegroting een nieuwe berekening van de rente-omslag, zie voor de berekening de paragraaf Financiering. Bij deze berekening moeten wij rekening houden met onze (verwachte) rentelasten en bekende rentebaten. Deze rentebaten zijn onder andere afkomstig uit de grondexploitatie en de doorlening van onze geldleningen. Uit de rentebaten en -lasten volgt een saldo. Dit saldo moet gedekt worden door onze investeringen.

Naast de eerdere herstructurering van onze leningenportefeuille in 2021, heeft er eind 2021 nog een herstructurering plaatsgevonden van de leningen die zijn aangetrokken ten behoeve van Woningstichting Den Helder. Hierbij zijn nieuwe (voordeligere) geldleningen aangetrokken en een aantal oude geldleningen is afgelost. Hierdoor zijn zowel de rentelasten als de rentebaten opnieuw gedaald. Deze daling valt ook terug te lezen uit de berekening van de rente-omslag. Uit de berekening blijkt dat het rentepercentage daalt naar 0,3%.

Het effect dat op financiering behaald wordt, moet verdeeld worden over de andere producten van de gemeente. Dit zorgt ervoor dat het voordelig saldo op de kostenplaats financiering daalt naar € 30.000. Dit is een daling van € 93.000 ten opzichte van de begroting 2022. Op de verschillende producten in de begroting 2022 is de verlaging van de kapitaallasten echter zichtbaar door de daling van de rente-omslag. Daarnaast zijn er natuurlijk ook ontwikkelingen in het overzicht van de investeringen en de grondexploitaties die van invloed zijn op de financiering.

Overhead

Overhead	rekening	begroting	begroting			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Totaal overhead	25.165	28.894	28.053	28.249	28.308	28.262
Totaal omzet	245.182	229.863	223.378	220.007	219.553	218.697
In % van de omzet	10,26%	12,57%	12,56%	12,84%	12,89%	12,92%

De systematiek van overhead houdt in dat alle kosten die samenhangen met de sturing en ondersteuning van de medewerkers in het primaire proces onder overhead vallen. Deze overheadkosten mogen op grond van het BBV niet worden doorberekend aan de verschillende programma's.

Uitzonderingen zijn:

- Grondexploitaties;
- Investerings;
- (Subsidie) projecten.

De doorbelastingen hiervan moeten als een aftrekpost worden opgenomen onder het onderdeel overhead. Het resterende saldo op de overheadkosten moet afzonderlijk zichtbaar gemaakt worden zoals in bovenstaand overzicht. Voor 2023 is er begroot € 28,1 miljoen aan overhead. Dit betreft het netto-bedrag. Concreet komt het erop neer dat ongeveer € 0,6 miljoen aan deze uitzonderingen kunnen worden doorberekend.

Voor de tarieven en leges moet apart een opslagpercentage voor de overhead worden berekend. In de paragraaf Lokale heffingen wordt de kostendekkendheid van de verschillende tarieven en leges, rekening houdend met de opslagpercentage overhead, aangetoond.

De kosten van overhead zijn onder andere:

- ICT;
- Huisvestingslasten;
- Personele kosten;
- Juridische kosten.

Ten opzichte van het begrotingsjaar 2022 zijn de overheadkosten met € 0,8 miljoen gedaald. Deze daling komt voornamelijk voor rekening van de volgende onderdelen:

Personele lasten

Ten opzichte van de begroting 2022 is er een daling van de salarislasten betrekking hebbende op overhead zichtbaar. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door lagere lasten inzake inhuur, ad € 0,2 miljoen.

Overige goederen en diensten

Bij de overige goederen en diensten is er sprake van een daling van ongeveer € 0,6 miljoen. Dit wordt voornamelijk veroorzaakt door specifieke projecten in 2022, onder andere bij I&T. Waardoor de kosten van overige goederen en diensten in 2022 hoger liggen dan in 2023 begroot is.

Meerjaren begroting

Meerjarenbegroting	rekening	begroting	begroting			
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
Exploitatie						
Lasten	-231.212	-223.429	-218.248	-214.514	-213.660	-212.804
Baten	233.992	218.398	223.298	225.160	226.626	217.455
subtotaal	2.779	-5.031	5.050	10.646	12.966	4.651
Reserves						
Storting (lasten)	-13.970	-6.434	-5.130	-5.493	-5.893	-5.893
Onttrekkingen (baten)	19.452	10.782	4.326	3.237	3.361	3.361
subtotaal	5.482	4.348	-804	-2.256	-2.532	-2.532
Saldo van baten en lasten	8.261	-682	4.246	8.390	10.434	2.119

De (meerjaren)begroting is met inachtneming van de technische uitgangspunten en de gegevens in de Kadernota 2023-2026, overige autonome ontwikkelingen en ten slotte ontwikkelingen uit de algemene uitkering samengesteld.

Vennootschapsbelasting

Inmiddels is voor de jaren 2016, 2017, 2018, 2019 en 2020 een zogeheten nihil aangifte ingediend voor de Vennootschapsbelasting. De aangifte over 2021 moet vóór 1 november 2022 door de Belastingdienst zijn ontvangen.

In 2019 heeft de Belastingdienst het standpunt ingenomen dat de vergoedingen die een gemeente ontvangt voor de inzameling van reststromen (textiel, plastic, oud ijzer, papier etc.) een fiscaal belaste activiteit is. Dit heeft (relatief geringe) gevolgen voor zowel de reeds ingediende aangiften als de toekomstig verschuldigde belasting. De verwachting is dat er (mede) als gevolg hiervan een bedrag aan vennootschapsbelasting is verschuldigd van ongeveer € 1.000 per jaar. Voor de gemeente Den Helder geldt tevens dat de afvalinzameling is ondergebracht bij de Huisvuilcentrale (HVC) in Alkmaar. Wij zijn van mening dat, op basis van de uitgangspunten van de NVRD, de VPB-last bij de HVC ligt en niet bij de gemeente Den Helder. Dit hebben wij ook gecommuniceerd met de Belastingdienst. Op het moment van het opstellen van deze begroting hebben wij nog geen verzoek en/of reactie van de Belastingdienst mogen ontvangen om onze aangifte van de afgelopen jaren te wijzigen.

In 2020 is duidelijk geworden dat de Belastingdienst van mening is dat de opbrengsten van reclameconcessies belast zijn met vennootschapsbelasting. De Belastingdienst vindt dat sprake is van een onderneming. Gemeenten daarentegen vinden dat sprake is van normaal vermogensbeheer. Dat laatste blijft buiten de heffing van vennootschapsbelasting. Hierover lopen verschillende zaken tussen gemeenten en de Belastingdienst, maar hierop is nog geen uitspraak gekomen. Vooralsnog houden wij het op normaal vermogensbeheer.

Onvoorzien

Het BBV verplicht gemeenten een post voor onvoorziene uitgaven op te nemen. Deze post is bedoeld om onvoorziene negatieve ontwikkelingen te kunnen opvangen. Omdat in de praktijk deze post niet wordt ingezet is deze bepaald op € 5.000.

Geprognosticeerde balans

Omschrijving	31-12-2021	31-12-2022	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Vaste activa						
Immateriële vaste activa	20.949	36.510	37.088	36.296	33.809	31.322
Materiële vaste activa	117.648	125.166	122.586	120.407	119.247	118.782
Financiële vaste activa	69.762	69.582	69.403	69.223	69.044	68.864
Totaal vaste activa	208.359	231.259	229.077	225.926	222.100	218.968
Vlottende activa						
Onderhanden werk	8.079	5.944	4.396	3.726	843	1.338
Overige voorraden	11	11	11	11	11	11
Vorderingen	22.660	22.660	22.660	22.660	22.660	22.660
Liquide middelen	57.396	29.010	35.529	47.773	66.474	72.895
Overlopende activa	7.785	7.785	7.785	7.785	7.785	7.785
Totaal vlottende activa	95.930	65.409	70.380	81.955	97.772	104.688
Totaal activa	304.289	296.668	299.457	307.881	319.872	323.656

Vaste passiva						
Eigen vermogen						
Algemene reserve	18.556	22.262	21.580	25.826	34.215	44.650
Bestemmingsreserve	29.265	29.471	30.276	32.532	35.064	37.596
Resultaat jaarrekening	8.261	-682	4.246	8.390	10.434	2.119
Vreemd vermogen						
Voorzieningen	9.981	10.516	11.383	12.292	13.308	14.450
Onderhandse leningen	187.385	184.259	181.131	178.000	176.000	174.000
Vaste schulden	17	17	17	17	17	17
Totaal vaste passiva	253.465	245.844	248.633	257.057	269.039	272.832
Vlottende passiva						
Liquide middelen						
Kortlopende schulden	19.339	19.339	19.339	19.339	19.339	19.339
Overlopende passiva	31.484	31.484	31.484	31.484	31.484	31.484
Totaal vlottende passiva	50.824	50.824	50.824	50.824	50.824	50.824
Totaal passiva	304.289	296.668	299.457	307.881	319.862	323.656

Conform de wijzigingen vanuit het BBV zijn wij verplicht om een geprognosticeerde begin- en eindbalans voor het begrotingsjaar en de drie jaren volgend op het begrotingsjaar op te nemen.

Op deze manier kan de raad meer inzicht krijgen in de ontwikkeling van het EMU-saldo, de solvabiliteit en liquiditeit van de gemeente in een meerjarig perspectief. Als afgeleide hiervan ook in de ontwikkeling van onder meer investeringen, het aanwenden van reserves en voorzieningen en in de financieringsbehoefte.

Het EMU-saldo wordt in de begroting in de financieringsparagraaf vermeld en nader toegelicht. In dit overzicht worden de begroting 2022, 2023 en meerjarenbegroting 2023 weergegeven. In het kader van het BBV is het ook verplicht om de overige jaren te benoemen, dat ziet er als volgt uit:

Jaar	EMU-saldo
2022	-19.569
2023	9.467
2024	15.196
2025	20.520
2026	8.242

Voor 2023 is het EMU-saldo ten opzichte van 2022 flink voordeliger. Tot en met 2025 zet deze stijgende lijn zich voort. Voor 2026 is weer een dalende lijn zichtbaar. Dit beeld past ook bij de ontwikkelingen van het begrotingssaldo.

Technische uitgangspunten

Voor de begroting 2023 wordt uitgegaan van de volgende technische uitgangspunten:

Uitgangspunten	perc.
Loonontwikkeling	3,60%
Prijsontwikkeling	3,00%
Gemeenschappelijke regelingen	2,30%
Gesubsidieerde instellingen	3,50%
Gemeentelijke heffingen	3,30%

Overige ontwikkelingen

In het kader van het Besluit begroting en verantwoording (Bbv) dienen wij nog aandacht te besteden aan de volgende onderdelen:

- De jaarlijks terugkerende arbeidskosten van vergelijkbare volume; dit heeft betrekking op de voorziening wachtgeld voormalige wethouders; zie voor een toelichting bij de desbetreffende voorziening.
- De investeringen, onderverdeeld naar investeringen met economisch en maatschappelijk nut; dit wordt per programma gepresenteerd. In het eerdere Bbv had de gemeente de vrijheid om investeringen met een maatschappelijk nut (wegen, parken, etc.) al dan niet te activeren en daarbij versneld af te schrijven. Dit leidde tot grote verschillen tussen gemeenten. In het vernieuwde Bbv dienen investeringen met een maatschappelijk nut, evenals investeringen met een economisch nut, te worden geactiveerd en over de verwachte levensduur te worden afgeschreven.
- De financiering; dit onderdeel wordt behandeld in de financieringsparagraaf met inbegrip van de opbouw van de rente-omslag.
- De stand en het gespecificeerde verloop van reserves; dit wordt per programma gepresenteerd.
- De stand en het gespecificeerde verloop van voorzieningen; dit wordt per programma gepresenteerd.

Paragrafen

Overzicht paragrafen

Weerstandsvermogen

Algemeen

Deze paragraaf biedt op basis van een risicoanalyse en een overzicht van financiële kengetallen inzicht in de financiële positie van de gemeente Den Helder.

Weerstandsvermogen

Het weerstandsvermogen is het vermogen om risico's te kunnen opvangen, die niet op een andere wijze zijn afgedekt. Het weerstandsvermogen wordt bepaald door de verhouding weerstandscapaciteit aan de ene kant en de risico's aan de andere:

1. De weerstandscapaciteit betreft de beschikbare middelen en mogelijkheden om niet begrote en onvoorziene kosten (risico's) op te vangen.
2. De risico's die we noemen en opnemen, zijn de risico's van materiële betekenis. De berekening is als volgt: beschikbare weerstandscapaciteit / benodigde weerstandscapaciteit op basis van de risico's.

We willen over een toereikend weerstandsvermogen beschikken om te voorkomen dat iedere financiële tegenvaller ons dwingt tot bezuinigingen of ten koste gaat van bestaande taken. In het coalitieakkoord is een minimumpositie van 1,0 afgesproken.

De beoordeling van de ratio en de te nemen maatregelen zijn in de volgende tabel weergegeven:

Ratio weerstandsvermogen	Betekenis	Beheersmaatregel
>2,0	Uitstekend	Mogelijk om extra risico's te nemen/investeren
1,4 -< 2,0	Ruim voldoende	Weerstandscapaciteit hoeft niet te worden vergroot
1,0 -< 1,4	Voldoende	Consolideren weerstandscapaciteit en risico's
0,8 -< 1,0	Matig	Weerstandscapaciteit verhogen op middellange termijn
0,6 -< 0,8	Onvoldoende	Weerstandscapaciteit verhogen op korte termijn
< 0,6	Ruim onvoldoende	Bezuinigen en risico's mijden

Risico's

Per risico kijken we wat deze financieel voor ons betekent als deze zich voordoet. Ook de frequentie in de tijd is een wegingsfactor. Al deze beoordelingen resulteren in een risicoscore. Hieronder het overzicht van de rekenpercentages die horen bij de risicoscores.

Frequentie voordoen kans	Kans-percentage
Minder dan of 1 keer per 10 jaar	5
Een keer per 5 - 10 jaar	10
Een keer per 2 - 5 jaar	25
Een keer per 1 - 2 jaar	50
Een of meer keer per jaar	100

Risicobedrag = rekenpercentage per risico x maximaal financieel gevolg.

Het weerstandsvermogen (de verhouding van de weerstandscapaciteit ten opzichte van het risicobedrag van de gemeente) geeft de volgende uitkomst:

Weerstandsvermogen	2023	2024	2025	2026
Weerstandscapaciteit (a) in €	22.278.415	26.607.392	34.960.033	45.462.124

Risico's (b) in €	13.906.565	13.906.565	13.906.565	13.906.565
Weerstandsvermogen (a/b)	1,6	1,9	2,5	3,3

Voor de berekening van het weerstandsvermogen is dus eerst de omvang van de weerstandscapaciteit van belang. Die heeft het volgende beeld:

Weerstandscapaciteit (in €)	2023	2024	2025	2026
Algemene reserve	21.579.928	25.908.905	34.261.546	44.763.637
Bestemmingsreserves	678.487	678.487	678.487	678.487
Onvoorziene uitgaven	20.000	20.000	20.000	20.000
Stille reserves				
Onbenutte belastingcapaciteit	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Bezuinigingen	p.m.	p.m.	p.m.	p.m.
Totale weerstandscapaciteit	22.278.415	26.607.392	34.960.033	45.462.124

Opvallend is dat het weerstandsvermogen sterk stijgt. Dit hangt samen met het feit dat in deze begroting alleen de autonome ontwikkelingen en de uitkomsten meicirculaire zijn opgenomen. Het nieuwe coalitieakkoord heeft een aantal ambities opgenomen die waar mogelijk worden vertaald in een aanvullende begrotingswijziging die tegelijk met de begroting kan worden vastgesteld. Deze leidt tot een aangepast weerstandsvermogen.

De bestemmingsreserves waarmee rekening is gehouden bestaat uit de reserves die niet specifiek gelabeld zijn aan concrete uitgaven. De specificatie daarvan is:

Naam	2023	2024	2025	2026
Res Drooghe Weert	32.000	32.000	32.000	32.000
Evenementen	200.557	200.557	200.557	200.557
Kunstopdr./aank.kunstvoorwerpen	62.757	62.757	62.757	62.757
Monumenten	22.884	22.884	22.884	22.884
Bovenwijkse voorzieningen	133.245	133.245	133.245	133.245
DIVMAG - terrein	227.044	227.044	227.044	227.044
Totaal vrije bestemmingsreserves	678.487	678.487	678.487	678.487

De risico's kunnen als volgt worden samengevat:

Overzicht totale risicobedrag (in €)		
Omschrijving risico	Maximale risicobedrag	Totaal risicobedrag
Garantstellingen zonder achtervang	82.347.000	4.146.650
Garantstellingen met achtervang WSW	198.965.000	1.989.650
Geldleningen	51.963.162	840.155
Overige risico's	38.948.913	21.539.957
Totaal	372.224.075	28.516.412

Factor voordoen alle risico's tegelijk 40%		11.406.565
Basisbedrag voor onbekende risico's		2.500.000
Totaal risicobedrag		13.906.565

De specificatie van deze risico's, de inschatting en de toelichting geven het volgende beeld:

Omschrijving risico	Kans- percentage voordoen kans frequentie	Maximale risico-bedrag	Kans op voordoen max. risico (80/50/20%)	Totaal risico- bedrag	Onderbouwing zekerheden en omstandigheden van invloed op de frequentie
Garantstellingen zonder achtervang					
Woningstichting Den Helder	5%	3.882.000	20%	38.820	Achterliggende waarde woningen is omvangrijk
NV Huisvuilcentrale Noord- Holland	5%	22.966.000	20%	229.660	Risico's zijn de afgelopen jaren fors afgebouwd
Noordwest Ziekenhuisgroep/Gemini	10%	4.800.000	80%	384.000	Financiële positie is goed
Willemsoord BV	10%	15.000.000	50%	750.000	Winst is beperkt; risico's kleiner door structurele bijdrage gemeente en hogere bijdrage Rijk voor onderhoud
Veiligheidsregio Noord- Holland Noord	5%	2.543.000	20%	25.430	Structurele financiering door gemeenten
Stichting Blijf van mijn Lijf	5%	406.000	80%	16.240	Structurele subsidiëring
Stichting Scholen aan Zee	10%	13.250.000	20%	265.000	Rijksbijdrage bekostiging; eigendom schoolgebouwen
NV PoDH	25%	19.500.000	50%	2.437.500	Voor het onderhoud van de openbare ruimte zijn structureel middelen ter beschikking gesteld
Totaal		82.347.000		4.146.650	
Garantstellingen met achtervang WSW					
Stichting Woontij	5%	18.793.000	20%	187.930	Achtervang WSW
Woningstichting Den Helder	5%	177.850.000	20%	1.778.500	Achtervang WSW
Stichting Woonzorg Nederland	5%	2.322.000	20%	23.220	Achtervang WSW
Totaal		198.965.000		1.989.650	
Geldleningen					
Leningen aan woningcorporaties	5%	45.000.000	20%	450.000	Achterliggende waarde woningen is omvangrijk

Triade	10%	162.680	20%	3.254	Structurele subsidiering gemeente en pand is in eigendom
Willemsoord BV	10%	722.500	50%	36.125	De gemeente heeft besloten € 900.000 jaarlijks ter beschikking te stellen voor onderhoud monumenten. Panden zijn economisch eigendom van Willemsoord BV
Schouwburg De Kampanje	25%	2.380.950	50%	297.619	Structurele subsidiëring gemeente en geen belangrijke eigendommen
Alliander	5%	2.078.256	20%	20.783	Alliander is netwerkbeheerder en kan wettelijk de kosten in de tarieven verrekenen
Startersleningen	10%	1.618.776	20%	32.376	Onderliggende waarde panden
Totaal geldleningen		51.963.162		840.155	
Overige risico's					
Schadeclaims en planschades	100%	1.960.413	50%	980.207	Kans op toewijzen van een of meer claims is mogelijk; er lopen rechtszaken
Grondexploitatie	100%	1.792.500	80%	1.434.000	Berekend risico grondexploitatie, afhankelijk van kosten- en opbrengstontwikkeling
Baggerbeheer	100%		80%	-	ingeschat risico bedrag dat nodig is voor ontmanteling is 3.800.000 is rekening mee gehouden in berekening weerstandsvermogen
Exploitatie Willemsoord BV	10%	1.000.000	50%	50.000	Vraag is of onderhoud aan de monumenten en kades gedekt kan worden uit de exploitatie en onderhoudsbijdrage van € 900.000

NV PoDH aandelenkapitaal	25%	10.046.000	50%	1.255.750	Er is een regeling getroffen voor het onderhoud van de zaken die meer tot de openbare infrastructuur kunnen worden gerekend. Meeste eigendommen zijn niet hypothecair belast. Naar aanleiding van Panteia-rapport wordt rekening gehouden met een aanvullende structurele bijdrage.
Beheer kapitaalgoederen	100%	2.000.000	80%	1.600.000	De huidige inflatie heeft vooral effect op investeringen en onderhoud van kapitaalgoederen (wegen, bruggen, openbare verlichting, openbaar groen etc.) Deels is daar rekening mee gehouden maar de ontwikkeling is onzeker. Daarom is rekening gehouden met een mogelijk beslag op de reserves.
Open einderegelingen BUIG en 3D's	100%	16.000.000	80%	12.800.000	grote inschatting risico van 4 jaar tekort € 4 miljoenn. In dit tijd moet ombuiging mogelijk zijn
Tegenvallende uitkering gemeentefonds	100%	4.000.000	80%	3.200.000	De aanpassing van de uitkering gemeentefonds heeft geleid tot een beperkte verslechtering voor de gemeente. Daarbij worden extra middelen verstrekt bij het algemene accres, waardoor het effect voor de gemeente per saldo positief is. Er wordt nog wel rekening gehouden met een algemene verslechtering van € 1 miljoen per jaar. Wanneer die zich voordoet, moet die dus na 4 jaar worden opgevangen in de begroting.

Informatieveiligheid/datalek	25%	2.000.000	20%	100.000	Bedrijven en gemeenten worden vaker geconfronteerd met een hack, waardoor de ICT-systemen niet meer gebruikt kunnen worden. Het herstel van de gegevens en systemen kost veel geld. Daarnaast bestaat het risico op een datalek van een zodanige omvang dat de gemeente een boete krijgt.
Gemeentelijke heffingen	100%	150.000	80%	120.000	Effect foute taxatie panden
Totaal		38.948.913		21.539.957	
Totaal risico's		372.224.075		28.516.412	

Exploitatie Willemsoord

De leningenportefeuille van Willemsoord bv is ondergebracht bij de gemeente (raadsbesluit 28 september 2020). Daarmee is het risico van stijgende variabele rente voldoende ondervangen.

Een ander risico voor Willemsoord bv is de omvang van de kosten van onderhoud voor het in stand houden van de monumenten. Door de bijdrage die de gemeente beschikbaar stelt voor deze onderhoudskosten en de verhoogde bijdrage van het Rijk voor het onderhoud van rijksmonumenten (van 50 naar 60% van de noodzakelijke kosten) is dit risico voor het grootste deel ondervangen. Willemsoord bv draagt niet de kosten voor het onderhoud van de gebouwen 66 en 72 (nieuwe stadhuis). Voor de andere gebouwen die in economisch eigendom zijn bij Willemsoord bv wordt een meerjarig onderhoudsplan uitgevoerd.

Port of Den Helder nv

In 2021 heeft onderzoek op initiatief van de gemeenteraad plaatsgevonden door Panteia. De effecten daarvan voor bekostiging van de publieke functies worden nader beoordeeld. Het rapport 'De haven in de lichtenlijn' is behandeld in de raad van 7 maart 2022. Daarna is het gesprek gestart met PoDH over de opvolging van de aanbevelingen. Een van de aspecten die momenteel wordt besproken, is welke infrastructuur in de openbare ruimte aangemerkt moet worden als publieke infrastructuur. De publieke infrastructuur is voor PoDH niet rendabel en de aanbeveling uit het rapport is dat de gemeente het onderhoud daarvan moet bekostigen. De gemeente kan daarvoor een Service Leven Agreement (SLA) aangaan met PoDH. Hiervoor wordt ook gekeken naar voorbeelden van andere havens.

In beeld wordt gebracht hoeveel middelen nodig zijn om een adequaat onderhoudsniveau te garanderen van deze publieke infrastructuur. Ook wordt gekeken naar de functies, de taken, die PoDH uitvoert en welke van die taken (deels) publieke taken zijn die door de gemeente bekostigd kunnen worden (denk aan wettelijke nautische taken). Zo wordt gekomen tot een verdeling tussen de private kosten die voor PoDH zijn en de publieke kosten die voor de gemeente zijn. De planning is dat de SLA voor het einde van 2022 is afgerond.

In het Coalitieakkoord 2022 – 2026 'Samenwerken in vertrouwen, aan vertrouwen' is rekening gehouden met een bijdrage aan PoDH voor onderhoud van publieke infrastructuur en uitvoering van publieke taken. Via een begrotingswijziging zal dit bedrag beschikbaar worden gesteld.

Ook wordt gekeken naar de aanbeveling om de gronduitgifte van Kooypunt en Kooyhaven onder te brengen bij een ontwikkelmaatschappij. De gronduitgifte is nu onderdeel van het verdienmodel van PoDH. Hier verandering in brengen heeft gevolgen voor PoDH.

Alle inzet is er op gericht dat PoDH voor de langere termijn een gezonde duurzame exploitatie heeft en dat incidentele tegenvallers niet direct tot problemen leiden.

Luchthaven Den Helder bv

De luchthaven bevindt zich in een transitieperiode: inkomsten gerelateerd aan de olie - en gaswinning nemen af. En de inkomsten uit activiteiten gerelateerd aan windenergie op zee zijn nog onvoldoende om het gat te dichten. Deze situatie duurt naar verwachting tot minstens 2030. Ingezet wordt op de positionering van Den Helder Airport als nationale offshore helikopter luchthaven om zo voldoende volume vliegbewegingen passagiers te behouden. Door ook de 'fixed wing' capaciteiten van de luchthaven breder in te zetten, vindt verdere diversificatie van de dienstverlening plaats.

In 2022 vond een onttrekking uit de kapitaalreserve van Den Helder Airport cv plaats. Dat was gezien de vermogenspositie en de verwachte toekomstige resultaten van Luchthaven Den Helder bv (en Den Helder Airport cv) mogelijk, maar wel eenmalig. De liquiditeitspositie blijft voldoende, tenzij de resultaten langdurig verslechteren t.o.v. begroting.

Om de financiële risico's te beheersen, is Den Helder Airport in gesprek met het Rijksvastgoedbedrijf over de hoogte van de afdracht voor het civiel medegebruik van de luchthaven. De overeenkomst dient medio 2022 te worden geactualiseerd.

Per 1 januari 2023 wordt de verkeersleiding van Defensie overgenomen door de Luchtverkeersleiding Nederland. Het is nog niet bekend wat de financiële consequenties zullen zijn van de nieuwe gebruiksovereenkomst en welk effect dit heeft op de exploitatie van Den Helder Airport cv.

Luchthaven Den Helder bv heeft met stille vennoot CHC Helicopters in het voorjaar 2022 een overeenkomst getekend gericht op het opheffen van de cv en het aangaan van een nieuwe bv. Zo wordt de risicoverdeling tussen de twee partijen meer gelijk.

Schadeclaims en planschade

In deze paragraaf treft u een overzicht van de tegen de gemeente Den Helder ingediende schadeclaims en de risico's die er bestaan op planschades. Planschade is financiële schade die een persoon of bedrijf lijdt als gevolg van een planologische maatregel. Zo'n maatregel is in de meeste gevallen een wijziging van het bestemmingsplan of een omgevingsvergunning voor het afwijken van een bestemmingsplan.

Schadeclaims en planschades, waarvan het verwachte effect op de begroting 2023 minder is dan € 75.000, zijn buiten beschouwing gelaten. Ook zijn twee schadeposten voor de gemeente weergegeven, namelijk het pand Middenweg 172-174 en het zwembad. De gemeente wil die schade verhalen op een wederpartij maar als dat niet lukt zal de gemeente naar verwachting zelf de kosten moeten dragen.

Schadeclaims

Aanbesteding onkruidbestrijding

Er is een vordering naar aanleiding van de doorlopen aanbestedingsprocedure Veeg- en onkruidbeheer. Na gunning van de opdracht is door de rechter vastgesteld dat de winnende inschrijver de opdracht niet gegund had mogen worden. In 2019 is de aansprakelijkheid van de gemeente, jegens een lid van de combinatie (de combinatie bestaat uit meerdere aannemers die gezamenlijk hadden ingeschreven), die de opdracht niet gegund had gekregen, definitief komen vast te staan. Dit was aanleiding voor een ander lid van dezelfde combinatie om de gemeente ook aansprakelijk te stellen en de gemeente hiertoe te dagvaarden. De gemeente heeft aansprakelijkheid erkend jegens dit andere lid van de combinatie.

Om de hoogte van de schade vast te stellen, is de combinatie in 2021 een schadestaatprocedure gestart bij de rechtbank Noord-Holland. Een combinatie van twee partijen (P.C. van der Wiel bv en Huiberts-Adams bv) heeft € 1.368.278 schade van de gemeente gevorderd als gevolg van een doorlopen aanbestedingsprocedure over veeg- en onkruidbeheersing op verhardingen in januari 2011.

Op 5 januari 2022 heeft de rechtbank Noord-Holland de schade in rechte vastgesteld. De hoogte van de schade is vastgesteld op € 107.865. De overige door de combinatie gevorderde schade is afgewezen: deze is naar het oordeel van de rechtbank niet voldoende onderbouwd of hiervoor is geen wettelijke grondslag. De gemeente heeft de in rechte vastgestelde schadevergoeding inmiddels vergoed aan de combinatie.

Tegen dit vonnis is door de combinatie hoger beroep ingesteld. De vordering als in beroep ingediend (€ 1.368.278), wordt in hoger beroep gestand gedaan. Nu de gemeente op grond van het vonnis van de rechtbank reeds € 107.865 heeft voldaan, resteert voor het hoger beroep in deze procedure een risico van € 1.260.413. De gemeente verwacht dat ook in hoger beroep het gevorderde bedrag niet volledig voor vergoeding in aanmerking zal komen.

Middenweg 172-174

Op 15 maart 2022 heeft het Gerechtshof Amsterdam een drietal arresten gewezen in de bodemzaken tussen de voormalig gebruiker van Middenweg 172-174 en de gemeente Den Helder. Het Gerechtshof heeft geoordeeld dat de gemeente het voormalig postkantoor in april 2018 mocht ontruimen. De kosten van de ontruiming en de opslag

komen voor rekening van de voormalig gebruiker van Middenweg 172-174. Daarnaast heeft het Gerechtshof geoordeeld dat de aannemer die het voormalig postkantoor van de gemeente heeft gekocht, tegenover de voormalig gebruiker van Middenweg 172-174 niet onrechtmatig heeft gehandeld. Omdat de voormalig gebruiker sinds 30 juni 2017 zonder titel in het pand verbleef, hoeft hij niet opnieuw tot het pand te worden toegelaten.

In de derde procedure besliste het hof dat de gemeente de onderhandelingen met de voormalig gebruiker van Middenweg 172-174 over aankoop van het postkantoor niet had mogen afbreken. De gemeente is daarom aansprakelijk voor de eventuele schade die de voormalig gebruiker van Middenweg 172-174 mogelijk door het afbreken van de onderhandelingen heeft geleden. Het is aan hem om deze schade te onderbouwen. De verwachting is dat de te vorderen schade beperkt in omvang is. Dit zal naar verwachting slechts betrekking hebben op het negatief contractsbelang.

Omdat de voormalig gebruiker van Middenweg 172-174 geen verhaal bood voor de kosten van ontruiming en opslag waartoe hij is veroordeeld, heeft de gemeente besloten de in beslag genomen kunstcollectie van de voormalig gebruiker van Middenweg 172-174 executoriaal te verkopen. Hiertegen heeft de voormalig gebruiker van de Middenweg 172-174 diverse executiegeschillen aanhangig gemaakt. Op 26 juli 2022 heeft het Gerechtshof Amsterdam in hoger beroep geoordeeld dat de executieverkoop mag plaatsvinden. De voorbereidingen hiervoor worden getroffen. De opbrengst van de executieverkoop wordt naar rato onder de schuldeisers verdeeld, waaronder de gemeente.

Er moet rekening mee worden gehouden dat de opbrengst uit de executieverkoop niet afdoende verhaal biedt voor de gehele vordering van de gemeente op de voormalig gebruiker van Middenweg 172-174. Het risico in deze zaak wordt voorlopig als PM-post begroot.

Schade aan zwembad 'Het Heersdiep'

Na oplevering van zwembad 'Het Heersdiep' zijn diverse gebreken (o.a. scheurvorming in bassins en perronvloeren) geconstateerd. Het herstel hiervan is complex en kostbaar. De gemeente heeft de aannemerscombinatie aansprakelijk gesteld en er is een pro forma procedure aanhangig gemaakt bij de Raad van Arbitrage voor de Bouw (RvA). Deze procedure is vervolgens op de zogeheten parkeerrol gezet.

Partijen zijn in 2019 met elkaar in gesprek gegaan over een oplossing en er is gestart met een gezamenlijk onderzoek naar het herstel en de kosten daarvan. Uit dit onderzoek bleek dat nadere onderzoeken noodzakelijk waren. De gemeente heeft deze onderzoeken laten uitvoeren. Het laatste onderzoek is begin dit jaar afgerond. Een deel van de gebreken (buffervaten) is hersteld door de gemeente. De kosten hiervan zijn € 115.078. De hoogte van de overige schade is nog niet exact bekend. Er is een ruwe inschatting gemaakt van de kosten voor het herstel van de bassins en perronvloeren. Op dit moment kan de totale schade echter nog niet exact worden ingeschat. Momenteel vindt overleg plaats met de aannemerscombinatie om te bekijken of de zaak zonder tussenkomst van de RvA opgelost kan worden.

De aannemerscombinatie heeft in dat kader inmiddels aangegeven het herstel van de perronvloeren ter hand te willen nemen en momenteel vindt overleg plaats over de wijze van dit herstel. De gemeente houdt de aannemerscombinatie aansprakelijk voor de kosten van dit herstel. Indien blijkt dat de aannemerscombinatie deze aansprakelijkheid afwijst, dan zal de procedure bij de RvA van de rol worden gehaald en de procedure worden hervat. Ditzelfde geldt voor de kosten van het herstel van de buffervaten en overige schade die bij de aannemerscombinatie al is en nog zal worden neergelegd. Als de kosten en schade niet verhaald kunnen worden op de aannemerscombinatie die het zwembad heeft gerealiseerd dan loopt de gemeente een fors financieel risico. Het risico wordt, met de kennis van nu, vooralsnog op ca. € 600.000 begroot.

Arbeidsrechtelijke geschillen

Alle lopende arbeidsrechtelijke geschillen zijn afgerond. Er zijn momenteel geen arbeidsrechtelijke geschillen in behandeling bij de rechter.

Planschade en nadeelcompensatie

Algemeen

Ten gevolge van diverse bestemmingsplanprocedures en omgevingsvergunningen, bestaat er een (doorlopend) risico op planschade. Het is niet mogelijk om op voorhand uitspraken te doen over de hoogte van het mogelijke schadebedrag, maar het risico op planschade wordt momenteel op zeer gering ingeschat.

Besluiten op aanvragen omgevingsvergunning voor een activiteit als bedoeld in artikel 2.1, eerste lid onder b, c of g van de Wet algemene bepalingen omgevingsrecht, leveren de gemeente een risico van planschade op. Een inschatting hiervan leidt tot een risico van maximaal € 250.000. Hierbij wordt opgemerkt dat deze planschade doorgaans wordt verlegd naar de vergunninghouder/initiatiefnemer.

Voor planschade die het gevolg kan zijn van andere gewijzigde (bestemmings-)plannen wordt een bedrag van € 100.000 geraamd.

Bestemmingsplan supermarkten

In de programmarekening 2021 is aangegeven dat in 2022 hoogstwaarschijnlijk het bestemmingsplan Supermarkten zal worden vastgesteld en dat dit bestemmingsplan een aanzienlijk risico op planschade met zich meebrengt. Inmiddels zijn de inzichten op dit punt gewijzigd en wordt dit risico laag ingeschat. Om die reden wordt dit risico niet langer benoemd in dit overzicht.

Nadeelcompensatie

Er is een verzoek om nadeelcompensatie ontvangen van een eigenaar van een pand dat zich bevindt in de nabijheid van de coffeeshops in de Koningstraat. Naar aanleiding van verleende vergunningen aan de coffeeshops claimt verzoeker € 618.542 schade.

Het kan voorkomen dat gemeentelijk handelen of gemeentelijke besluitvorming rechtmatig is, maar wel schade veroorzaakt. In bepaalde gevallen moet de schade worden vergoed. De hoogte van de compensatie moet redelijk zijn. De vergoeding dekt niet de volledige schade.

Het verzoek om nadeelcompensatie is afgewezen, onder meer omdat de vordering is verjaard. Het door verzoeker ingediende bezwaar is ongegrond verklaard. Vervolgens is door verzoeker beroep ingesteld. Dit beroep loopt nog. Het risico voor de gemeente wordt in afwachting van het beroep vooralsnog laag ingeschat.

Zaken die aanhangig zijn bij de verzekeraar van de gemeente

Er lopen diverse claims van bedrijven en particulieren tegen de gemeente ten gevolge van verzilting van het oppervlaktewater.

Daarnaast is er in een letselschadezaak hoger beroep ingesteld tegen de gemeente. De eiser is in hoger beroep gegaan nadat de rechtbank Noord-Holland twee keer eerder diens claim heeft afgewezen. De gemeente wordt hierin bijgestaan door onze verzekeraar. Hieraan zijn voor de gemeente geen verdere financiële consequenties verbonden.

Voor genoemde bedragen zijn exclusief wettelijke rente en dit is de stand van zaken op 9 augustus 2022.

Grondexploitatie

Willem Alexanderhof en Molenwerf zijn projecten waarin de gemeente actieve grondpolitiek bedrijft met de daarbij horende grondexploitaties. Er zijn voor deze exploitaties voorzieningen getroffen, gebaseerd op de nog te maken kosten en verwachte toekomstige opbrengsten. Het risico is gerelateerd aan de nog te realiseren kosten en opbrengsten. Grootste risico's schuilen in de opbrengstenkant van de projecten. De opbrengsten zijn later in de tijd gefaseerd dan de investeringen.

Een groot deel van de investeringen doen we vooraf (verwervingen, bouwrijp maken en dergelijke) om het mogelijk te maken grond te verkopen en opbrengsten te realiseren. Vertraging in het project en hierdoor het later realiseren van de opbrengsten heeft dan ook een negatief effect op het resultaat van het project. De huidige hoge kosten van materialen vormen zowel in de planning als op het investeringsniveau een risico.

Willem Alexanderhof betreft een langdurige exploitatie waarbij een groot aantal woningen worden ontwikkeld. Voor het project Molenwerf zijn afspraken over de ontwikkeling vastgelegd in een overeenkomst. Het betreft een relatief korte ontwikkeling waardoor de risico's minder groot zijn. We hebben het ontwikkelrisico ingeschat op een bedrag van € 1.792.500.

Leningen en garantstellingen

We lopen risico met de instellingen waaraan we een lening hebben verstrekt of waarvoor we een garantie hebben afgegeven. We riskeren een financiële tegenvaller als zij niet aan de aflossing- en/of renteverplichtingen kunnen voldoen en we daarop door de geldverstrekker worden aangesproken. Eind 2021 hebben we een totaalbedrag van € 50.300.000 aan geldleningen verstrekt. Daarnaast hebben we eind 2021 waarborgen verstrekt van in totaal € 82.300.000. Het totaal aan verstrekte leningen en risico's waaruit het risicobedrag wordt bepaald bedraagt € 132.600.000.

Daarnaast zijn garanties afgegeven aan het Waarborgfonds Sociale Woningbouw (WSW). Het gaat om een bedrag van € 198.900.000. De systematiek van achtervang houdt in dat risico's met betrekking tot sociale woningbouw worden opgevangen door het WSW (de sector zelf). Pas in laatste instantie kan de gemeente worden aangesproken. Die wordt dan verplicht een renteloze lening te verstrekken. Het risico beperkt zich dan ook tot de mogelijke rentederving. Dit risico is zeer klein en daarom niet in een risicobedrag vertaald. Op 1 maart 2019 is het Beleidskader weerstandsvermogen en risicomangement gemeente Den Helder in werking getreden. In dit beleidskader staan onder andere de kaders voor risico's, risico-inschatting, risicomangement en de berekening en toelichting op de risico's.

Gemeentelijke heffingen

Voor de gemeentelijke heffingen in het algemeen zitten de risico's vooral in wijziging van wetgeving en wijzigingen van beleid als gevolg van politieke beslissingen en rechterlijke uitspraken door de belastingrechter. Hierdoor kunnen de opbrengsten van heffingen anders uitpakken dan begroot.

Daarnaast geldt speciaal voor de onroerende zaakbelasting (OZB) dat de waardering van grote incurante objecten een risico blijft voor de opbrengsten van de OZB. Deze maken een relatief groot deel uit van de totale waarde onroerende zaken in de gemeente. Verder geldt dat voor 2023 ook nog enig risico in afwijkende opbrengsten OZB kan ontstaan door nog hogere proceskostenvergoedingen voor WOZ-procedures als gevolg van de toename van het aantal procedures bij de bestuursrechter ingediend door de No Cure No Pay-bureaus.

Onderhoud kapitaalgoederen

Het onderhoud van onze kapitaalgoederen (wegen, bruggen, riool, openbare verlichting, speeltoestellen en openbaar groen) vergt een belangrijk bedrag in de begroting. Om dit onderhoud goed en efficiënt aan te pakken zijn er beheerplannen.

Bij dit onderhoud wordt veelal gebruik gemaakt van externe partijen. De kosten van het onderhoud blijken de laatste maanden door de oplopende inflatie soms fors toe te nemen. Gezien de onzekere ontwikkeling van de inflatie is het moeilijk om een risicobedrag op te nemen dat recht doet aan de werkelijkheid. Nu wordt de kostenstijging van de gemeente voor een belangrijk deel opgevangen doordat het accres in de uitkering gemeentefonds rekening houdt met de inflatie. Zo wordt in de septembercirculaire een hoger accres berekend door de hogere inflatie.

In de kadernota en dus ook in de begroting is waar sprake is van een belangrijke stijging die bekend is, reeds rekening gehouden met een hoger onderhoudsbedrag. Ook het begrotingssaldo zelf en de algemene reserve vormen een vangnet voor onbekende stijgingen. Om het beslag op de algemene reserve expliciet te maken is rekening gehouden met een risicobedrag van € 2 miljoen.

Open eindregeling BUIG en 3D

De gemeenten zijn sinds 2015 verantwoordelijk voor de uitvoering van de taken op het gebied van de Jeugdzorg, Wet maatschappelijke ondersteuning en Participatie. De specifieke bedragen die de gemeente daarvoor ontvangt via de Algemene uitkering zijn nog slechts voor een klein deel afzonderlijk aangegeven. Daarnaast ontvangt de gemeente voor de bekostiging van de bijstand (Wet BUIG) specifieke middelen.

Om grote fluctuaties in de bijdrage voor de BUIG op te vangen hebben we een aparte reserve ingesteld. Deze regelingen hebben het karakter van open-einde-regelingen; de gemeente loopt dus het risico op hogere kosten bij het uitvoeren van deze wetten. Door te werken aan preventie en uitvoeringsplannen in het licht van de transformatie van deze zorg, wordt gewerkt aan meer grip te krijgen op deze kosten.

Gezien de omvang van de bedragen die met deze uitvoering zijn gemoeid, wordt meerjarig rekening gehouden met een risico van jaarlijks € 4 miljoen; in totaal € 16 miljoen over 4 jaar.

Algemene uitkering

De ontwikkeling van de Algemene uitkering uit het gemeentefonds wordt voor een belangrijk deel bepaald door de ontwikkeling van de Rijksuitgaven. Volgens het systeem van 'samen de trap op en samen de trap af' hebben wijzigingen in de Rijksuitgaven direct invloed op de omvang van het gemeentefonds. De jaarlijkse voeding van het gemeentefonds (positief of negatief) wordt het 'accres' genoemd en wordt uitgedrukt in een percentage. Als de Rijksoverheid in enig jaar minder uitgeeft dan geraamd, wordt dat onderuitputting genoemd.

In de meicirculaire 2022 zijn de accessen tot en met 2025 door verwachte stijging van de overheidsuitgaven flink verhoogd. Door de forse stijging van de accessen ontstond bij gemeenten onrust over het risico op onderuitputting waarna weer neerwaartse bijstellingen van de accessen volgen. Op 21 juni jongstleden is aanvullend op de meicirculaire bekend gemaakt dat het volumedeel van het accres voor de jaren 2022-2025 is bevroren op de stand Voorjaarsnota 2022. Dit verbetert de stabiliteit van het accres zodat gemeenten daar met hun begrotingspolitiek beter mee uit de voeten kunnen. Het accres zal in de genoemde periode wel gecorrigeerd worden voor de ontwikkeling van de lonen en prijzen. Het risico van accresdaling is hiermee over de jaren 2022-2025 vrijwel nihil geworden.

In 2026 valt het accres terug naar een structureel lager niveau. Dit structurele niveau is onderdeel van de beoogde nieuwe financieringssysteem van gemeenten voor de periode na 2025. Door een structureel niveau van het accres in te stellen, fluctueert de algemene uitkering niet meer zo sterk waardoor gemeenten een beter (meerjarig) beeld van hun financiële positie krijgen, is de gedachtegang. Over de mogelijkheden voor gemeenten om deze terugval te compenseren, vindt nog overleg plaats.

Risico is dat gemeenten vanaf 2026 onvoldoende opties geboden krijgen om de achteruitgang van het accres zelf te kunnen compenseren.

Al enige tijd loopt er een onderzoek naar de manier waarop de algemene uitkering wordt verdeeld en opgebouwd, de zogenaamde herijking van het gemeentefonds. Het doel van de herijking is om gemeenten weer in een gelijkwaardige financiële uitgangspositie te brengen. Bovendien is onderzocht of de verdeling vereenvoudigd en transparanter kan worden. De uitkomsten van het onderzoek worden met ingang van 2023 ingevoerd. Den Helder kent een nadelig effect van in totaal € 2.057.000. Door een vertraagd ingroeipad over de periode 2023-2025 van respectievelijk € 5,00, € 12,50 en € 22,50 per inwoner komen we in 2025 uit op een totaal herverdeeffect van € 1.273.000 nadelig. In 2025 wordt de invoering van het nieuwe model geëvalueerd.

Risico is dat we daarna alsnog tot de € 2.057.000 gekort worden.

Informatieveiligheid en datalek

Als gevolg van de toename van het gebruik van software en applicaties die in toenemende mate (bijzondere en gevoelige) persoonsgegevens verwerken bestaat er een (doorlopend) risico op een hack of een datalek. Het is niet op voorhand mogelijk uitspraken te doen over de hoogte van het mogelijke schadebedrag. In den lande zijn er voorbeelden van schade veroorzaakt door een ransomware-aanval van enkele tonnen tot enkele miljoenen euro's. Het risico dat gemeente Den Helder getroffen wordt door een ransomware-aanval wordt vooralsnog niet ingeschat als hoog, maar zeker ook niet als nihil.

De schade van een ransomware-aanval lijkt momenteel groter dan de schade bij een datalek. De schade bij een datalek lijkt voorlopig grotendeels nog te zitten in een boete opgelegd door de Autoriteit Persoonsgegevens.

Kengetallen

Kengetallen	rekening	begroting		Meerj.		
	2021	2022	2023	2024	2025	2026
structurele exploitatieruimte	3	0	2	4	5	1
solvabiliteitsratio	18	14	19	22	25	26
netto schuldquote	64	97	74	67	58	56
netto schuldquote (1)	42	76	43	36	27	24
grondexploitatie	3	1	2	2	0	1
belastingcapaciteit	101	108	-	-	-	-

Het BBV verplicht gemeenten om vanaf 2016 een zestal kengetallen op te nemen. Deze kengetallen geven een beeld van de financiële situatie van de gemeente. Normen voor deze kengetallen zijn er niet omdat ze in hun onderlinge samenhang moeten worden bekeken en een uitvloeisel zijn van het door een gemeente gevoerde beleid. Hieronder volgt een korte uitleg over de kengetallen

Structurele exploitatieruimte

De structurele exploitatieruimte laat zien of de begroting in meerjarig opzicht structureel sluitend is. Wanneer dit cijfer negatief is, betekent het dat het structurele deel van de begroting onvoldoende ruimte biedt om de lasten te blijven dragen.

De structurele exploitatieruimte wordt bepaald door het saldo van de structurele baten en lasten en het saldo van de structurele onttrekkingen en toevoegingen aan reserves gedeeld door de totale baten en uitgedrukt in een percentage. De meerjarenbegroting laat zien dat de structurele lasten worden afgedekt met structurele baten. Dit duidt op een goed begrotingsevenwicht.

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin de gemeente in staat is aan haar (langlopende) financiële verplichtingen te voldoen. Hoe hoger dit percentage is, hoe gunstiger dit is voor de financiële weerbaarheid. De solvabiliteitsratio is gestegen ten opzichte van vorig jaar naar 19%.

Netto schuldquote en de netto schuldquote gecorrigeerd voor alle verstrekte leningen

De netto schuldquote geeft inzicht in het niveau van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen (totaal aan gemeentelijke baten). Het geeft dus een indicatie van de mate waarin de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie drukken. Een schuldquote van circa 74% is ruimschoots voldoende uitgaande van een maximum norm van 130%.

Grondexploitatie

Dit kengetal geeft weer hoe de waarde van de grond zich verhoudt tot de totale baten. De boekwaarde van de voorraden grond moet worden terugverdiend bij de verkoop. Naarmate deze inkomsten verder in de toekomst liggen brengt dit meer rentekosten en risico's met zich mee. De waarde van de grondexploitatie ten opzichte van het totaal van baten van de gehele exploitatie, is relatief laag. Hierdoor wordt er weinig risico gelopen.

Belastingcapaciteit

De belastingcapaciteit geeft inzicht in hoe de belastingdruk van gemeenten zich verhoudt ten opzichte van het landelijk gemiddelde. Het getal 108 geeft aan dat de gemeentelijke belastingdruk in 2022 van € 873 hoger ligt dan het landelijk gemiddelde van 2021 namelijk € 811 (100%). Het landelijk gemiddelde voor 2022 is € 904. Hier zit Den Helder net iets onder.

Onderhoud kapitaalgoederen

Algemeen

Voor de kapitaalgoederen is kwaliteitsniveau B vastgesteld. Hierop zijn enkele uitzonderingen, zoals het Stadshart dat op niveau A vastgesteld is.

De beheerplannen voor onderstaande vakgroepen zijn in 2021 vastgesteld:

- Wegen
- Kunstwerken
- Groen
- Openbare verlichting
- Spelen
- Watergangen

In 2023 wordt het programma stedelijk water (PWSR) ter vaststelling aangeboden. Voorheen het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) genaamd.

Kapitaalgoederen

Wegen

Basisgegevens

De gemeente Den Helder beheert in totaal meer dan 3,6 miljoen m² wegverharding (asfalt-, elementen-, cementbeton en half verharding). Het grootste deel van het areaal omvat de elementenverharding met 2.504.403m² en asfalt met 1.079.707m².

Elementenverharding

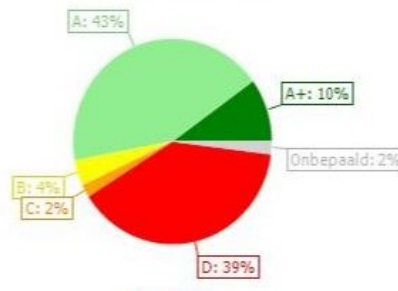
Van de elementenverharding is het overgrote deel aangelegd tijdens de wederopbouw in de jaren '70.

De staat van het areaal komt als gevolg van inspecties steeds beter in beeld. De areaaluitbreiding is echter nog niet volledig opgenomen in de overzichten en wordt de komende tijd aan het areaal toegevoegd.

Momenteel werkt Den Helder met de methode risico gestuurd onderhoud voor de elementenverharding. Dit houdt in dat er wordt gereageerd op meldingen (Den Helder heel en veilig houden) en dat het hoogstnoodzakelijke onderhoud wordt uitgevoerd (Den Helder veilig houden).

Vanuit de inspecties komt naar voren komt dat het uitgestelde onderhoud op deze manier onvoldoende wordt ingelopen. Dit is de voornaamste reden dat wij ons nu willen richten op het meer procesmatig aanpakken van het onderhoud van het areaal. Concreet houdt dit in dat wij naar aanleiding van de inspecties meerjarenplanningen gaan maken zodat inzichtelijk wordt wat de onderhoudsopgave precies is en dit vervolgens ook doelmatig in te kunnen zetten. Daarnaast zal zoveel mogelijk werk met werk worden gemaakt (zie foto) en wordt er meegelift op de GWW projecten.

Voldoende	53%
Matig	4%
Onvoldoende	2%
Uitgesteld onderhoud	39%
Onbepaald	2%

Naast het maken van een meerjarenplanning is de gemeente Den Helder overgegaan tot een proefaanpak waarbij alleen de 30-50% maatregelen worden opgepakt in plaats van het gehele wegvak opnieuw te herstraten.

Van alle wegvakken die uit de inspectie zijn aangemerkt met de maatregel "uitgesteld onderhoud" (30-50% herstel) worden alleen die plekken aangepakt die verantwoordelijk zijn voor het bepalen van deze maatregel (de schadebeelden). Dat kan zijn het herstraten van bijvoorbeeld 3 tegels die omhoog staan.

Het voordeel van deze methode is dat het uitgestelde onderhoud veel sneller ingelopen kan worden tegen minder kosten. Het nadeel is dat het wegvak zelf niet integraal wordt aangepakt, namelijk 30-50% herstarten, waardoor deze straat het jaar erna in de inspectie weer naar boven kan komen.

De prognose is dat met deze methode het uitgestelde onderhoud binnen 3 jaar in plaats van 6 jaar ingelopen kan worden en met minder middelen. Na twee jaar is vanuit de inspectieresultaten pas te beoordelen of deze methode zijn vruchten heeft afgeworpen.

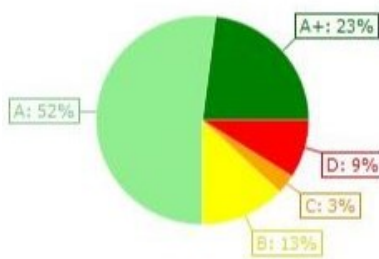
Asfaltverharding

Het afgelopen jaar hebben wij gezien dat er veel beïnvloedbare factoren zijn die een groot effect hebben op het prijspeil van grondstoffen, waardoor onderhoudswerkzaamheden een stuk duurder werden. Door de aanhoudende schaarste in grondstoffen blijven de eenheidsprijzen van asfalt verder stijgen waardoor doorlopend keuzes moeten worden gemaakt op het gebied van het beheer en onderhoud.

De CROW Risicoregeling GWW 1995 geeft jaarlijks een tussentijdse index voor wegenbitumen. Tot en met november 2021 is deze index met 45% gestegen, met een versnelling vanaf juni 2022 tot 57%, hetgeen een duidelijke reflectie is van de gestegen olie- en gasprijzen.

In onderstaand figuur is te zien dat 12% van het asfalt areaal aan vervanging toe is. Door tussentijdse uitgevoerde asfaltboringen en valreflectie metingen (meten de draagkracht) kan worden geconcludeerd dat er de komende jaren een aantal reconstructies uitgevoerd moeten worden. Dit betekent dat voor die wegen het asfalt einde levensduur heeft bereikt en in zijn geheel moet worden vervangen. De vervangingsopgaven zullen in kaart worden gebracht en bij de volgende kadernota worden opgevoerd. De afgelopen jaren is het asfalt areaal daarom zoveel mogelijk geconserveerd door bijvoorbeeld het vervangen van de deklaag of het gieten van gaten en naden.

Voldoende	75%
Matig	13%
Onvoldoende	3%
Uitgesteld onderhoud	9%

Kerncijfers kwaliteit

Het wegenareaal wordt elk jaar geïnspecteerd conform de richtlijnen van het CROW en beoordeeld op beeld- en technische kwaliteit (schadebeelden). Door jaarlijks het areaal te inspecteren zijn wij enerzijds in staat schadebeelden sneller te kunnen signaleren en oppakken, anderzijds om de ontwikkeling van schadebeelden te monitoren. Op basis van de inspectie wordt vervolgens een meerjarig onderhoudsplan opgesteld voor het wegenareaal (proces gestuurd).

Het beleidskader

Het gemeentelijk beleidskader voor het onderhoud aan het wegenareaal bestaat uit het Beheerplan Wegen 2020-2025.

Voor het wegenbeheer gebruiken we de landelijke methode Globale Visuele Inspectie 2011 conform publicatie 146b van het CROW. Uitgangspunt hierbij is het verwerven van informatie, geënt op de praktijk en de ontwikkelingen in het wegbeheer. Het doel van de Globale Visuele Inspectie is om snel en efficiënt op netwerkniveau informatie te verzamelen over de conditie van het wegenareaal.

De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Met de door de raad extra beschikbare gestelde gelden vanuit "Nieuw Perspectief" en de extra structurele gelden vanuit de kadernota, zal geleidelijk de achterstand in onderhoud weggewerkt worden en zijn er geen extra financiële middelen nodig. De prijsfluctuaties (indexeringen) zijn hierin echter niet meegerekend en zullen middels de Turap incidenteel worden aangevraagd zolang de markt zich niet heeft gestabiliseerd

Voorbeeld van samenwerken: Doggersvaart wordt opnieuw geasfalteerd i.c.m. werkzaamheden van ProRail

Civiele kunstwerken

Basisgegevens

In totaal beheert de gemeente ca. 158 kunstwerken, waarvan 95 bruggen, 54 duikers en 9 tunnels/viaducten. Het areaal is de afgelopen tijd uitgebreid ten gevolge van onder andere nieuwbouwwijk Willem Alexander Hof. In de komende jaren zullen er meer kunstwerken en duikers in beheer komen van de gemeente Den Helder.

Veilig gebruik staat voorop bij kunstwerken. Hiermee wordt aangesloten bij 'Den Helder schoon, heel en veilig'. De ambitie is om de kunstwerken zo te beheren en onderhouden dat deze op een normale wijze gebruikt kunnen worden en verbindingen bieden binnen de gemeente.

Overzicht kunstwerken:

Soort	Type	Functie	Aantal	Lengte [m]	Oppervlak [m ²]	Gemiddelde leeftijd
Bruggen	Beton brug	Alle verkeer	19	239	3.177	47
		Voetgangers/Fietsers	3	45	247	40
	Houten brug	Voetgangers/Fietsers	45	528	1.839	27
	Kunststof brug	Voetgangers/Fietsers	15	225	639	13
	Metselwerk brug	Alle verkeer	1	20	202	88
	Stalen brug	Voetgangers/Fietsers	12	186	751	20
Duikers	Duiker	Alle verkeer	54	967	2.533	34
Tunnels	Tunnel	Voetgangers/Fietsers	5	128	960	47
Viaducten	Beton viaduct	Alle verkeer	3	133	1.781	44
		Voetgangers/Fietsers	1	31	159	44
Totaal			158	2.502	12.288	

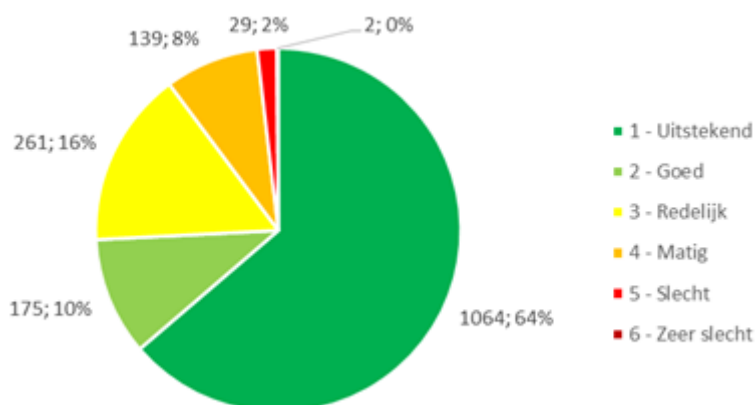
Tabel 1: Areaalomvang

Kerncijfers kwaliteit

De kwaliteit van de civiele kunstwerken moet voldoen aan diverse wet- en regelgeving, zoals de Wegenwet 1930 en het Bouwbesluit 2012. Veiligheid, functionaliteit en constructieve duurzaamheid zijn de uitgangspunten voor het bepalen van het onderhoud.

In 2019 en 2020 is het areaal kunstwerken geïnspecteerd. Uit deze inspecties is de staat van onderhoud van het hele areaal bekend. Naast de technische staat (conditie) is ook de verzorgingscore bepaald. De verzorgingscore geeft weer in welke mate de objecten schoon en verzorgd zijn.

De geïnspecteerde objecten hebben gemiddeld gezien een redelijke (15,6%) tot goede/uitstekende staat (73,7%) van onderhoud (conditie). Van het totale areaal bestaat slechts 8,3% uit matige kwaliteit. En slechts 2,4% heeft een slechte staat van onderhoud.

Het beleidskader

Het beheerplan Civiele kunstwerken is het beleidskader dat aangeeft hoe de kwaliteit van de objecten is gemeten. De inspectie heeft in 2019/2020 plaats gevonden. De huidige staat van onderhoud komt overeen met kwaliteitsniveau B volgens de CROW-richtlijn.

Uit het beleidskader voortvloeiende consequenties

Het benodigde onderhoud is bepaald op gronden van veiligheid, duurzaamheid en functionaliteit. We kijken kritisch naar de noodzaak voor conserverend onderhoud. Inzet voor de komende jaren is vooral het gebruik van onderhoudsarme of -vrije materialen. Als er renovatiemogelijkheden zijn gaan we toch de brug in hout uitvoeren. We zoeken ook naar niet vandalisme gevoelig materiaal.

Er is in 2020 een nieuw beheerplan (2020-2025) geschreven, met een doorkijk naar de komende jaren, van wat nodig is, om het beheer van de kunstwerken op peil te houden. Het beheerplan en de inspectie zijn de basis om de komende jaren het onderhoud uit te voeren. Er wordt gezocht naar duurzame oplossingen om de kunstwerken zo lang mogelijk intact te houden.

Openbaar groen

Basisgegevens

De gemeente Den Helder heeft in totaal ongeveer 400 hectare openbaar groen. Dit bestaat uit 121 ha bloemenweide/hooiberm, 2.379 m² bodembedekkers, 4 ha bollen in gras, 70 ha bosplantsoen, 527 m² cultuurrozen, 12.776 meter hagen, 7.653 m² heesters grof en botanische rozen, 17 ha ruw gras, 118 ha siergazon, 22 ha sierheesters en heesterrozen, 885 m² vaste planten, 65 m² zomergoed en 21.657 geregistreerde straat-, laan- en parkbomen.

Kerncijfers kwaliteit

De beplanting wordt beoordeeld op de technische kwaliteit van beschadiging, kale plekken, snoeibeeld en vitaliteit.

In 2023 worden opnieuw ca. 5.000 bomen geïnspecteerd. Op basis van deze inspectie wordt het onderhoudsregime nader uitgewerkt. De groep bestaat uit bomen met een verhoogd risico uit de vorige inspecties en de bomen uit de reguliere inspectiecyclus op basis van leeftijd en locatie.

Het beleidskader

Het gemeentelijk beleidskader voor het onderhoud aan het openbaar groen bestaat uit twee beheerplannen en een leidraad:

- Beheerplan Groen 2020-2025
- Beheerplan Bomen 2020-2025
- Leidraad bestendig beheer gemeentelijke groenvoorzieningen, is geactualiseerd in 2020.

Voor het groenbeheer gebruiken we de landelijke beeldkwaliteitsnormen van de CROW en het Handboek bomen van het Norminstituut bomen. Het Handboek bomen is in 2022 geactualiseerd. Uitgangspunt is het duurzaam in stand houden van de gemeentelijke groenvoorziening. Bij het stedelijk beheer en onderhoud hebben we te maken met de natuurwetgeving en de wettelijke zorgplicht aan bomen.

De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Op basis van de beheerplannen zijn de werkpakketten opnieuw vastgesteld. Op basis hiervan wordt een kostenberekening gemaakt voor het onderhoud aan de gemeentelijke groenvoorziening. Volgens de voorlopige berekening zijn voor het dagelijks onderhoud van openbaar groen (exclusief nieuwe arealen en de bestrijding van iepziekte) voldoende financiële middelen beschikbaar. Met de door de raad extra beschikbare gestelde gelden uit Nieuw Perspectief wordt de onderhoudsopgave weggewerkt.

Riolering

Kengetallen (hoofd)riolering

In onderstaande tabel zijn de kengetallen weergegeven voor de hoeveelheid (hoofd)riolering die binnen de gemeente aanwezig is.

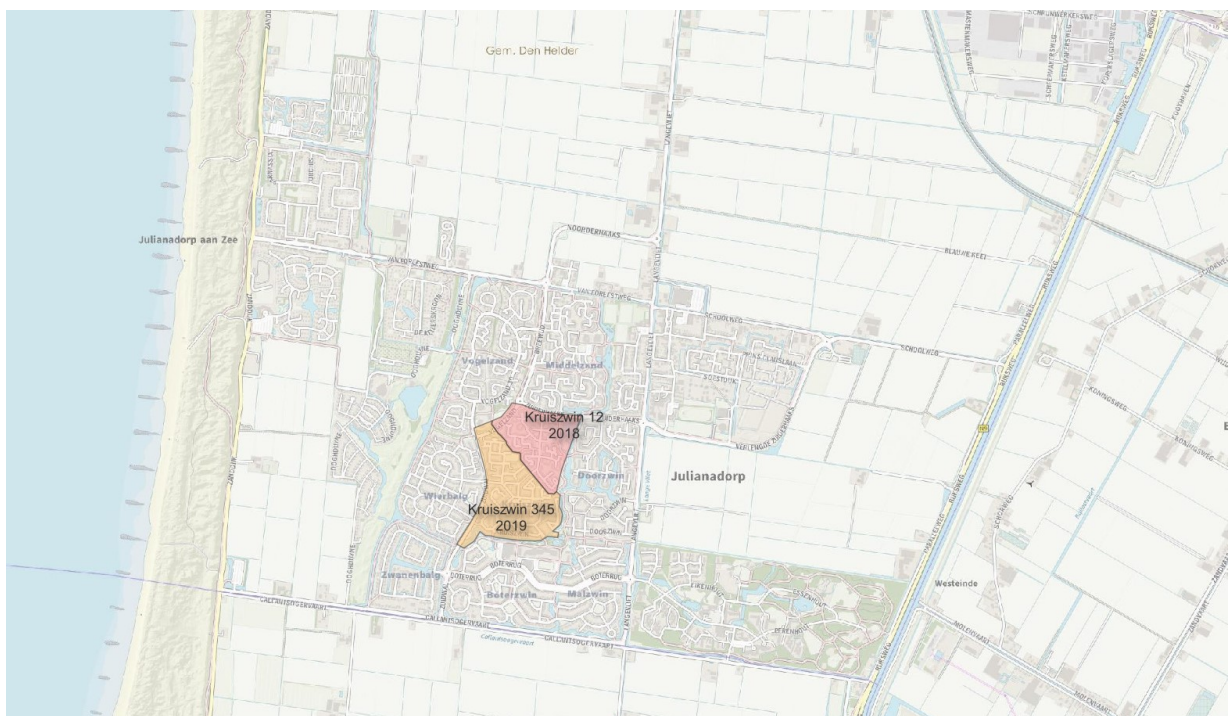
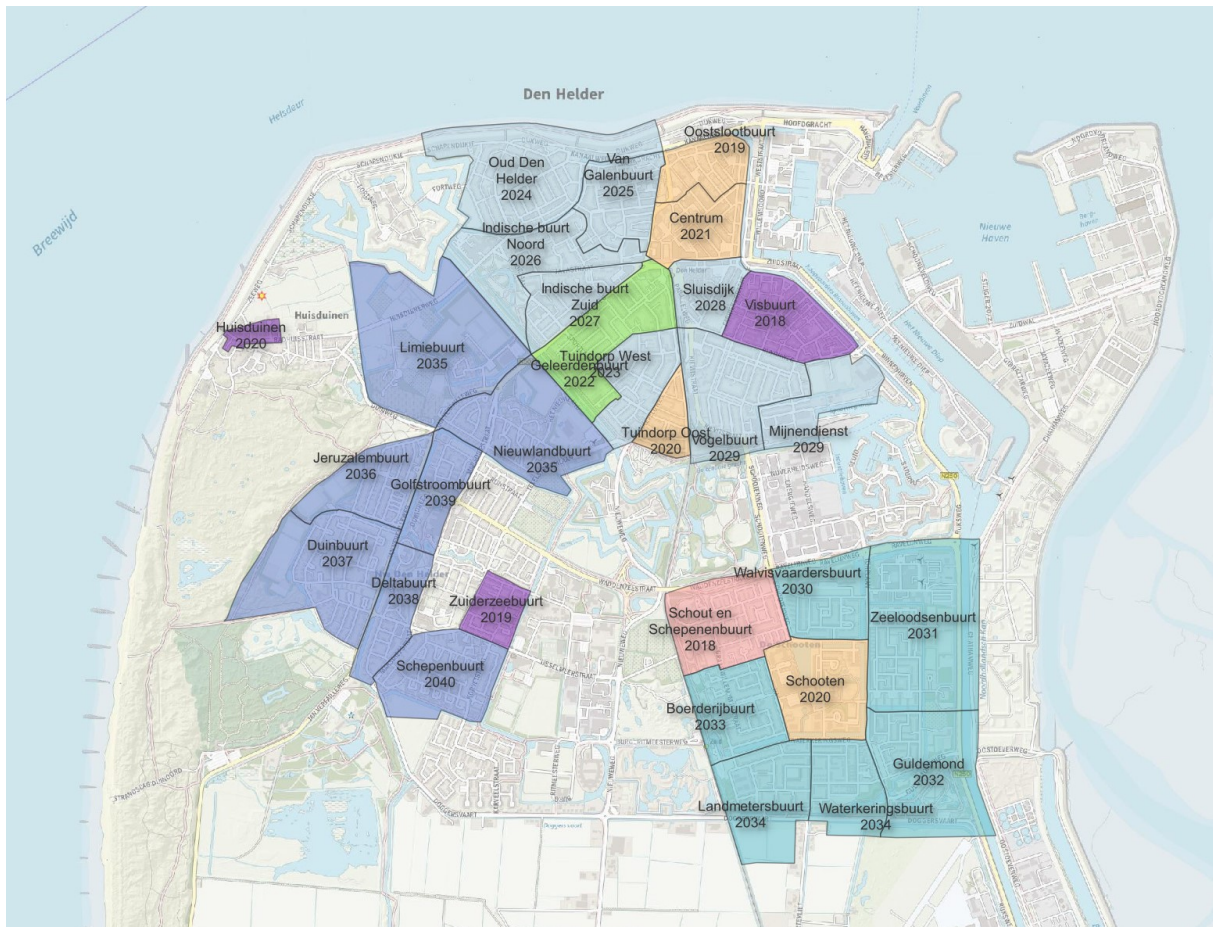
Stelseltype	Type	Lengte	Eenheid
Persleiding	Pers	27.671	meter
Regenwater	HWA	78.629	meter
Regenwater	IT	37.033	meter
Vuilwater	DWA	62.508	meter
Gemengd		181.681	meter
Putten		10.482	stuks
Kolken		26.070	stuks
Gemalen		156	stuks

Kerncijfers kwaliteit

Om de betrouwbaarheid van gegevens te vergroten zijn de inspecties geïntensiveerd en uitgevoerd op buurtniveau volgens de meerjarenplanning tot 2040. Uit deze inspecties blijkt de kwaliteit over het algemeen slechter te zijn dan gezien de leeftijd verwacht mag worden.

Hieraan kunnen verschillende oorzaken ten grondslag liggen. Riolen van gescheiden stelsels die in de periode 1970-1985 zijn aangelegd met betonnen buizen hebben een kleinere levensduur dan op basis van een gemiddeld

gehanteerde levensduur van 70 jaar. Dit heeft deels te maken met de aanlegwijze die destijds gehanteerd werd. Hierdoor ontstond extra gasvorming, welke tot aantasting van het riool heeft geleid. Ook blijken zettingsverschillen een regelmatig voorkomend probleem te zijn. Deze bevindingen krijgen extra aandacht in de voorbereiding en realisatie van komende werken.

Afbeeldingen bovenstaand: weergave planning groot onderhoud tot 2040

Het beleidskader

Het beleidskader wordt gevormd door het gemeentelijk rioleringsplan (GRP) en het Bestuursakkoord Water (BAW). Het huidige GRP geldt voor de planperiode: 2018 - 2022. Begin 2023 wordt een geactualiseerd GRP ter vaststelling aangeboden voor de planperiode 2023 – 2027. Het GRP bestaat uit een regionaal deel en een deel speciaal voor Den Helder. De focus is gericht op klimaatadaptatie, risico gestuurd beheer en samenwerking met de regiogemeenten, PWN en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.

Openbare verlichting

Basisgegevens

Het areaal van Den Helder bestaat uit 12.831 lichtmasten, 12.967 armaturen, ca 13.100 lampen, 357 km kabel en ca 230 eigen kasten. Het beheerplan Openbare verlichting 2020-2025 stelt hoe het beheer van de openbare verlichting geregeld is.

Kerncijfers kwaliteit

Lichtmasten

Van de 12.831 masten bestaat het overgrote deel (ca. 90%) uit stalen masten. Van de lichtmasten heeft 13% (1668 masten) de technische levensduur van 40 jaar overschreden. De vervangingsopgave vertegenwoordigt een waarde van € 657.000. De totale vervangingswaarde bedraagt ca. € 5,8 miljoen.

Armaturen

Van de 12.967 armaturen is ruim 23% (ca. 3.000) ouder dan de technische levensduur van 20 jaar en aan vervanging toe. De vervangingsopgave vertegenwoordigt een waarde van € 995.000.

Lampen

Voor het vervangen van lampen wordt de economische levensduur aangehouden volgens de opgave van de fabrikant. Dit betekent in de praktijk dat lampen groepsgewijs worden vervangen voordat ze stuk zijn. Hierdoor worden continuïteit en kwaliteit gewaarborgd en veel meldingen voorkomen.

Ledverlichting

Het energieakkoord stelt dat, ten opzichte van 2013, de gemeente Den Helder in 2020 een energiebesparing moet realiseren van 20% oplopend tot 50% in 2030. Een maatregel om de doelstelling te halen is de toepassing van ledverlichting. In gemeente Den Helder zijn inmiddels 1250 (bijna 10%) led-armaturen geplaatst. Ondanks dat we goed op weg zijn met het vervangen van conventionele verlichting door ledverlichting, is er voor het behalen van de doelstellingen vanuit het energieakkoord in 2030 nog een stap te zetten. Met de beschikbaar gestelde gelden voor de onderhoudsopgave zijn we een eind op de goede weg.

Eigen kabelnet

Van de 12.831 aansluitingen (lichtmasten) zijn er ca. 10.600 aangesloten op het eigen netwerk (solonet). De overige aansluitingen zijn aangesloten op het combinatienet van Liander. Het eigen net is ca. 357 km lang en heeft ca. 150 voedingskasten en 80 koppel-/doorschakelkasten. De komende jaren wordt extra aandacht gegeven aan inspecties.

Toonfrequent signaal en energieakkoord

Het toonfrequent signaal (TF), die Liander over de kabel meestuurt en waarmee nu de openbare verlichting in en uit wordt geschakeld, is met ingang van 1 februari 2020 niet meer in gebruik. Om te voorkomen dat heel gemeente Den Helder dan dag en nacht verlicht blijft is gezocht naar een alternatief. Die is gevonden in de aanschaf van het TSEC 2000 systeem van Telesignaal. Dit systeem geeft niet alleen de mogelijkheden om in en uit te schakelen, maar kan ook realtime energiedata uit de meter lezen, analyseren, bewaken en melden. Het TSEC 2000 systeem geeft ons ook de mogelijkheid om zelf onze in- en uitschakel tijden te bepalen. Daarmee dragen we bij aan de doelstellingen van uit het energieakkoord, slim energiemanagement. De raad een krediet beschikbaar gesteld van € 155.000 voor de vervanging van het TF-signaal. Inmiddels is dit in werking.

Het beleidskader

In het nieuwe beheerplan Openbare verlichting staan de kaders voor de instandhouding en het beheer van een verantwoorde openbare verlichtingsinstallatie.

Spelen

Basisgegevens

De gemeente Den Helder heeft rond de 500 speeltoestellen in de openbare ruimte staan, verspreid over 141 sport- en speelplekken.

Het beleidskader

In het beheerplan Spelen 2020-2025 staat op welke wijze het beheer en onderhoud aan de speeltoestellen en de speelplekken wordt uitgevoerd, zodat kinderen met goede en veilige speelvoorzieningen kunnen spelen. Jaarlijks inspecteren we alle speeltoestellen in de openbare ruimte. Per speeltoestel houden we een logboek bij. Hierin staan de technische gegevens, inspectieresultaten en uitgevoerde onderhoudswerkzaamheden

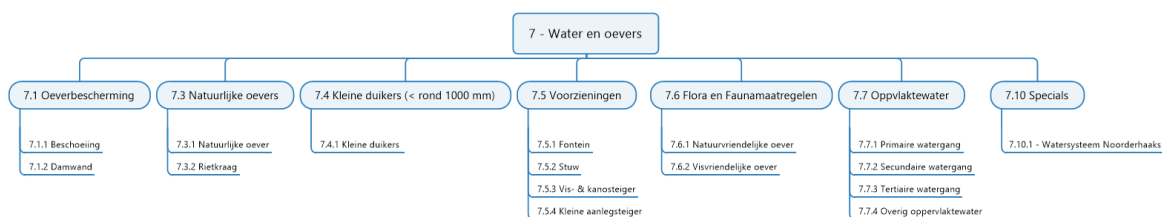
De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

Als inspectieresultaten, dan wel meldingen, daarvoor aanleiding geven, voeren we de nodige herstelwerkzaamheden uit. Is de slijtage en/of schade niet meer te herstellen, dan verwijderen we het speeltoestel, zodat het geen gevaar voor kinderen oplevert. Dit speeltoestel wordt niet in alle gevallen vervangen. Het benodigde budget voor het dagelijks en groot onderhoud van de speelvoorzieningen, inclusief de hierbij behorende valdempende ondergronden is voldoende.

Binnen de beschikbare middelen van Nieuw Perspectief is € 84.000 structureel beschikbaar om de speeltoestellen (kwalitatief gezien) in stand te houden. Hiermee wordt voorkomen dat afgekeurde speeltoestellen worden verwijderd en niet meer worden vervangen. Dit bedrag wordt ingezet om de jaarlast van de investeringen in speeltoestellen op te vangen.

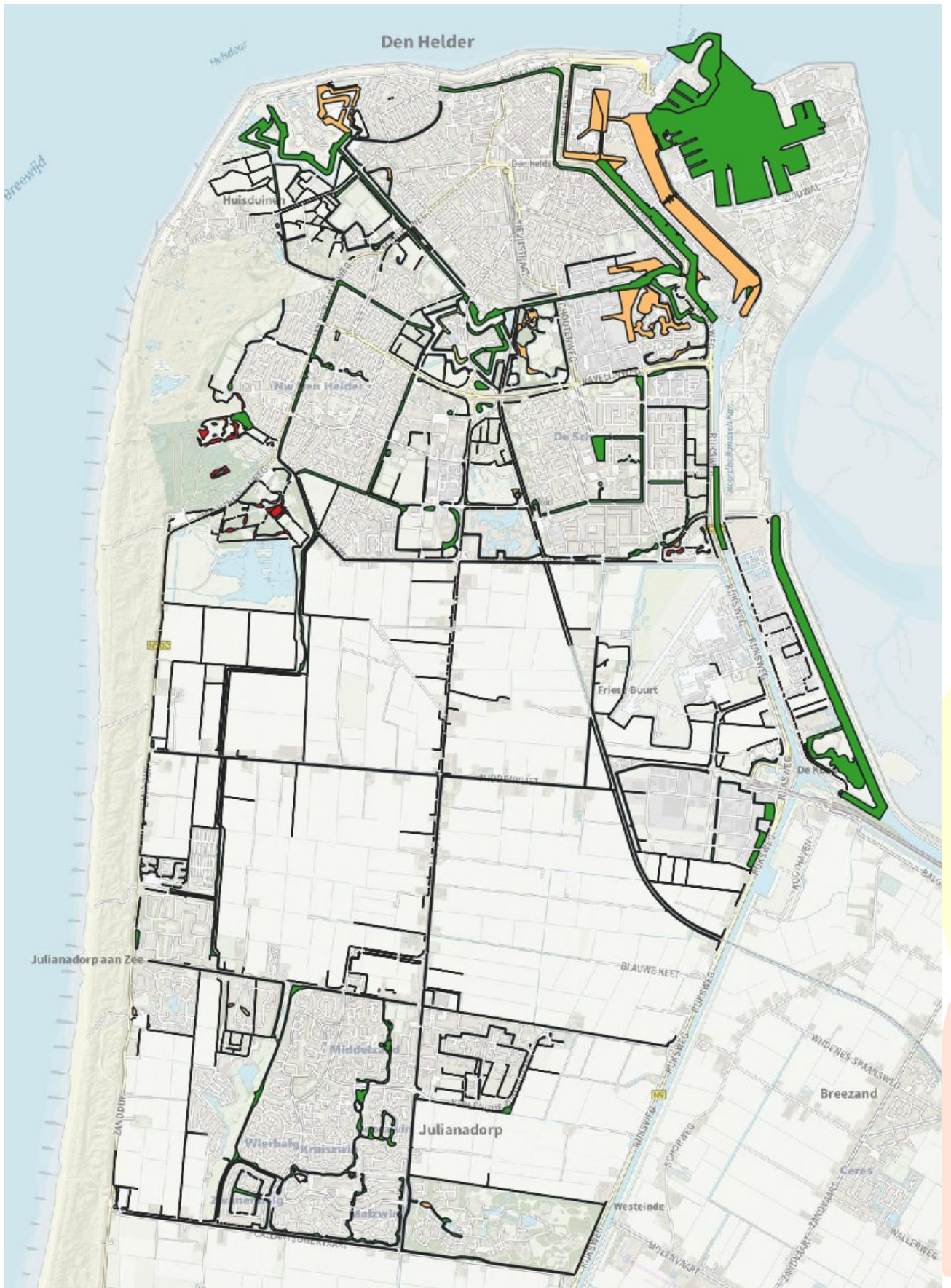
Watergangen

Het kapitaal, ofwel "asset" watergangen bestaat uit onderstaande componenten en objecten

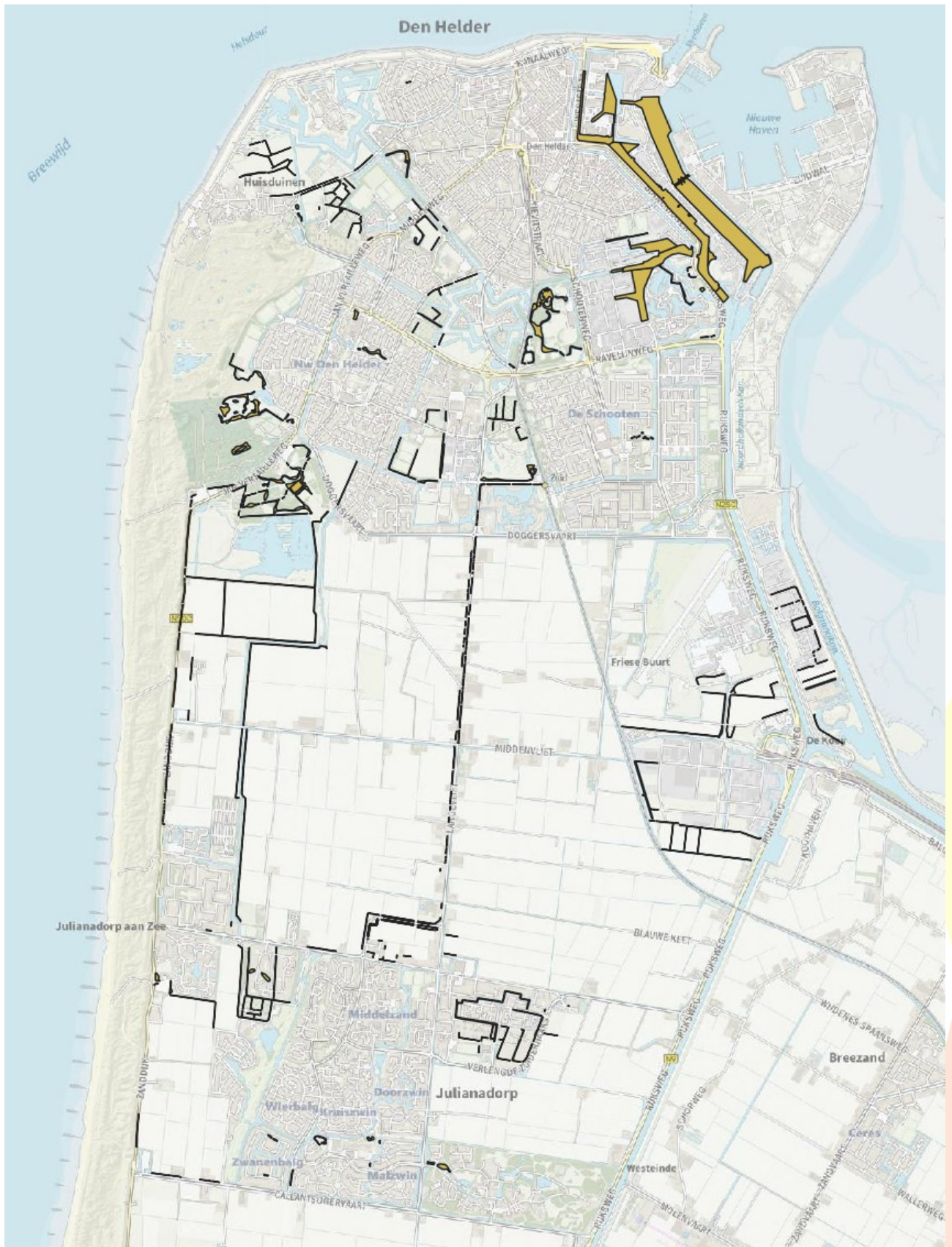

Met daarbij onderstaande hoeveelheden:

7 - Water en oevers		
7.1 Oeverbescherming	31379	[m1]
7.1.1 Beschoeiing	25574	[m1]
7.1.2 Damwand	5805	[m1]
7.3 Natuurlijke oevers	315589	[m1]
7.3.1 Natuurlijke oever	171370	[m1]
7.3.2 Rietkraag	144219	[m1]
7.4 Kleine duikers (< rond 1000 mm)	198	[st]
7.4.1 Kleine duikers	4483	[m1]
7.5 Voorzieningen	451	[st]
7.5.1 Fontein	2	[st]
7.5.2 Stuw	86	[st]
7.5.3 Vis- & kanosteiger	286	[st]
7.5.4 Kleine aanlegsteiger	77	[st]
7.6 Flora en Faunamaatregelen	4257	[m1]
7.6.1 Natuurvriendelijke oever	4157	[m1]
7.6.2 Vis vriendelijke oever	100	[m1]
7.7 Oppervlaktewater	281996	[m2]
7.7.1 Primaire watergang	5076	[m2]
7.7.2 Secundaire watergang	197996	[m2]
7.7.3 Tertiaire watergang	72089	[m2]
7.7.4 Overig oppervlaktewater	6835	[m2]
7.10 Specials		
7.10.1 - Watersysteem Noorderhaaks	1	[st]

Kaart met weergave primair (groen), secundair (oranje) of tertiair water (rood)

Kaart met areaal in eigendom gemeente Den Helder

Kerncijfers kwaliteit

De gemeente heeft voornamelijk secundaire en tertiaire watergangen in beheer. Het beheer en onderhoud aan het primaire stelsel is, vanwege het vaarwegbeheer, ondergebracht bij de primaire belanghebbende partijen (onder andere Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier (HHNK) en Rijkswaterstaat).

Areaal en kwaliteit	De te beheren objecten (assets), zowel het aantal als de kwaliteit, zijn op dit moment beperkt vastgelegd in het beheersysteem (GISIB). In 2022 is dit voor 99% inzichtelijk gemaakt.
Meldingen	Afgelopen jaren is een enkele keer een melding gedaan door burgers over de waterdiepte. Het aantal meldingen is de afgelopen jaren stabiel en betreft hoofdzakelijk watergangen in beheer bij HHNK (primaire watergangen). Wel zijn er met enige regelmaat meldingen over de harde oevers in de wijk Boatex, welke hoofdzakelijk in bezit zijn van particulieren.

Het beleidskader

Het gemeentelijk beleidskader voor onderhoud aan de gemeentelijke watergangen wordt verwoord in het beheerplan Watergangen 2020-2025 en is medio september 2020 door de raad vastgesteld.

Hierin zijn de ambities verwoord zoals:

- Bestaande areaal en kwaliteit inzichtelijk maken en vastleggen in het beheersysteem.
- Beperken verzilting (waterkwaliteit).
- Voldoen aan de beeldmeetlatten voor watergangen, oevers en dergelijke.
- Borgen dagelijks onderhoud in structurele werkprocessen en budgetten.
- Ontwikkelen en implementeren van risico gestuurd beheer en assetmanagement.
- Samenwerking met belanghebbenden zoals HHNK, LTO/KAVB, enz.

De vertaling van de financiële consequenties in de begroting

De keuzes ten aanzien van het beheer en onderhoud zijn duurzaam, spaarzaam én praktisch (één van de basisprincipes uit Nieuw Perspectief). Daarom zijn de huidige budgetten leidend bij het invullen van de beheeropgave op korte termijn (0-5 jaar).

Voor het beheer en onderhoud van watergangen (technisch onderhoud en inspecties) is jaarlijks een budget van € 310.500,00 beschikbaar in de exploitatiebegroting. De huidige budgetten zijn toereikend voor het uitvoeren van inspecties en onderhoudswerkzaamheden.

Gemeentelijke gebouwen

In 2017 is de nota 'Afstoten gemeentelijk vastgoed (2017-2018)' vastgesteld. Op basis van deze nota wordt nog steeds uitvoering gegeven aan de opgave met betrekking tot het afstoten van gemeentelijk vastgoed. Er wordt een herijking gedaan van bovengenoemde nota welke wordt opgenomen in de vastgoed nota 2022-2024. Deze is in december 2021 aan de raad gepresenteerd.

Onderhoudssystematiek

In 2017 is het onderhoud voor gemeentelijk vastgoed financieel opnieuw ingericht. Hiervoor zijn de volgende uitgangspunten gehanteerd.

- Er is budgettair onderscheid tussen planmatig-, contract- en dagelijks onderhoud.
- Er wordt gestreefd naar één onderhoudsvoorziening voor de gemeentelijke gebouwen (exclusief verbonden partijen en schoolgebouwen).
- De jaarlijks benodigde dotatie in de voorziening wordt afgeleid uit de gemiddelde onderhoudslasten voor planmatig onderhoud voor de komende tien jaren.

- Jaarlijks vindt er een actualisatie van de stand van de voorziening plaats, waarbij getoetst wordt of aanvullende middelen benodigd zijn.

Voor het onderhoud van de forten en bunkers hebben we geen eigen onderhoudsplanung. Het beheer hiervan is uitbesteed aan de Stichting Erfgoed Den Helder. De Stichting ontvangt samen met Willemsoord bv jaarlijks €750.000 voor het onderhoud aan de hele Stelling van Den Helder, inclusief Willemsoord. Dit bedrag wordt door henzelf onderling verdeeld.

Onderwijshuisvesting

De basis voor (vervangende) nieuwbouw van schoolgebouwen is bepaald in de Huisvestingsverordening en het Integraal Huisvestingsplan 2020-2025. De raad heeft dit Integraal Huisvestingsplan 2020-2025 op 6 september 2021 vastgesteld.

Met ingang van 2015 is de wetgeving gewijzigd en ontvangen schoolbesturen de vergoeding voor het buitenonderhoud rechtstreeks van het Rijk. De verantwoordelijkheid voor bekostiging van nieuwbouw van schoolgebouwen ligt bij de gemeente. (Vervangende) nieuwbouw gebeurt conform het in het Integraal Huisvestingsplan opgenomen programma.

Duurzaamheid vastgoedportefeuille

In de nota 'Hoofdlijnen van aanpak voor een duurzaam en klimaatbestendig Den Helder' (juni 2015) zijn globale doelstellingen geformuleerd c.q. ambities uitgesproken om te komen tot energiebesparing. Om de duurzaamheidsambitie nader te concretiseren is in de raadsvergadering van juli 2016 een motie aangenomen om de Gemeente Den Helder in 2040 volledig energieneutraal te hebben.

Opgave/doelstellingen

De huidige opgave/doelstellingen voor het verduurzamen van de kernportefeuille verduurzaming (betreft 24 panden, deze zijn energielabelplichtig) zijn:

- Een energiebesparing van 5% realiseren vanaf 2020 en conform de CO2 prestatieladder.
- Inzicht in een verduurzamingsscenario waarbij wij uitgaan van een gemiddeld energielabel B.

Het Plan van Aanpak 'Verduurzaming Gemeentelijk Vastgoed' is 22 mei 2017 door de gemeenteraad vastgesteld. Dit is een stappenplan om te komen tot inzicht in energieprestaties en mogelijke energetische verbeterpunten van gebouwen. Conform dit plan van aanpak zijn de panden in de kernportefeuille vastgoed energetisch onderzocht. Op basis van dit onderzoek zijn per pand verduurzamingsmaatregelen genomen. Hierbij zijn eerst de panden met het grootste energieverbruik aangepakt. Dit heeft erin geresulteerd dat de kernportefeuille vastgoed gemiddeld naar een energielabel B is gebracht. Duurzaamheidsmaatregelen zijn verder opgenomen in het meerjarig onderhoudsplan (MJOP). Panden met energielabel hoger dan B, worden in de reguliere onderhoudscyclus verduurzaamd. Duurzaamheid is verankerd in de vastgoednota 2022-2024.

Algemeen

In deze paragraaf doen we verslag van de wijze waarop de treasurytaken worden uitgevoerd. Daarbij gaan we in op recente ontwikkelingen, risicobeheer en financiering.

Treasury: alle activiteiten die zich richten op het besturen en beheersen van, het verantwoorden over en het toezicht houden op de financiële vermogenswaarden, de financiële geldstromen, de financiële posities en de hieraan verbonden risico's.

Op 1 januari 2001 is de Wet financiering decentrale overheden (FIDO) in werking getreden. Het doel van deze wet is het beheersen van financieringsrisico's. Dat uit zich in een aantal randvoorwaarden voor het treasurybeleid:

- Het aangaan en verstrekken van leningen en het verlenen van garanties is alleen toegestaan voor de uitoefening van de publieke taak. De raad heeft de uitgangspunten hiervoor vastgelegd in het beleidskader Gemeentelijke garanties en geldleningen 2019 (RB19.0125).
- Uitzettingen moeten een prudent karakter hebben.
- De gemeente moet voldoen aan de kasgeldlimiet en de renterisiconorm.

Grondslag voor de financieringsparagraaf is het Treasurystatuut 2019. De regels voor de uitvoering van de treasuryfunctie en de daarbij behorende bevoegdheden en verantwoordelijkheden zijn hierin vastgelegd. Ons Treasurystatuut heeft als doelstellingen:

- Het verzekeren van een duurzame toegang tot Europese financiële markten tegen acceptabele condities.
- Het beschermen van het gemeentelijk vermogen- en (rente)resultaten tegen ongewenste financiële risico's.
- Het minimaliseren van de interne verwerkingskosten en externe kosten bij het beheren van de geldstromen en financiële posities.
- Het realiseren van een flexibel en controleerbaar cashmanagement in de gemeentelijke organisatie.
- Het optimaliseren van de renteresultaten binnen de kaders van de Wet FIDO, de Uitvoeringsregeling financiering decentrale overheden, de Regeling uitzettingen en derivaten decentrale overheden (Ruddo), de Wet verplicht schatkistbankieren voor decentrale overheden en de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden respectievelijk de limieten en richtlijnen van het Treasurystatuut 2019.

Economisch vooruitzicht

De groei van de wereldeconomie loopt terug als gevolg van de oorlog tussen Rusland en Oekraïne. De OECD (Organisation for Economic Cooperation and Development) verwacht voor dit jaar een economische groei van 3,0 procent. In 2021 groeide het mondiale bbp (bruto binnenlands product) nog met 6,1 procent. In 2023 loopt de groei verder terug naar 2,8 procent. De oorlog leidt tot een sterke stijging van de prijzen van energie en andere grondstoffen. Ook is de onzekerheid over de economische situatie toegenomen. De centrale banken zullen het monetaire beleid verkrappen.

De groei van de Amerikaanse economie zal naar verwachting afnemen van 5,7 procent in 2021 naar 3,0 procent dit jaar. Vooral de private consumptie zal minder sterk toenemen dan vorig jaar. De investeringen in vaste activa ontwikkelen zich eveneens gematigder, vooral doordat de woningbouw onder invloed van de verkrapping van het monetaire beleid terugloopt. Daar staat tegenover dat de invoer uit het buitenland minder sterk groeit, wat positief uitwerkt op het bbp. De inflatie loopt op van 3,9 procent in 2021 naar ca. 7 procent dit jaar als gevolg van hogere energie- en grondstoffenprijzen en loonkosten.

In de eurozone groeit het bbp dit jaar naar verwachting met 2,8 procent. In 2021 nam het bbp nog met 5,4 procent toe. De consumptie van huishoudens groeit, ondanks de hoge inflatie, relatief sterk na de afschaffing van de beperkende maatregelen in verband met Covid-19. De investeringen in vaste activa nemen evenals vorig jaar gematigd toe. De inflatie stijgt vooral onder invloed van oplopende energie- en grondstoffenprijzen van 2,6 procent in 2021 naar ca. 7,0 procent dit jaar.

De groei van de Nederlandse economie loopt terug van 4,9 procent in 2021 naar 3,1 procent in dit jaar. De private consumptie herstelt na de afloop van de beperkende maatregelen. De investeringen in vaste activa groeien gematigd. Vooral de bedrijfsinvesteringen nemen naar verwachting toe. De inflatie komt dit jaar, vooral door sterk oplopende energieprijzen, uit op ongeveer 9,5 procent. De gasprijzen stijgen veel sterker dan in andere eurolanden. In 2021 bedroeg de geldontwaarding nog 2,8 procent.

Bij deze voorspellingen moet overigens wel rekening worden gehouden met de veel grotere onzekerheid dan gebruikelijk als gevolg van onder meer de oorlog in Oekraïne en de energiecrisis die daardoor sterk is beïnvloed. Deze ontwikkelingen hebben een grote invloed op de bestedingen van huishoudens en bedrijven.

Rentevisie

Een belangrijke factor bij het uitvoeren van het treasurybeleid is het verwachte en werkelijke verloop van de rentestand. Deze is afhankelijk van de economische ontwikkelingen in de Europese Unie en in de rest van de wereld.

De Europese Centrale Bank (ECB) zal het monetaire beleid in het komende jaar verkrappen. De lange rentetarieven zullen daardoor in alle looptijden naar verwachting oplopen.

Ontwikkelingen op het gebied van gemeentefinanciën

Schatkistbankieren

Per 13 december 2013 is de Wet financiering decentrale overheden inzake schatkistbankieren gewijzigd en is de Regeling schatkistbankieren decentrale overheden van kracht geworden. Schatkistbankieren houdt in dat decentrale overheden hun overtollige (liquide) middelen aanhouden in de schatkist bij het ministerie van Financiën. Dit betekent dat vanaf 15 december 2013 overtollige gelden niet langer bij bijvoorbeeld banken mogen worden weggezet.

Wel mogen decentrale overheden overtollige middelen aan elkaar uitlenen, zolang er geen sprake is van een toezichtrelatie, om zodoende een beter rendement te halen dan bij de schatkist. De schatkist biedt geen leen- of roodstand- faciliteiten aan. Deelname van decentrale overheden aan het schatkistbankieren draagt bij aan een lagere EMU (Europese Monetaire Unie) schuld van de collectieve sector, waardoor de externe financieringsbehoefte van het Rijk minder wordt. Dit vertaalt zich in een lagere staatsschuld. Voor gemeenten geldt een doelmatigheidsdrempel van 2% (per juli 2021 verhoogd van 0,75%) van het begrotingstotaal. Dit houdt voor Den Helder in dat gemiddeld een bedrag van ca. 4,3 miljoen in de gemeentekas mag blijven voordat tot schatkistbankieren moet worden overgegaan.

De BNG Bank en de ABN Amro berekenen echter per 1 juli 2021 negatieve creditrente over saldi boven respectievelijk € 500.000 en € 100.000. Daar wordt daarom op dit moment geen gebruik van gemaakt.

Wet houdbare overheidsfinanciën (Hof)

De Wet Hof is met ingang van 11 december 2013 van kracht. Deze wet is de gezamenlijke verantwoordelijkheid van decentrale overheden om binnen het EMU-aandeel van 3% te blijven. Gemeenten moeten een gelijkwaardig aandeel leveren in het terugdringen van het EMU-tekort. Brussel en de landelijke overheid maken gebruik van een ander boekhoudsysteem (kastelsel) dan de decentrale overheidssector (baten-lastenstelsel). Hoewel in beide boekhoudsystemen de uitgaven en ontvangsten in evenwicht zijn, overschrijdt de decentrale overheidssector de norm bij toepassing van het boekhoudsysteem van het Rijk. Dit kunnen decentrale overheden oplossen door het terugdringen van investeringen of het verhogen van de belastingen. Bij overschrijding van de norm kan het Rijk een sanctie opleggen. Deze moet wel eerst worden voorgelegd aan de Tweede Kamer. Voor Den Helder kan het betekenen dat we op termijn geremd worden in onze ambities. Om hierop te anticiperen, kunnen we dan naar methoden kijken waarbij de investering niet in één keer betaald wordt, maar gespreid over de gebruiksduur van het te gebruiken goed. Denk aan PPS (publiek-private samenwerking)-constructies en leasen.

Treasury

Lenen kost geld. Het is dus van belang om goed inzicht te hebben in:

- Het verloop van de uitgaven en inkomsten.
- Welke inkomsten en uitgaven op welk moment worden verwacht.

Hiermee kunnen we sturen op de voor de komende jaren benodigde liquiditeiten. De in de begroting 2023 opgenomen meerjarige investeringsplanning is een belangrijk onderdeel van de liquiditeitsprognose. Onder andere op grond hiervan bekijken we of er voldoende eigen financieringsmiddelen zijn of dat we externe financiering moeten aantrekken.

In 2021 hebben we het gehele leningenpakket herzien om zo gebruik te maken van de toen geldende lage rentestand. De voorziene investeringen kunnen worden gefinancierd met de beschikbare middelen.

Financiële risico's

Kasgeldlimiet

De begrenzing van de renterisico's op de kortlopende middelen vindt plaats door het bepalen van een kasgeldlimiet. Deze limiet is vastgesteld als een maximum percentage van het begrotingstotaal, dat met kortlopende middelen mag worden gefinancierd. De minister van Financiën heeft het percentage vastgesteld op 8,5.

In onderstaande tabel zetten we voor 2022 de kasgeldlimiet af tegen de verwachte ontwikkeling van de netto vlottende schuld.

Kasgeldlimiet	1e kw	2e kw	3e kw	4e kw
1. Begrotingstotaal	216.994	216.994	216.994	216.994
2. Vastgesteld percentage	8,50%	8,50%	8,50%	8,50%
3. Kasgeldlimiet (1 x 2)	18.445	18.445	18.445	18.445
4. Financieringsmiddelen	48.909	40.067	49.096	37.797
5. Ruimte kasgeldlimiet (3 + 4)	67.354	58.512	67.541	56.242

Renterisiconorm

De begrenzing van de renterisico's op de gemeentelijke langlopende geldleningenportefeuille (zowel opgenomen als uitgezet) vindt plaats door het vaststellen van een renterisiconorm. Dit is het maximum percentage van het begrotingstotaal, waarvan de rente door herfinanciering of renteherziening mag worden gewijzigd. De minister van Financiën heeft het percentage vastgesteld op 20. Dit komt overeen met een gemiddelde rentevast-periode van vijf jaar. Stijgt de marktrente in een jaar sterk, dan werkt dat door in maximaal 20% van het begrotingstotaal.

In onderstaande tabel zetten we de norm af tegen de feitelijke situatie. De gemeente voldoet ruimschoots aan de risiconorm.

Renterisiconorm	2023	2024	2025	2026
1. Begrotingstotaal	216.994	216.994	216.994	216.994
2. Vastgesteld percentage	20%	20%	20%	20%
3. Renterisiconorm (1 x 2)	43.399	43.399	43.399	43.399
4. Renteherziening	0	0	0	0
5. Aflossingen	3.128	3.131	2.000	2.000
6. Renterisiconorm (4 + 5)	3.128	3.131	2.000	2.000
7. Ruimte(+)/Overschrijding(-) (3 - 6)	40.271	40.268	41.399	41.399

Krediet-/debiteurenrisico

Bij de krediet-/debiteurenrisico's bestaat de kans op een waardedaling van een uitstaande vordering als gevolg van het niet (tijdig) nakomen van de verplichtingen door een debiteur. Debiteurenbeheer is gerelateerd aan reguliere bedrijfsactiviteiten van de gemeente. Door een goed invorderingsbeleid is het kredietrisico als laag te kwalificeren.

Daarnaast staan we garant voor het betalen van de rente en aflossingen van geldleningen van verschillende partijen. Hierbij maken we onderscheid in directe garantstelling of als achtervangpositie bij het Waarborgfonds Sociale Woningbouw WSW). Bij de achtervangpositie van de WSW staat de gemeente voor 50% garant. Stichting Woontij, Stichting Woonzorg Nederland en de Woningstichting Den Helder zijn aangesloten bij de WSW.

Voor zowel Willemsoord bv als voor Port of Den Helder nv geldt dat zij beide nog een rekening-courant verhouding hebben, welke nog niet is meegenomen in het overzicht. Ze maken wel onderdeel uit van de maximale garantstelling.

Er zijn instellingen waarbij een maximum is afgesproken voor wat betreft de garantstellingen, deze zijn als volgt:

- Woningstichting Den Helder waarbij een maximale garantstelling van € 250 miljoen geldt.
- Stichting Woontij waarbij een maximale garantstelling van € 22,5 miljoen met een looptijd 1 oktober 2019 tot en met 31 december 2023.
- Willemsoord bv waarbij een maximale garantstelling van € 21 miljoen geldt.
- Port of Den Helder waarbij een maximale garantstelling van € 26,3 miljoen geldt.
- Scholen aan Zee waarbij een maximale garantstelling van € 13,3 miljoen en een looptijd van 15 juli 2019 tot en met 15 juli 2043 geldt.

Dit houdt in dat bovenstaande instellingen tot het door de gemeente vastgestelde maximum geldleningen kunnen aantrekken zonder tussenkomst van de gemeente. Uit de cijfers afkomstig van de tabel blijkt dat bovengenoemde instellingen nog ruimte hebben ten aanzien van het gestelde maximum.

Onderstaande tabel geeft een overzicht van de gewaarborgde geldleningen per 31 december 2021.

Tabel gewaarborgde geldleningen

bedragen
x € 1.000

Instelling	Oorspr. bedrag	Gewaarborgd %	Schuld 01-01-2021	Schuld 31-12-2021
Woningstichting Den Helder	7.170	100	4.088	3.882
NV Huisvuilcentrale Noord-Holland	598.528	3,84	24.130	22.966
ROC Kop van Noord-Holland	5.445	100	0	0
Gemini Ziekenhuis	6.000	100	5.400	4.800
Stichting Dierentehuis Den Helder	113	100	0	0
Willemsoord BV	21.000	100	15.000	15.000
Veiligheidsregio Noord-Holland-Noord	48.688	9	3.638	2.543
Regionaal Historisch Centrum Alkmaar	338	12,88	0	0
NV Port of Den Helder	26.300	100	20.025	19.500
Stichting Blijf van mijn Lijf	500	100	406	406
Scholen aan Zee	13.250	100	13.250	13.250
Subtotaal garanties zonder achtervang	727.332		85.937	82.347
Stichting Woontij	57.774	50	19.035	18.793
Woningstichting Den Helder	137.500	50	148.750	177.850
Stichting Woonzorg Nederland	6.349	50	2.275	2.322
Vestia Groep	4.674	50	0	0
Subtotaal garanties met achtervang WSW	206.297		170.060	198.965

Opgenomen langlopende geldleningen

In 2021 heeft een herfinanciering en uitbreiding van het leningenpakket plaatsgevonden, raadsvoorstel 2020-63147. Er zijn vier geldleningen inclusief boeterente bij de BNG Bank afgelost en negen nieuwe langlopende geldleningen aangetrokken en gestort. Binnen het raadsvoorstel is nog ruimte om € 15 miljoen aan te trekken. In 2023 worden geen geldleningen afgelost.

De gemeente heeft de volgende omvang van de leningportefeuille:

Opgenomen geldleningen	31-12-2021
Algemene financiering	€ 142,4
Ten behoeve van scholen	€ 0,0
Ten behoeve van Woningcorporatie	€ 45,0
Totaal	€ 187,4

x € 1 miljoen

Verstreckte langlopende geldleningen

Per 1 januari 2022 hebben we € 50,4 miljoen aan verstreckte langlopende geldleningen uitstaan.

- Voor € 45 miljoen betreft het geldleningen verstreckt aan Woningstichting Den Helder.
- € 2,4 miljoen aan Schouburg De Kampanje
- € 2,1 miljoen aan Alliander
- € 0,7 miljoen aan Willemsoord
- € 0,2 miljoen aan Triade

In 2023 vinden geen aflossingen van geldleningen plaats.

Uitstaande geldleningen	31-12-2021
Overige instellingen	€ 5,4
Woningcorporatie	€ 45,0
Totaal	€ 50,4

x € 1 miljoen

Begrotingsgegevens Europese Monetaire Unie (EMU)

Het EMU-saldo is het verschil tussen de inkomsten en uitgaven van de overheid. Een negatief saldo geeft aan dat de overheid een tekort heeft: de uitgaven zijn groter dan de inkomsten. Het EMU-saldo van de lokale overheden telt mee voor het saldo van de totale Nederlandse overheid en draagt daarmee dus bij aan het EMU-tekort of overschot van de landelijke overheid. In het Verdrag van Maastricht is afgesproken dat het EMU-tekort van een land maximaal 3% van het Bruto Binnenlands Product (BBP) mag bedragen.

Op basis van de Wet FIDO behoort ingrijpen door de centrale overheid tot de mogelijkheden bij een dreigende overschrijding van het 3% EMU-tekort, voor zover dit wordt veroorzaakt door een ongewenste ontwikkeling van het saldo van de lokale overheid. Afspraak is dat het EMU-saldo in de begroting van de lokale overheden wordt opgenomen, zodat er inzicht is in de ontwikkeling daarvan.

Voor de begroting 2023 is het EMU-saldo over 2023 € 9,5 miljoen voordelig. Ten opzichte van de primitieve begroting 2022 wijkt dit af. Deze afwijking wordt voornamelijk veroorzaakt door het lagere investeringsniveau en het voordeligere exploitatiesaldo. In de berekening van het EMU-saldo is rekening gehouden met de technische uitgangspunten, de Kadernota, de uitkomsten van de meicirculaire (gemeentefonds) en overige autonome ontwikkelingen. De uitkomsten van de overige jaren worden benoemd bij hoofdstuk 3 Financiële begroting en dan onderdeel balansen.

Omschrijving	2022	2023	2024
	(1)	(2)	(3)
Exploitatiesaldo vóór toevoeging aan c.q. onttrekking uit reserves (zie BBV, artikel 17c)	-1.935	5.050	10.646
Mutatie (im)materiële vaste activa	20.424	-2.002	-2.971
Mutatie voorzieningen	535	867	910
Mutatie voorraden (incl. bouwgronden in exploitatie)	-2.166	-1.548	-670
Verwachte boekwinst/verlies bij de verkoop van financiële vaste activa en (im)materiële vaste activa, alsmede de afwaardering van financiële vaste activa	0	0	0
Berekend EMU-saldo	-19.658	9.467	15.197

(1) volgens de primitieve begroting 2022

(2) volgens de begroting 2023

(3) volgens de meerjarenbegroting 2023

bedragen x € 1.000

Berekening rente-omslag

Bij de berekening van de rente-omslag worden de (verwachte) rentelasten en de reeds bekende rentebaten in ogenschouw genomen. Bij de berekening worden de specifieke rentebaten, zoals van de grondexploitatie en onze doorleningen, in mindering gebracht op de rentelasten. Wat resteert aan rentelasten wordt verdeeld over de boekwaarde van onze geactiveerde investeringen per 1 januari 2022. Bij deze investeringen worden de investeringen met een specifiek rentepercentage uitgezonderd.

Uit de bovenstaande berekening volgt een berekend percentage van 0,3%. In de vorige begroting was dit percentage afgerond 0,5%. Het rentepercentage is dus gedaald. Dit komt doordat eind 2021 een herstructurering van de leningenportefeuille ten behoeve van de Woningstichting Den Helder heeft plaatsgevonden. Hiermee zijn nieuwe (voordeligere) leningen aangetrokken en een aantal oude leningen vervroegd afgelost. Hierdoor is het saldo van rentelasten en -baten verder gedaald.

De omslagrente wordt gebruikt om de toe te rekenen rente aan de verschillende investeringen en dus kostendragers te bepalen. Deze rente maakt dan onderdeel uit van de lasten op de specifieke kostendragers. De tegenhanger is de kostenplaats financiering, hierop worden de baten vanuit de toe te rekenen rente verantwoord. Door de daling van de omslagrente dalen ook de rentelasten op de verschillende kostendragers en daardoor ook de baten op de kostenplaats financiering.

Tabel renteomslag

	Rente-omslag		
a.	De externe rentelasten over de korte en lange financiering		1.580.020
b.	De externe rentebaten (idem)		-293.399
	Saldo rentelasten en rentebaten		1.286.621
c1.	De rente die aan de grondexploitatie moet worden doorberekend	-104.685	
c2.	De rente van projectfinanciering die aan het betreffende taakveld moet worden doorberekend		
c3.	De rentebaar van doorverstrekte leningen indien daar een specifieke lening voor is aangetrokken (= projectfinanciering), die aan het betreffende taakveld moet worden toegerekend	-739.350	
	Aan taakvelden toe te rekenen externe rente		-844.035
d1.	Rente over eigen vermogen		0
d2.	Rente over voorzieningen		0
	Totaal aan taakvelden toe te rekenen rente		442.586
e.	De aan taakvelden toegerekende rente (renteomslag)		-514.641
f.	Renteresultaat op het taakveld Treasury		-72.055
	Boekwaarde activa 01-01		149.000.000
	Rente-omslag		0,30%

Inleiding

In deze paragraaf staan de belangrijkste beleidsmatige ontwikkelingen in de bedrijfsvoering:

- Informatiebeveiliging.
- Personeelsbeleid en organisatie(ontwikkeling).
- Planning & control en financiën.
- Onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid.

Informatieveiligheid

Informatieveiligheid en bescherming van persoonsgegevens

Goede informatiebeveiliging en bescherming van persoonsgegevens zijn van groot belang voor het werken met overheidsinformatie, waar persoonsgegevens een groot onderdeel van uitmaken. De doelen op het gebied van informatiebeveiliging en bescherming van persoonsgegevens in 2023 zijn:

1. De gemeente opereert volgens de eisen zoals deze zijn vastgelegd in de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). Riskmanagement wordt hierin het uitgangspunt en is bepalend voor de inzet van middelen (capaciteit van medewerkers, budget en tijd).
2. De volwassenheid van de organisatie op het gebied van bescherming van persoonsgegevens bevindt zich op het niveau beheerst.
3. De gemeente verhoogt planmatig de informatiebeveiliging door het verhogen van de kennis van medewerkers en zet in op het verbeteren van de houding en het gedrag. De gemeente maakt dit ook meetbaar.
4. De gemeente Den Helder slaagt voor verplichte audits en inspecties.

De bovenstaande doelen werken we hierna uit.

De gemeente opereert volgens de eisen zoals deze zijn vastgelegd in de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO).

De Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) vormt één gezamenlijk normenkaders voor de gehele overheid, gebaseerd op ISO27001/2. Alle gemeenten in Nederland moeten voldoen aan de BIO. De BIO omvat een pakket maatregelen die betrekking hebben op de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie. Om te voldoen aan de BIO dient de gemeente maatregelen te nemen om de informatieveiligheid van overheidsinformatie en persoonsgegevens te waarborgen. De maatregelen zijn zowel technisch als organisatorisch van aard.

Technische maatregelen: In 2022-2023 neemt de gemeente aanvullende technische maatregelen met het inrichten van een SIEM/SOC omgeving waarbij extern dataverkeer wordt gemonitord.

Organisatorische maatregelen: De organisatorische maatregelen omvatten dat de gemeente de verantwoordelijkheid voor informatiebeveiliging organisatie breed moet beleggen en binnen de afzonderlijke teams ook voldoende capaciteit voor beschikbaar moet maken om decentraal aan de informatiebeveiligingseisen te kunnen voldoen. De organisatorische maatregelen vereisen een integrale aanpak bij de inrichting en toewijzing van operationele taken. Het gaat hierbij om taken op gebied van Personeel & Organisatie, Inkoop, Facilitair, vastgoedbeheer en ICT en o.a. om taken binnen het domein Burgerzaken. Met een integrale benadering en taakverdeling kan de gemeente weerbaar worden tegen cybersecurity en/of in staat zijn om ten tijde van een cyberaanval, adequaat te handelen.

De volwassenheid van de organisatie op het gebied van gegevensbescherming/privacy bevindt zich op het niveau beheerst.

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Wet Politiegegevens (Wpg) zijn de normenkaders die richting geven aan de verplichtingen waaraan de gemeente persoonsgegevens verwerkt in haar processen. De beide wettelijke kaders zijn vertaald naar het privacybeleid van de gemeente. In de zomer van 2021 is getart met het verwerkingsregister voor de AVG. In 2023 wordt de implementatie van het verwerkingsregister in de organisatie gerealiseerd en het verwerkingsregister voor de Wet politiegegevens wordt afgerond.

De gemeente verhoogt planmatig de informatiebeveiliging door het verhogen van de kennis van medewerkers en zet in op het verbeteren van de houding en het gedrag op gebied van iBewustzijn. De gemeente maakt dit ook meetbaar.

Sinds 2021 werkt de gemeente met een communicatieplan en voert planmatig activiteiten uit om de kennis, houding en het gedrag op gebied van informatiebeveiliging en gegevensbescherming te verhogen.

Medewerkers en ook gemeenteraadsleden en commissieleden ontvangen wekelijks een vraag over informatieveiligheid en bescherming van persoonsgegevens in hun mailbox. De resultaten van de activiteiten worden gemeten en geanalyseerd, waardoor inzichtelijk is op welke gebieden de medewerkers aanvullend moeten worden getraind. Naast een generieke aanpak blijft de gemeente investeren in kennis van individuele medewerkers als de rol van de medewerker diepgaande kennis vereist.

De gemeente Den Helder slaagt voor verplichte audits en inspecties

De gemeente is verplicht om jaarlijks te voldoen aan de verplichtingen volgens de ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) en daarnaast aan de (ex- en interne) audit verplichtingen volgens de Wet Politiegegevens (Wpg).

De ENSIA omvat toezicht op gebied van de technische en organisatorische inrichting conform de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO) waarbij de scope is gericht op de domeinen die actief zijn met taken gerelateerd aan de Basisregistratie Personen (BRP), reisdocumenten (paspoorten en Nederlandse identiteitskaarten), DigiD (digitale identificatie), Basisregistratie Adressen en Gebouwen (BAG), Basisregistratie Grootchalige Topografie (BGT), Basisregistratie Ondergrond (BRO) en Suwinet (infrastructuur voor uitwisseling gegevens tussen instanties binnen het sociaal domein).

Sinds 2019 is de gemeente verplicht om jaarlijks de verwerking van politiegegevens te auditen. In 2023 geldt een interne auditplicht. Naast de interne audit dient de gemeente het verbeterplan, afgeleid van de externe audit Wpg van 2022, uit te voeren.

Om de uitvoering van de ENSIA verantwoording en de periodieke uitvoering van de interne audits Wpg te waarborgen neemt de gemeente in 2023 de audits op in een centraal auditplan.

Personeelsbeleid en Organisatie

Ook in 2023 investeren we in het ontwikkelen van onze medewerkers. Daarnaast besteden we aandacht aan duurzame inzetbaarheid. We nemen de medewerkers mee in het opgavegericht werken.

Om ons strategisch vermogen te versterken werken we met trainees. In 2022 werven we weer nieuwe trainees die zich ook in 2023 verbinden aan de opgaven. Zij brengen een frisse blik op de inhoud en nieuwe werkmethodes.

We hanteren onze arbeidsmarktcommunicatie met behulp van het ontwikkelde beleid. Om een aantrekkelijk werkgever te blijven voeren we het vastgestelde beleid uit met betrekking tot het belonen van medewerkers.

Tenslotte blijven we aandacht geven aan goed werkgeverschap in de meest brede zin van het woord.

Planning & Control en Financiën

De planning- en controlfunctie ziet niet alleen toe op de financiële bedrijfsvoering, maar op de bedrijfsvoering in brede zin. Zowel intern als extern:

- Realiseren we onze activiteiten tijdig en juist?
- Wordt voorgenomen beleid daadwerkelijk uitgevoerd?
- Blijven we met onze bestedingen binnen de door de gemeenteraad vastgestelde financiële kaders?
- Bereiken we ook doelstellingen, bijvoorbeeld op het gebied van personeelsontwikkelingen en kaders op het gebied van ICT, zoals privacy en beveiliging?

Afwijkingen kunnen, voor zover van toepassing, in de tussentijdse rapportages worden vermeld.

Vanaf 2021 is het nieuwe geautomatiseerde systeem in gebruik genomen. Dit voorziet in een verdere professionalisering van de P&C-functie door:

- Het gebruik maken van verplichtingen bij opdrachtverlening.
- Eenvoudigere en eenduidigere standaardrapportages over de voortgang.
- Het maken van bijlagen die nu nog vaak extracomptabel worden gemaakt.

De afgelopen twee jaar zijn stappen gezet in het 'slanker' en informatiever maken van de P&C-producties. De gemeenteraad is nadrukkelijker betrokken bij het bepalen van de beleidsdoelstellingen in het Kadernota-proces en die te gebruiken bij de verantwoordingsinformatie.

De eerste stappen zijn al in 2020 gezet om meer met data te werken. We starten met concrete projecten waarbij het gebruik van data kan ondersteunen bij een effectieve uitvoering. Data worden ook meer ingezet bij het monitoren van gegevens als basis voor beleidsinformatie in de verantwoording. Ook wordt nagegaan hoe we data van andere bronnen (bijvoorbeeld van de Kamer van Koophandel) kunnen integreren met onze eigen data in een zogeheten datapakhuis. De bedoeling daarvan is dat beschikbare data door meer medewerkers kunnen worden ingezet, voor verschillende beleidsterreinen.

Onderzoek naar de doelmatigheid en doeltreffendheid

Doelmatigheid en doeltreffendheid

Er wordt regelmatig onderzoek gedaan naar de doelmatigheid en doeltreffendheid van de gemeente Den Helder door onder andere de Rekenkamercommissie. Dit in het kader van benchmarks en voor de interne controle en rechtmatigheid. De capaciteit die nodig is voor het doen van onderzoeken ex artikel 213a Gemeentewet is ingezet voor het opvolgen van de uit deze onderzoeken voortvloeiende verbeterpunten en aanbevelingen.

In 2022 wordt ook een aanzet gemaakt om activiteiten die plaats vinden op het gebied van de interne controle aan te laten sluiten op de rechtmatigheidsverklaring die vanaf 2023 door het college moet worden gegeven. In Vanaf 2023 zullen deze activiteiten gestructureerd moeten plaatsvinden. Bij deze activiteiten wordt tevens nagegaan welke mogelijkheden er zijn om doelmatiger te werken.

In 2020 is een plan van aanpak gemaakt om meer datagedreven te gaan werken. Door corona werd de uitvoering daarvan vertraagd. Het is de bedoeling om op deze manier meer zicht te krijgen op de effecten van de uitvoering door de gemeenten en daarvan te kunnen leren om effectiever te kunnen werken. In 2021 en 2022 is en wordt hiermee geëxperimenteerd om na te gaan hoe we hier concreet en effectief mee kunnen werken. De uitkomsten hiervan kunnen worden gebruikt om als gemeente een datavisie te ontwikkelen.

In de begroting en jaarrekening wordt gewerkt met concrete indicatoren en doelstellingen. Er is nog een stap te maken om deze meer SMART te maken en op onze eigen doelstellingen en activiteiten aan te laten sluiten. Nieuwe doelstellingen als gevolg van de nieuwe gemeenteraad kunnen hierbij wellicht belangrijke input zijn.

Opvolgen aanbevelingen rapporten gemeentelijke rekenkamercommissie

De rekenkamercommissie heeft aan de gemeenteraad de uitkomsten van de volgende onderzoeken gepresenteerd.:

1. Quick scan duurzaamheidsbeleid
2. Rekenkamerbrief gevolgen coronacrisis voor de gemeente
3. Onderzoek subsidies.

Duurzaamheid: Op basis van het onderzoek heeft de rekenkamercommissie de volgende vijf aanbevelingen gedaan:

1. Maak een duurzaamheidsagenda voor de 5 thema's klimaatadaptatie, energie, circulaire economie, biodiversiteit en mobiliteit. Ga het gesprek aan over realistische doelstellingen en een routekaart waarin wordt teruggerekend welke ontwikkelingen nu in gang gezet moeten worden om de doelstellingen te bereiken. Vat duurzaamheid daarbij breder op dan de energietransitie, en betrek ook andere thema's. Ontwikkel een ambitie voor de 5 thema's mede gerelateerd aan de huidige positie in de landelijke benchmarks.
2. Benoem een coördinerend wethouder duurzaamheid, waarbij duurzaamheid breder wordt opgevat dan de energietransitie.
3. Blaas de raads werkgroep duurzaamheid nieuw leven in om de kennisdeling tussen de ambtelijke organisatie en de raadsleden te bevorderen en een open gesprek te voeren.
4. Ontwikkel een eenduidig monitoringinstrument, zodat college, raad, ambtenaren en samenleving geïnformeerd kunnen worden en aan de hand waarvan waar nodig bijgestuurd kan worden. Leg afspraken vast tussen raad en college over monitoring van het duurzaamheidsbeleid.
5. Zorg voor structurele samenwerking tussen gemeente en stakeholders. Versterk de betrokkenheid van stakeholders vanuit hun eigen rol en positie. Specifiek voor energie is het weer activeren van het energieakkoord wenselijk om samen met stakeholders stappen voorwaarts te zetten. Pak als gemeente de regie en kijk waar samenwerking voor versnelling kan zorgen.

In het coalitieakkoord is het thema duurzaamheid opgenomen; dit zal de komende raadsperiode verder uitgewerkt moeten worden.

2. Rekenkamerbrief quick scan gevolgen coronacrisis. Deze brief geeft een inventarisatie van de mogelijke effecten van de crisis; de situatie in Den Helder en mogelijke maatregelen. In Den Helder heeft een ambtelijke brede werkgroep continue gekeken welke mogelijkheden zijn er voor de gemeente om gericht ondersteuning te geven. De raad is hierover tussentijds geïnformeerd.

3. Subsidiebeleid: In mei 2022 zijn de uitkomsten van een onderzoek naar het subsidiebeleid gepresenteerd. De aanbevelingen van dit rapport zijn:

1. Stel een subsidiebeleid op met daarin een afwegingskader en stel deze als raad vast.

Hiertoe zou de raad het college op moeten dragen om een door de raad vast te stellen Beleidsnota

Subsidies op te stellen.

2. Richt op basis van het subsidiebeleid de juridische kaders in en stel deze als raad vast.

Draag als raad het college op om voor alle subsidies subsidieregelingen of specifieke subsidieverordeningen op te stellen en hier alleen van af te wijken indien sprake is van een uitzonderingsgrond uit de Awb (art. 4:23, derde lid).

3. Evalueer eens per vijf jaar het subsidiebeleid.

Draag het college op om subsidieregelingen en specifieke subsidieverordeningen periodiek en minstens eenmaal in de vijf jaar op doelmatigheid en doeltreffendheid te evalueren.

4. Vraag jaarlijks een rapportage over de bijdrage van de subsidieverstrekking aan de doelen.

Vraag om een eenduidig openbaar subsidieregister op te stellen met naast de toegekende subsidies ook een overzicht van de over de afwijzingen en (gedeeltelijke) toekenningen.

De uitvoering van de aanbevelingen vragen hangen mede samen met de opvattingen van de raad hierover. De komende periode zullen de aanbevelingen waar mogelijk aan de orde komen in de raad.

Het wetsvoorstel 'versterking decentrale rekenkamers' is op 31 mei 2022 aangenomen door de Tweede Kamer.

Voor gemeenten is de afschaffing van de lokale rekenkamerfunctie en daarmee de verplichting voor iedere gemeente om een wettelijke lokale rekenkamer in te stellen een van de grotere wijzigingen in het voorstel.

Wanneer de Eerste Kamer ook instemt met dit voorstel in de loop van 2022 heeft dit uiteraard gevolgen voor onze gemeente:

- Door de afschaffing van de rekenkamerfunctie moet iedere gemeente een wettelijke rekenkamer krijgen;

- Raadsleden mogen geen lid meer zijn van de lokale rekenkamer;

- Een onafhankelijke ondersteuner is niet verplicht.. Dit kan nu door het wetsvoorstel ook een medewerker van de griffie zijn.

Een financiële impuls ontbreekt in het wetsvoorstel, ook voor de transitiekosten. Als de Eerste Kamer akkoord

gaat, is de verwachte invoering als volgt: voor de lokale rekenkamer gaat de wetwijziging in per 1 januari 2023.

Heel 2023 is een overgangsjaar, per 1 januari 2024 moeten dan alle gemeenten een wettelijke lokale rekenkamer hebben.

Verbonden partijen

Algemeen

Algemeen

De gemeente Den Helder werkt op vele fronten samen. Binnen dit scala aan samenwerkingsvormen zijn verbonden partijen de (zelfstandige) organisaties waaraan de gemeente zich bestuurlijk én financieel verbonden heeft. Een verbonden partij komt tot stand wanneer een publiek belang aan de orde is bij de uitvoering van een taak, die de gemeente niet persé zelf hoeft uit te voeren, en andere instrumenten, zoals inkoop of subsidie, niet toereikend zijn. Het heeft in dat geval een meerwaarde om een zelfstandige organisatievorm te kiezen die het beste past bij de publieke taak. En deze taak bepaalt dan of een publiekrechtelijke, of een privaatrechtelijke organisatie passend is.

De definitie van een verbonden partij, zoals opgenomen in het BBV luidt als volgt: 'een verbonden partij is een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie, waarin de provincie of de gemeente een bestuurlijk én een financieel belang heeft'.

Publiekrechtelijke organisaties zijn de gemeenschappelijke regelingen die op grond van de Wet Gemeenschappelijke regelingen (Wgr) in het leven zijn geroepen. Daarvan zijn lichtere en zwaardere vormen te onderscheiden. Privaatrechtelijke organisaties zijn, onder andere, stichtingen, vennootschappen en verenigingen en vinden hun wettelijke bepalingen in het Burgerlijk Wetboek.

Een gemeente heeft een bestuurlijk belang als zij zeggenschap heeft, dit kan door:

- het hebben van een zetel in het bestuur door een vertegenwoordiger van de gemeente, of
- het hebben van stemrecht.

Een gemeente heeft een financieel belang als zij middelen ter beschikking heeft gesteld die:

- ze kwijt is in geval van faillissement van de verbonden partij (leningen/aandelenkapitaal) en/of:
- ze aansprakelijk gesteld kan worden (borgstellingen/garanties).

Gemeenschappelijke regelingen voeren gemeentelijk beleid en/of beheer uit op verschillende terreinen. Soms is het verplicht dat een gemeenschappelijke regeling dat doet, in casu bij de Veiligheidsregio, de GGD en de Omgevingsdienst. In andere gevallen is sprake van beleid dat een gemeente niet alleen dan wel niet doeltreffend kan uitvoeren. De deelname in het aandeelkapitaal van een aantal vennootschappen vloeit in hoofdzaak voort uit de maatschappelijke belangen die door deze vennootschappen worden (worden) nagestreefd.

Visie op verbonden partijen

De gemeenteraad heeft in het beleidskader Verbonden partijen (vastgesteld, juni 2018) de uitgangspunten bepaald bij het toetreden tot de verbonden partij.

Samenwerken, door het op afstand zetten van één of meerdere taken van de gemeente betekent ook dat zeggenschap wordt opgegeven. De veel gehoorde roep om 'grip' te verkrijgen is dan een logisch uitvloeisel van het feit dat de verantwoordelijkheid voor (de uitvoering van) die taak wél bij de gemeente blijft liggen.

Ontwikkelingen (boven)regionaal

Door de gemeenteraad is op 22 januari 2018 de notitie 'Informatievoorziening door gemeenschappelijke regelingen vastgesteld. Dit besluit is toentertijd door alle gemeenteraden van Noord-Holland Noord gelijkluidend genomen.

Deze besluitvorming heeft geleid tot de oprichting van de Regietafel NHN. In deze regietafel wordt aandacht besteed aan de goede samenwerking tussen gemeenschappelijke regelingen en gemeenten, de uitvoering van de raadsbesluiten voorbereid en er wordt aandacht geschonken aan de financiële uitgangspunten ten aanzien van de gemeenschappelijke regelingen

Wijziging Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr)

Per 1 juli 2022 is een wijziging in de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) doorgevoerd, met een invoeringstermijn van twee jaar. Uiterlijk 1 juli 2024 moeten alle gemeenschappelijke regelingen zijn aangepast aan de wijziging.

De wijziging heeft als doel de democratische legitimatie van gemeenschappelijke regelingen en de kaderstellende en controlerende rol van gemeenteraden, provinciale staten en algemene besturen van waterschappen in relatie tot gemeenschappelijke regelingen te versterken.

De wijzigingen van de Wqr zijn onder te verdelen in drie categorieën:

1. De versterking van de positie van gemeenteraden bij besluitvorming in gemeenschappelijke regelingen.
2. De introductie van aanvullende controle-instrumenten voor gemeenteraden.
3. Het verbeteren van de positie van gemeenteraden met betrekking tot het functioneren van de regeling.

De Regietafel, die in 2018 is opgericht met het doel de samenwerking tussen alle betrokkenen bij de gemeenschappelijke regelingen in Noord-Holland Noord beter te laten functioneren, neemt het voortouw bij het traject om te komen tot die wijzigingen, in goede banen te leiden.

Deelname in verbonden partijen

Gemeenschappelijke regelingen			
Gesubsidieerde arbeid Kop van Noord-Holland (GrGa)			
Vestigingsplaats	Schagen		
Website	https://www.grga.nl/		
Beleid			
Bestuurlijk belang	De gemeenten Den Helder, Hollands Kroon en Schagen hebben een belang in de Gemeenschappelijke Regeling Gesubsidieerde Arbeid Kop van Noord-Holland (GR). Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal inwoners dat de gemeente heeft. De GR heeft een 100% deelneming in Probedrijven nv te Schagen. Portefeuillehouder: P. Kos		
Openbaar belang	Integrale uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (Wsw) en de Participatievoorziening beschut werk (artikel 10b Participatiewet) en de daaruit voortvloeiende en daarmee verband houdende voorschriften en regelingen.		
Partijen	Gemeenten Den Helder, Hollands Kroon en Schagen		
Stemverhoudingen	Iedere gemeente heeft een even zware stem.		
Financieel (bedragen x € 1.000)			
Financieel belang	01-01-2023	01-01-2022	
Aandelenkapitaal	50	50	
Exploitatiebijdrage	9.676	9.256	
Overige bijdragen			
Jaarrekening	31-12-2021	31-12-2020	
Eigen vermogen	50	50	
Vreemd vermogen	3.399	2.375	
Leningen/garanties			
Exploitatieresultaat	9.676	9.256	
Ontwikkelingen en risico's			
Ontwikkelingen	De komende jaren is meest omvangrijke doelgroep in dat verband de doelgroep Wsw. De verwachting is dat in 2023 in totaal 440,58 standaard eenheden (fte x arbeidshandicap) worden gerealiseerd. Ook Begeleid Werken maakt daarvan onderdeel uit. In de regeling Begeleid Werken is een Wsw-er in loondienst bij een reguliere werkgever. Probedrijven NV is gemandateerd de regelingen uit te voeren. De Participatiewet voorziet in regelingen. Beschut Werken is een dergelijke regeling. De deelnemende gemeenten hebben in dat kader een verordening vastgesteld. GrGa verwacht in 2023 108 fte te realiseren. Voor Beschut Werken geldt een taakstelling van het Rijk. De GRGA heeft de deelnemers in dienst. De salarissen van deze groep worden door gemeenten voldaan uit middelen die het Rijk aan gemeenten beschikbaar stelt.		
Risico's	Cao aanpassingen veroorzaken ook voor de gemeentebegroting hogere bijdragen.		

Veiligheidsregio Noord-Holland-Noord		
Vestigingsplaats	Alkmaar	
Website	https://www.vrnhn.nl/	
		
Beleid		
Bestuurlijk belang	Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente, die dit lid vertegenwoordigt. Portefeuillehouder: J. de Boer	
Openbaar belang	Het gezamenlijk behartigen van belangen die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de veiligheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.	
Partijen	Gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Drechterland, Enkhuizen, Dijk & Waard, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel.	
Stemverhoudingen	conform verdeelsleutel 9%	
Financieel (bedragen x € 1.000)		
Financieel belang	01-01-2023	01-01-2022
Aandelenkapitaal		
Exploitatatiebijdrage	4.010	3.927
Overige bijdragen		
Jaarrekening	31-12-2021	31-12-2020
Eigen vermogen	7.988	8.228
Vreemd vermogen	28.375	
Leningen/garanties		40.479
Exploitatieresultaat	4.010	3.927
Ontwikkelingen en risico's		
Ontwikkelingen	De verschillende crises, zoals de corona crisis, de Oekraïne crisis en de problemen rondom asielopvang, zullen waarschijnlijk ook in 2023 invloed hebben op de capaciteit en de financiën van de Veiligheidsregio. De druk die door deze langdurige crisissen op de Veiligheidsregio wordt uitgeoefend, kan ervoor zorgen dat niet alle ambities in het beleidsplan volledig uitgevoerd kunnen worden. Daarnaast is er een financieel risico voor de Veiligheidsregio als het gaat om de inflatie en de nieuwe CAO. De verwachting is dat dit voor hogere kosten zal zorgen in de komende jaren.	
Risico's	Taakverschuiving/uitbreiden van taken van de Veiligheidsregio kan leiden tot meer financiële bijdragen en risico's. Ook het niet halen van prestatie-indicatoren kan mogelijk leiden tot meer financiën door investeringen. Daarnaast moet de Veiligheidsregio in 2023 een aantal leningen herfinancieren, wat kan leiden tot een nadeel in de exploitatie door hogere rentes. Dit geldt ook voor de toenemende kosten door de cao-onderhandelingen, de oplopende inflatie en het energieverbruik waarvan de tarieven variabel zijn en niet meerjarig vastgelegd.	

Regionaal Historisch Centrum Alkmaar (RHCA)			
Vestigingsplaats	Alkmaar	 Regionaal Archief Alkmaar	
Website	https://www.regionaalarchiefalkmaar.nl		
Beleid			
Bestuurlijk belang	Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente, die dit lid vertegenwoordigt. Portefeuillehouder: C. Fotigui		
Openbaar belang	RHCA voert de wettelijk verplichte taak uit tot het beheer van het gemeentearchief. Het in het samenwerkingsverband vervullen van de functie van regionaal kennis- en informatiecentrum op het gebied van de lokale en regionale geschiedenis door het opbouwen en beheren van een zo breed mogelijke collectie (regionaal) historisch bronnenmateriaal en deze op een zo actief mogelijke wijze dienstbaar maken voor een breed publiek.		
Partijen	De gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Dijk en Waard, Heiloo, Hollands Kroon, Schagen, Texel en het Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier.		
Stemverhoudingen	12,5% (6 van de 48 stemmen)		
Financieel (bedragen x € 1.000)			
Financieel belang	01-01-2023	01-01-2022	
Aandelenkapitaal			
Exploitatiebijdrage	268	263	
Overige bijdragen			
Jaarrekening	31-12-2021	31-12-2020	
Eigen vermogen	389	438	
Vreemd vermogen	1.000	958	
Leningen/garanties			
Exploitatieresultaat	268	263	
Ontwikkelingen en risico's			
Ontwikkelingen	Er wordt onderzocht of het takenpakket van de Gemeenschappelijke Regeling uitgebreid of aangepast zal (moeten) worden door de komst en uitbreiding van e-depot en e-loket. Daarbij is gevraagd te kijken naar de rol van het Regionaal Archief in dit verband ten opzichte van de rol van de gemeenten. Blijft het e-loket een extra dienstverlening die apart wordt gefinancierd, of wordt het geïncorporeerd als taak voor het Regionaal Archief? Hier zal speciaal gelet worden op de financiële consequenties voor zowel de Gemeenschappelijke Regeling als voor de gemeenten. De Wet gemeenschappelijke regelingen wijzigt, de consequenties hiervan worden binnen de Regietafel onderzocht.		
Risico's	1. Wegvallen eigen inkomsten depotgebruik derden. 2. Risico's bij ontwikkeling e-depotvoorziening.		

GGD Hollands Noorden			
Vestigingsplaats	Alkmaar	 GGD Hollands Noorden Samen werken aan gezond leven	
Website	https://www.ggdhollandsnoorden.nl/		
Beleid			

Bestuurlijk belang	Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente, die dit lid vertegenwoordigt. Portefeuillehouder: P. Kos (P. de Vrij)		
Openbaar belang	Het gezamenlijk behartigen van belangen die de schaal van de individuele gemeenten te boven gaan, ten behoeve van de gezondheid van de bevolking in het samenwerkingsgebied.		
Partijen	Gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Drechterland, Enkhuizen, Dijk en Waard, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel.		
Stemverhoudingen	8,1 %		
Financieel (bedragen x € 1.000)			
Financieel belang	01-01-2023	01-01-2022	
Aandelenkapitaal			
Exploitatiebijdrage	2.051	2.046	
Overige bijdragen			
Jaarrekening	31-12-2021	31-12-2020	
Eigen vermogen	1.659	1.877	
Vreemd vermogen	26.601	16.875	
Leningen/garanties			
Exploitatieresultaat	2.051	2.046	
Ontwikkelingen en risico's			
Ontwikkelingen	GGD Hollands Noorden werkt samen met GGD regio Utrecht en GGD Twente aan een nieuw digitaal dossier JGZ: GGID. Er is bij het opstellen van de begroting van de GGD uitgegaan van implementatie van het systeem in 2022/2023. Het onderbrengen van de crisisfunctie Jeugd bij de GGD is een andere mogelijke ontwikkeling voor de komende jaren.		
Risico's	Doorontwikkeling en ziekteverzuim JGZ, informatiebeveiliging en privacybescherming, gevolgen Covid19.		

Omgevingsdienst Noord-Holland Noord (OD NHN)		
Vestigingsplaats	Hoorn	
Website	https://www.odnhn.nl/	
Beleid		
Bestuurlijk belang	Elk lid van het algemeen bestuur heeft een vastgesteld aantal stemmen, waarbij de stemverdeling voor de gemeenten is gebaseerd op de combinatie van inwoneraantal en in te brengen budget. Het aantal stemmen voor de Provincie is gebaseerd op het in te brengen budget. Portefeuillehouder: P. Bais	
Openbaar belang	De regeling is getroffen ter ondersteuning van de deelnemers bij de uitvoering van hun taken op het gebied van vergunningsverlening, toezicht en handhaving (landelijke milieu- en Wabotaken).	
Partijen	Gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Drechterland, Enkhuizen, Dijk & Waard, Heiloo, Hollands Kroon, Hoorn, Koggenland, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec en Texel.	
Stemverhoudingen	5,59%	

Financieel (bedragen x € 1.000)			
Financieel belang	01-01-2023	01-01-2022	
Aandelenkapitaal			
Exploitatiebijdrage	895	888	
Overige bijdragen			
Jaarrekening	31-12-2021	31-12-2020	
Eigen vermogen	5.978	5.766	
Vreemd vermogen	5.326	9.443	
Leningen/garanties			
Exploitatieresultaat	895	888	
Ontwikkelingen en risico's			
Ontwikkelingen	Invoering van de Omgevingswet per 1 januari 2023. Dit betekent een andere taakinfilling door minder vergunningen en meer maatwerkadvies. Vanwege de grotere afwegingsruimte bij de gemeente zal aan de ODNHN mogelijk meer advies worden gevraagd dan voorheen.		
Risico's	De Omgevingswet is nog niet eerder blootgesteld aan de praktijk. Er is dan ook een risico dat, indien vanaf 1 januari de eerste aanvragen binnenkomen van inwoners en bedrijven, knelpunten in de uitvoering zichtbaar worden die gaan zorgen voor een verhoogde personele inzet.		

Cocensus			
Vestigingsplaats	Heemskerk		
Website	https://www.cocensus.nl/		
Beleid			
Bestuurlijk belang	Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal inwoners van de gemeente die dit lid vertegenwoordigt. Portefeuillehouder: P. Kos		
Openbaar belang	Het namens de dertien deelnemende gemeenten zo efficiënt mogelijk heffen, invorderen en kwijtschelden van gemeentelijke belastingen, lokale heffingen en rechten. Het uitvoeren van de Wet WOZ, BAG, afhandelen van bezwaar en beroep, taxatie van vastgoed en het beheer van vastgoedinformatie.		
Partijen	Gemeenten Alkmaar, Bergen, Beverwijk, Den Helder, Haarlem, Haarlemmermeer, Dijk en Waard, Hillegom, Oostzaan, Wormerland, Uitgeest, Castricum, Heiloo.		
Stemverhoudingen	7,1% (2 van de 28 stemmen)		
Financieel (bedragen x € 1.000)			
Financieel belang	01-01-2023	01-01-2022	
Aandelenkapitaal			
Exploitatiebijdrage	943	925	
Overige bijdragen			
Jaarrekening	31-12-2021	31-12-2020	
Eigen vermogen	250	250	

Vreemd vermogen	15.877	13.664	
Leningen/garanties			
Exploitatieresultaat	943	925	
Ontwikkelingen en risico's			
Ontwikkelingen	Belangrijkste ontwikkeling voor 2023 is dat Cocensus heeft ingestemd voor 2023 voor alle deelnemende gemeenten de front-office belastingstaken dus het KCC-belastingen uit te voeren. Dit zal leiden tot een besparing op de (flexibele) formatie van de KCC's van de gemeenten. Het belangrijkste argument voor onderbrengen van de KCC belastingactiviteiten bij Cocensus is een snellere en directere dienstverlening aan de burgers.		
Risico's	De verbonden partij heeft een beperkt eigen vermogen om risico's op te vangen; feitelijk staan de deelnemende partijen garant. Om de risico's te beheersen wordt 2x per jaar een uitgebreide risico-inventarisatie aan het dagelijks bestuur van de Gemeenschappelijke Regeling voorgelegd.		

Stichting en verenigingen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)

Vereniging van
Nederlandse Gemeenten

Vestigingsplaats	Den Haag
Website	https://vng.nl/

Beleid

Bestuurlijk belang	Den Helder is lid van de vereniging om haar belangen te behartigen bij het Rijk.
Openbaar belang	De VNG heeft als doel de lokale overheid te versterken zodat zij hun inwoners optimaal kunnen bedienen: - Zij ondersteunt de leden collectief en individueel bij de vervulling van hun bestuurstaken. - Voor de leden of groepen van leden maakt zij afspraken met andere overheden over het arbeidsvoorwaardenbeleid in de overheidssector en overeenkomsten inzake arbeidsvoorwaarden van personeel in de sector gemeenten aangaan met werknemersorganisaties. - Zij behartigt de publieke belangen van de gemeenten in relatie met de andere overheden.
Partijen	352 gemeenten (per 1 januari 2021)
Stemverhoudingen	In principe 1 stem op de 352 leden. In de praktijk blijken deelgroepen (grote gemeenten in diverse klassen) daarnaast invloed te hebben.

Financieel (bedragen x € 1.000)

Financieel belang	01-01-2023	01-01-2022
Aandelenkapitaal		
Exploitatiebijdrage	88	84
Overige bijdragen		
Jaarrekening	31-12-2021	31-12-2020
Eigen vermogen	63.912	62.379
Vreemd vermogen	115.955	94.719
Leningen/garanties		
Exploitatieresultaat	88	84

Ontwikkelingen en risico's

Ontwikkelingen	In 2023 wordt de Visie 2030 besproken en vastgesteld. In deze visie wordt nader uitgewerkt hoe de VNG zich verder zal gaan ontwikkelen: - tot netwerk van netwerken, - hoe de relatie met gemeenten zal intensiveren, - als een 'vereniging van regio's' en Ten slotte zo verdere stappen zet met betrekking tot kennis, scholing en het gebruik van data en visitaties.
Risico's	Koersrisico's belegd vermogen, resultaat projecten, afrekening ontvangen subsidies, resultaat van de bedrijven die onder de VNG vallen. Daarnaast nog het eigen risico van de WW en bovenwettelijke WW.

Vennootschappen en coöperaties

Ontwikkelings- en Exploitatiemaatschappij Willemsoord BV

Vestigingsplaats	Den Helder	
Website	http://www.willemsoordbv.nl/	

Beleid

Bestuurlijk belang	Gemeente Den Helder is 100% aandeelhouder. Het aandeelhouderschap wordt uitgeoefend door het college. Portefuillehouder aandeelhoudersrol: P. Kos (M. Wouters/C. Fotigui) Portefuillehouder opdrachtgeversrol: F. Camara
Openbaar belang	De doelstelling van Willemsoord bv is 'het (her)ontwikkelen van gronden, gebouwen en/of andere registergoederen te Den Helder, waaronder de Oude Rijkswerf Willemsoord'. De kernactiviteiten van Willemsoord bv bestaan uit: - Het in stand houden en beheren, exploiteren van cultuur historisch erfgoed met als doel zelfstandig via bijdragen, verhuur vastgoed en het faciliteren van evenementen in de exploitatie te kunnen voorzien; - Het ondersteunen van huurders op Willemsoord in het aantrekken van bezoekers door middel van marketingactiviteiten en evenementen; - Het voeren van parkmanagement (afval en beveiliging).
Partijen	De gemeente Den Helder
Stemverhoudingen	100%

Financieel (bedragen x € 1.000)

Financieel belang	01-01-2023	01-01-2022	
Aandelenkapitaal			
Exploitatiebijdrage			
Overige bijdragen			
Jaarrekening	31-12-2021	31-12-2020	
Eigen vermogen		5.738	
Vreemd vermogen		19.066	
Leningen/garanties		16.223	
Exploitatieresultaat			

Ontwikkelingen en risico's

Ontwikkelingen	De vaststelling van de jaarrekening 2021 gebeurt naar verwachting pas in september 2022. De financiële gegevens voor 2021 zijn daarom in deze begroting niet gevuld. De vastgestelde jaarrekening inclusief accountantsverklaring wordt ter informatie aangeboden aan de gemeenteraad.
Risico's	

NV Port of Den Helder

Vestigingsplaats	Den Helder	
Website	https://portofdenhelder.nl/	

Beleid

Bestuurlijk belang	<p>Gemeente Den Helder is 100% aandeelhouder. Het aandeelhouderschap wordt uitgeoefend door het college.</p> <p>Portefuillehouder aandeelhoudersrol: P. Kos (C. de Koning) Portefuillehouder opdrachtgeversrol: C. de Koning</p>		
Openbaar belang	<p>De vennootschap heeft ten doel het (doen) uitoefenen van het havenbedrijf en exploiteren van haven- en industrieterreinen.</p> <p>Onderdeel van het doel van de vennootschap is:</p> <ul style="list-style-type: none"> - De ontwikkeling, de aanleg, het beheer en de exploitatie van haven en industriegebieden, in de ruimste zin van het woord. - De bevordering van een effectieve, veilige en efficiënte afhandeling van het scheepvaartverkeer en het zorg dragen voor nautische en maritieme orde en veiligheid in de door de vennootschap beheerde havens, alsmede het optreden als bevoegde havenautoriteit in het havengebied van Den Helder. - Het bevorderen van de economische ontwikkeling, het imago daaronder begrepen, binnen de door de vennootschap beheerde havens en industrieterreinen. - Het bevorderen van een veilige bedrijfsvoering, het stimuleren van een zo laag mogelijke milieubelasting en het betrachten van zorg voor een veilige woonomgeving. - Het opzetten, coördineren en uitvoeren van parkmanagement en het stimuleren en initiëren van samenwerking tussen bedrijven binnen de haven en industrieterreinen. - Het bevorderen en tot stand brengen van civiel medegebruik van de onder het beheer van het ministerie van Defensie staande havens en terreinen in Den Helder. - Het bevorderen van haven gebonden werkgelegenheid in de gemeente Den Helder en omliggende regio. - Het oprichten en verwerven van, het deelnemen in, het samenwerken met, het besturen van, alsmede het (doen) financieren van andere ondernemingen, in welke rechtsvorm dan ook. - Het verstrekken en aangaan van geldleningen, het beheren van en het beschikken over registergoederen en het stellen van zekerheden, ook voor schulden van anderen. <p>De vennootschap tracht haar doel onder meer te bereiken door</p> <ul style="list-style-type: none"> - Het verwerven, vervreemden, bezwaren, stichten of doen stichten, ontwikkelen, exploiteren, beheren en administreren van registergoederen. - Het aangaan van joint ventures en het overigens deelnemen in het voeren van bestuur over andere ondernemingen en vennootschappen. - Het verlenen van diensten op administratief, (haven)technisch, financieel economisch of bestuurlijk gebied; - Het verwerven en/of exploiteren van vergunningen voor zover dienstbaar aan het in lid 2 (vgl. vorige bullet) bepaalde. - Het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn. 		
Partijen	De gemeente Den Helder		
Stemverhoudingen	100%		
Financieel (bedragen x € 1.000)			
Financieel belang	01-01-2023	02-01-2022	
Aandelenkapitaal	94	94	
Exploitatiebijdrage			
Overige bijdragen			
Jaarrekening	31-12-2021	31-12-2020	
Eigen vermogen	21.608	21.277	
Vreemd vermogen	26.855	26.147	
Leningen/garanties	19.500	19.500	
Exploitatieresultaat			
Ontwikkelingen en risico's			

Ontwikkelingen	<p>PoDH is betrokken bij een aantal waterstofprojecten in de haven zoals de productiefaciliteit voor blauwe waterstof en het tankstation voor groene waterstof op Kooyhaven. De omwonenden van Kooyhaven worden betrokken bij het proces dat het mogelijk moet maken dat geïnteresseerde bedrijven zich daar kunnen vestigen.</p> <p>Samen met de gemeente, Koninklijke Marine en Provincie Noord-Holland wordt in de Ontwikkeling Maritiem Cluster met oog voor ieders belangen een realistisch streefbeeld ontwikkeld voor de lange termijn en worden oplossingen gezocht voor het ruimtegebrek in de haven. Zo moet voldoende ruimte gevonden worden om de ontwikkelingen voor de offshore windmarkt en waterstofeconomie te kunnen faciliteren.</p> <p>PoDH treft voorbereidingen voor het vaarwegmanagement en de omvaarroute in verband met de renovatie van de Koopvaardersschutsluis.</p> <p>Er wordt samen met de gemeente uitvoering gegeven aan de aanbevelingen van het Rapport 'Den Helder in de lichtenlijn', zodat een goede basis wordt gelegd voor een duurzame exploitatie en duurzaam onderhoud van de haven.</p>
Risico's	<p>Als projecten gericht op ontwikkeling van meer ruimte in de zeehaven stagneren of niet doorgaan, wordt de aansluiting op de offshore windmarkt bemoeilijkt en vermindert het zicht op een gezond verdienmodel. De gebiedsontwikkeling maritiem cluster en het lange termijn perspectief maritiem cluster moet inzicht geven hoe de haven zich op lange termijn kan ontwikkelen.</p>

Zeestad CV					
Vestigingsplaats	Den Helder				
Website	https://zeestad.nl/				
Beleid					
Bestuurlijk belang	<p>De gemeente Den Helder is 49% aandeelhouder van beherend vennoot Zeestad bv. Het aandeelhouderschap wordt uitgeoefend door het college.</p> <p>Portefuillehouder aandeelhoudersrol: P. Kos (M. Wouters) Portefuillehouder opdrachtgeversrol: P. Bais</p>				
Openbaar belang	<ul style="list-style-type: none"> - Het verkrijgen, vervreemden, in (onder)erfpacht uitgeven, administreren, exploiteren, huren en verhuren van registergoederen. - Het zelf ontwikkelen en/of realiseren van registergoederen. - Het geheel of gedeeltelijk doen ontwikkelen en/of realiseren en/of verkopen van registergoederen en/of doen aannemen en uitvoeren van bouwwerken. - Het sluiten van overeenkomsten met gemeenten en/of andere overheidsinstellingen en/of derden in het kader van het ontwikkelen en/of realiseren van registergoederen. - Het optreden als tussenpersoon bij de aan en verkoop en bij de huur en verhuur van registergoederen. - Het ter leen verstrekken en het ter leen opnemen van gelden, al dan niet onder hypothecair verband. - Het op enigerlei wijze verstrekken van zekerheden of zich verbinden voor schulden en andere verplichtingen van de vennootschap of andere vennootschappen of ondernemingen die met haar in een groep zijn verbonden of van derden. - En al hetgeen daarmee verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin, alles in de Plangebieden verband houdend met de Plangebieden. <p>In concreto richt de cv zich op het creëren van een levendig stadshart met een compacte en aantrekkelijke mix van stedelijke functies en activiteiten. Herstel en ontwikkeling van de Stelling Den Helder.</p>				
Partijen	Gemeente Den Helder (commanditair vennoot), Provincie Noord-Holland (commanditair vennoot), Zeestad bv (beherend vennoot)				
Stemverhoudingen	49%				
Financieel (bedragen x € 1.000)					
Financieel belang	01-01-2023	01-01-2022			
Aandelenkapitaal	18	18			

Exploitatiebijdrage			
Overige bijdragen			
Jaarrekening	31-12-2021	31-12-2020	
Eigen vermogen	18	18	
Vreemd vermogen	61.177	48.373	
Leningen/garanties			
Exploitatieresultaat			
Ontwikkelingen en risico's			
Ontwikkelingen	De exploitatie van Zeestad loopt tot en met 31 december 2023. Het aandeelhouderschap van de provincie NH en de gemeente loopt tot en met 31 december 2024. Naar verwachting vindt er in 2023 besluitvorming plaats over het al dan niet verlengen van de exploitatie van Zeestad.		
Risico's	Er is nog steeds sprake van leegstand en een zwakke detailhandelsstructuur in het centrum. De investeringsbereidheid van ontwikkelaars van buiten de regio is vooralsnog beperkt. De ontwikkelkosten zijn aanzienlijk toegenomen (langere processen, kostenstijgingen op de bouwmarkt). Door goede afstemming tussen gemeente, Zeestad en de Woningstichting wordt getracht de aantrekkelijkheid van het stadshart te vergoten. De inzet is het verkleinen van het winkeloppervlak, het versterken van de woonfunctie en het opwaarderen van de openbare ruimte. Strategische partners hierin zijn de provincie en specifiek voor het Dijkkwartier ook HHNK. De beheersing van de geschetste risico's vraagt om goede bestuurlijke afstemming.		

Zeestad BV		
Vestigingsplaats	Den Helder	
Website	https://zeestad.nl/	
Beleid		
Bestuurlijk belang	Gemeente Den Helder is 49% aandeelhouder. Het aandeelhouderschap wordt uitgeoefend door het college. Portefuillehouder aandeelhoudersrol: P. Kos (M. Wouters) Portefuillehouder opdrachtgeversrol: P. Bais	
Openbaar belang	De rol van de gemeente als participerende partij komt als volgt tot uiting: - Het optreden als beherend vennoot van een commanditaire vennootschap. - Het oprichten van, het deelnemen in-, het financieren van-, het samenwerken met-, het voeren van directie over - en het verlenen van adviezen en andere diensten aan vennootschappen of ondernemingen. - Het zelf ontwikkelen en/of realiseren van registergoederen. - Het geheel of gedeeltelijk doen ontwikkelen en/of realiseren en/of verkopen van registergoederen en/of doen aannemen en uitvoeren van bouwwerken. - Het sluiten van overeenkomsten met gemeenten en/of andere overheidsinstellingen en/of derden in het kader van het ontwikkelen en/ of realiseren van registergoederen. - Het optreden als tussenpersoon bij de aan en verkoop en bij de huur en verhuur van registergoederen. - Het ter leen verstrekken en het ter leen opnemen van gelden, al dan niet onder hypothecair verband. - Het op enigerlei wijze verstrekken van zekerheden of zich verbinden voor schulden en andere verplichtingen van de vennootschap of andere vennootschappen of ondernemingen die met haar in een groep zijn verbonden of van derden; - Het verkrijgen, exploiteren en vervreemden van industriële en intellectuele eigendomsrechten. Alsmede het verrichten van al hetgeen met het vorenstaande verband houdt of daartoe bevorderlijk kan zijn, alles in de ruimste zin van het woord.	
Partijen	De gemeente Den Helder, Provincie Noord-Holland	

Stemverhoudingen	49%		
Financieel (bedragen x € 1.000)			
Financieel belang	01-01-2023	01-01-2022	
Aandelenkapitaal	18	18	
Exploitatiebijdrage			
Overige bijdragen			
Jaarrekening	31-12-2021	31-12-2020	
Eigen vermogen	18	18	
Vreemd vermogen			
Leningen/garanties			
Exploitatieresultaat			
Ontwikkelingen en risico's			
Ontwikkelingen	De activiteiten worden door Zeestad CV ontwikkeld.		
Risico's			

NV HVC			
Vestigingsplaats	Alkmaar		
Website	https://www.hvcgroep.nl/		
Beleid			
Bestuurlijk belang	De gemeente Den Helder bezit met 112 aandelen 3,8% van het aantal aandelen A van HVC. Het aandeelhouderschap wordt uitgeoefend door het college. Portefeuillehouder: M. Wouters		
Openbaar belang	De nv HVC heeft als doel zijn meerwaarde en maatwerk leveren aan haar aandeelhoudende gemeenten en waterschappen op het gebied van hergebruik van grondstoffen, afvalbeheer en het opwekken en leveren van duurzame energie. HVC ondersteund haar aandeelhouders in hun ambitie voor het realiseren van de landelijke doelstelling van 75% gescheiden inzameling en hergebruik van huishoudelijk afval. HVC draagt bij aan het realiseren van de ambitie voor gemeenten en waterschappen van 14% duurzame energie door te investeren in energieprojecten gericht op de productie (en afzet) van duurzame warmte, elektriciteit en gas. Als aandeelhoudende gemeente heeft Den Helder met HVC een dienstverleningsovereenkomst afgesloten voor de inzameling van huishoudelijk afval.		
Partijen	44 gemeenten in Noord- en Zuid-Holland, Flevoland en Friesland en 6 waterschappen in Noord- en Zuid-Holland.		
Stemverhoudingen	3,8%		
Financieel (bedragen x € 1.000)			
Financieel belang	01-01-2023	01-01-2022	
Aandelenkapitaal	245	248	
Exploitatiebijdrage	0		
Overige bijdragen			
Jaarrekening	31-12-2021	31-12-2020	

Eigen vermogen	168.104	141.702	
Vreemd vermogen	845.514	849.810	
Leningen/garanties			
Exploitatieresultaat	0		

Ontwikkelingen en risico's

Ontwikkelingen	<p>HVC is actief op het gebied van afvalinzameling, verwerken van afval- en grondstoffen en productie en levering van duurzame energie. HVC verzorgt de afvalinzameling voor gemeenten waarmee langjarige dienstverleningsovereenkomsten zijn afgesloten. Er is sprake van een toenemende afzet van warmte en duurzame elektriciteit. De opbrengsten van met name de niet-groene energie en opbrengsten van secundaire grondstoffen zijn van invloed op de inkomsten van HVC.</p> <p>De gemeente Den Helder is houder van 112 van de 2.914 uitstaande aandelen A van de NV (3,8%). In de AVA van mei 2020 is besloten dat de aandeelhouders tijdelijk staan garant voor een bedrag van maximaal € 725 miljoen aan aangevane leningen. Dit om het investeringsprogramma warmte mogelijk te maken. Het risico, dat de aandeelhouders van HVC door banken worden aangesproken onder de garantie, achten wij minimaal, gelet op enerzijds de waarde van de activa versus de omvang van de leningen, die voor financiering van deze activa zijn aangetrokken, en anderzijds de ook op langere termijn nog essentiële rol van deze activa binnen het (Europese) afvalstoffenbeleid en de energieopwekking en -distributie. De HVC heeft tot nu toe positieve cijfers.</p> <p>In mei 2020 is in de AvA besloten voorlopig af te zien van dividend, zodat het eigen vermogen verder kan worden versterkt. Het is de verwachting dat vanaf 2024 de aandeelhouders niet meer financieel garant hoeven te staan voor het vreemde vermogen (keuze). Tot die tijd ontvangt de gemeente Den Helder voor de garantstelling circa € 200.000 per jaar.</p>
Risico's	

Luchthaven Den Helder bv		
Vestigingsplaats	Den Helder	
Website	https://denhelderairport.nl/	
Beleid		
Bestuurlijk belang	<p>Gemeente Den Helder is 100% aandeelhouder. Het aandeelhouderschap wordt uitgeoefend door het college.</p> <p>Portefuillehouder aandeelhoudersrol: P. Kos (C. de Koning) Portefuillehouder opdrachtgeversrol: C. de Koning</p>	
Openbaar belang	<p>- Het exploiteren van de luchthaven Den Helder door diensten te verlenen aan de offshore helikopter vervoersmarkt en de algemene luchtvervoersmarkt. - Het oprichten en verwerven van, het deelnemen in, het samenwerken met en het voeren van de directie over andere ondernemingen met een soortgelijk of aanverwant doel alsmede het (doen) financieren ook door middel van het stellen van zekerheden van andere ondernemingen, met name die waarmee de vennootschap in een groep is verbonden.</p> <p>Luchthaven Den Helder bv is 50% beherend vennoot van Den Helder Airport cv. De andere (stille) vennoot is CHC Helikopters. In de cv vinden de bedrijfsactiviteiten plaats.</p>	
Partijen	De gemeente Den Helder	
Stemverhoudingen	100%	
Financieel (bedragen x € 1.000)		
Financieel belang	01-01-2023	01-01-2022
Aandelenkapitaal	45	45

Exploitatiebijdrage			
Overige bijdragen			
Jaarrekening	31-12-2021	31-12-2020	
Eigen vermogen	7.374	7.414	
Vreemd vermogen	33	27	
Leningen/garanties			
Exploitatieresultaat			
Ontwikkelingen en risico's			
Ontwikkelingen	<ul style="list-style-type: none"> - Herpositionering als Nationale offshore luchthaven incl. lobby. - Onderhandeling Defensie inzake medegebruik - Offshore energy luchtbrug (Air charter) - Vergroening grondoperaties - Pilot duurzame luchtvaart (CO2-neutrale routeontwikkeling i.s.m. Provincie, Ministerie van I&W en Platform Duurzaam Vliegen - Maritieme luchtvaart innovaties (UAV, UAM) - Uitbreiding met een hangaar (om zowel helikopters als de aantrekkende fixed-wing markt te kunnen faciliteren) - Shortstay. Bestaand kantoorgebouw wordt omgebouwd tot shortstay voor offshore passagiers en medewerkers van de gevestigde offshore bedrijven en operators. - Nieuwe juridische structuur waarbij de risico's tussen Luchthaven BV en CHC gelijk worden verdeeld is operationeel. 		
Risico's	<ul style="list-style-type: none"> - De exploitatie van Den Helder Airport is afhankelijk van de ontwikkelingen van de energiemarkt (zowel fossiel als duurzaam) die van invloed zijn op het aantal vliegbewegingen en passagiers. - Het duurt het nog tot zeker 2030 voordat de huidige afname van vliegbewegingen gerelateerd aan de olie- en gasmarkt is vervangen door voldoende vliegbewegingen voor de markt van windenergie op zee. Een periode van tekorten kan gaan ontstaan. - Nog onbekend wat de financiële gevolgen zijn van het nieuwe contract met het RVB inzake medegebruik MVK De Kooy, de nieuwe juridische structuur en de overeenkomst met LVNL voor 1ATM. 		

Bank Nederlandse Gemeenten NV (BNG Bank)		
Vestigingsplaats	Den Haag	
Website	https://www.bngbank.nl/Home	
Beleid		
Bestuurlijk belang	<p>Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal aandelen dat de gemeente bezit. De gemeente Den Helder bezit 0.39% van de aandelen, dat zijn 211.731 aandelen met een nominale waarde van 2,50 per stuk.</p> <p>Portefuillehouder: P. Kos</p>	
Openbaar belang	<p>BNG Bank is de bank van en voor overheden en instellingen voor het maatschappelijk belang. De bank draagt duurzaam bij aan het laag houden van de kosten van maatschappelijke voorzieningen voor de burger.</p> <p>Toelichting: het eigenaarschap van gemeenten, provincies en de Staat, alsmede het door de statuten beperkte werkterrein van de bank, bieden financiers het vertrouwen dat het risico van kredietverlening aan dit instituut zeer beperkt is. BNG Bank bundelt de uiteenlopende vraag van klanten tot een beroep op de financiële markten dat aansluit op de behoefte van beleggers wat betreft volume, liquiditeit en looptijd. Door de combinatie van beide elementen heeft de bank een uitstekende toegang tot financieringsmiddelen tegen zeer scherpe prijzen, die weer worden doorgegeven aan decentrale overheden en aan instellingen voor het maatschappelijk belang. Dat leidt voor de burger uiteindelijk tot lagere kosten voor tal van voorzieningen.</p>	
Partijen	Aandeelhouders van de bank zijn uitsluitend overheden, gemeenten, provincies en de Staat.	

Stemverhoudingen	0,39%		
Financieel (bedragen x € 1.000)			
Financieel belang	01-01-2023	01-01-2022	
Aandelenkapitaal	529	529	
Exploitatiebijdrage	0		
Overige bijdragen			
Jaarrekening	31-12-2021	31-12-2020	
Eigen vermogen	5.062.000	5.097.000	
Vreemd vermogen	143.995.000	155.262.000	
Leningen/garanties	0		
Exploitatieresultaat	0		
Ontwikkelingen en risico's			
Ontwikkelingen	De hoogte van de nettowinst is met onzekerheden omgeven, omdat de bank geen voorspelling kan doen over de ontwikkeling van de ongerealiseerde marktwaardeveranderingen. Een betrouwbare schatting van de nettowinst voor 2022 kan de bank daarom niet maken.		
Risico's	De BNG Bank heeft een credit rating van AAA bij Moody's, bij Standard & Poor's en bij Fitch. BNG Bank staat in de top 5 van veiligste banken ter wereld. De uitstekende kredietwaardigheid verschaft de bank een sterke inkooppositie op de internationale geld- en kapitaalmarkt. Verder leent de gemeente geld van de BNG Bank, niet andersom.		

NV Houdstermaatschappij Gasbedrijf Kop van Noord-Holland		 NV Houdstermaatschappij GKNH	
Vestigingsplaats	Amsterdam		
Website			
Beleid			
Bestuurlijk belang	Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal aandelen dat de gemeente bezit. De gemeente Den Helder bezit 12% van de aandelen. Bevoegdheid om in samenspraak met de gemeenten in de Kop van Noord-Holland een voordracht te doen tot benoeming van een lid van de Raad van Commissarissen. Portefeuillehouder: K. Visser en H. Keur (plv.)		
Openbaar belang	NV Houdstermaatschappij Gaskop Noord-Holland (GKNH) in liquidatie.		
Partijen	Gemeenten uit Noord-Holland.		
Stemverhoudingen	12%		
Financieel (bedragen x € 1.000)			
Financieel belang	31-12-2021	31-12-2020	
Aandelenkapitaal			
Exploitatiebijdrage			
Overige bijdragen			

Jaarrekening			
Eigen vermogen			
Vreemd vermogen			
Leningen/garanties			
Exploitatieresultaat			
Ontwikkelingen en risico's			
Ontwikkelingen	<p>In de aandeelhouders vergadering van 21 juni 2017 is besloten de aandelen Alliander, die de vennootschap tot dan toe hield, aan de verschillende gemeenten over te dragen. Sinds 18 december 2017 is Den Helder rechtstreeks aandeelhouder van Alliander. Op 20 juni 2017 is besloten de vennootschap te ontbinden. Om te komen tot definitieve ontbinding diende eerst het geschil met de belastingdienst rondom de vennootschapsbelasting over de jaren 2016 en 2017 te worden beslecht.</p> <p>Met dagtekening 16 oktober 2020 heeft de vereffenaar laten weten dat het geschil is beëindigd. De liquidatieuitkering is in 2020 reeds ontvangen en definitieve ontbinding zal zo spoedig mogelijk plaats vinden. Het belang in deze vennootschap vertegenwoordigt hierdoor geen waarde meer.</p>		
Risico's			

Ontwikkelingsbedrijf Noord-Holland Noord NV		
Vestigingsplaats	Alkmaar	
Website	https://nhn.nl/	
Beleid		
Bestuurlijk belang	<p>Elk lid van het algemeen bestuur heeft een aantal stemmen afhankelijk van het aantal aandelen dat de gemeente bezit. Aandelenverdeling: 49 % provincie Noord-Holland 17 % gemeenten in de regio Kop van Noord-Holland 17 % gemeenten in de regio Alkmaar 17 % gemeenten in de regio West-Friesland.</p> <p>Portefeuillehouder: T. Augustijn</p>	
Openbaar belang	<ul style="list-style-type: none"> - Het versterken van de strategische samenwerking van en onderlinge afstemming tussen ondernemers, onderwijsinstellingen, kennisinstellingen, lokale en provinciale overheden en regionale samenwerkingsverbanden in de noordelijke regio van Noord-Holland. - Het verder ontwikkelen van een positief vestigings- en ondernemersklimaat in de noordelijke regio van Noord-Holland. - En het collectief en effectief representeren van de noordelijke regio van Noord-Holland in haar belangen, ambities en doelstellingen en bij mogelijke samenwerkingsmogelijkheden met andere regio's in Nederland of daarbuiten, en al hetgeen met het voorgaande verband houdt of daaraan bevorderlijk kan zijn. <p>Daarnaast faciliteert het Ontwikkelingsbedrijf de lobby voor de gemeenten. Tot 2022 is de destiniemerketingorganisatie HbA ondergebracht bij het Ontwikkelingsbedrijf</p>	
Partijen	Provincie Noord-Holland, Gemeenten Alkmaar, Bergen, Castricum, Den Helder, Drechterland, Enkhuizen, Dijk en Waard, Heiloo, Koggenland, Hollands Kroon, Hoorn, Medemblik, Opmeer, Schagen, Stede Broec, Texel en Uitgeest.	
Stemverhoudingen	5,88%	
Financieel (bedragen x € 1.000)		
Financieel belang	01-01-2023	01-01-2022
Aandelenkapitaal		
Exploitatiebijdrage		
Overige bijdragen		

Jaarrekening	31-12-2021	31-12-2020
Eigen vermogen	1.239	1.168
Vreemd vermogen	2.748	2.616
Leningen/garanties	0	
Exploitatieresultaat		
Ontwikkelingen en risico's		
Ontwikkelingen	<p>- Per 21 maart 2022 is Esther Zijl de nieuwe directeur-bestuurder van het Ontwikkelingsbedrijf. Zij volgt Thijs Pennink op.</p> <p>- Het proces van de eindevaluatie is gestart. De huidige dienstverleningsovereenkomst eindigt op 31 december 2024 en uiterlijk in mei 2023 dient de samenwerking geëvalueerd te zijn om een besluit te kunnen nemen ten aanzien van de verlenging van de dienstverleningsovereenkomst.</p> <p>- ROM InWest is in oktober 2021 opgericht om ondernemers in Noord-Holland te helpen met hun ondernemingsplannen en investeringen. Voor het Ontwikkelingsbedrijf zal 2023 in het teken staan van het versterken en effectueren van de samenwerking met ROM InWest.</p> <p>- Per 2022 is er in Noord-Holland Noord een nieuwe governancestructuur. Naast de drie inhoudelijke bestuurlijk overleggen Economie, Wonen en Bereikbaarheid is er een overkoepelend Integraal Bestuurlijk Afstemmingsoverleg (IBAO). Het secretariaat van deze overleggen is belegd bij het Ontwikkelingsbedrijf.</p> <p>- Om de regionale samenwerking goed gestalte te kunnen geven, wordt sinds eind 2021 gewerkt aan het opstellen van een Economische agenda. Begin 2023 zal de Economische agenda vastgesteld kunnen worden. Uiteraard gaat deze als kader dienen waarbinnen het Ontwikkelingsbedrijf NHN haar activiteiten zal uitvoeren.</p> <p>- Inmiddels is een groot energie-innovatieprogramma Noord-Holland Noord vormgegeven. De samenwerking met de New Energy Coalition is nog verder versterkt en stap voor stap ontwikkelt de regio zich als een innovatieve hotspot voor energie-innovatie.</p>	
Risico's	Er worden geen risico's voorzien, ook niet door de coronacrisis. De liquiditeitspositie van het Ontwikkelingsbedrijf is gezond.	

Alliander NV		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Website	https://www.alliander.com/nl/	
Beleid		
Bestuurlijk belang	<p>De grootste aandeelhouders zijn de provincies Gelderland (44,68%), Friesland (12,65%) en Noord-Holland (9,16%) en de gemeente Amsterdam (9,16%). De overige aandeelhouders hebben minder dan 3% aandelen. De gemeente Den Helder bezit 473.825 aandelen van de totaal 136.794.964 uitgegeven aandelen a € 5 nominaal (0,35%).</p> <p>Portefuillehouder: P. Bais</p>	
Openbaar belang	<p>Alliander is een energienetwerkbedrijf. Dagelijks ondersteunt het ruim 3 miljoen klanten met toegang tot energie. Het zorgt voor een betaalbare, betrouwbare en bereikbare energievoorziening in een groot deel van Nederland. Als netwerkbedrijf is Alliander verantwoordelijk voor de regionale distributie van energie, zoals elektriciteit, (bio)gas en warmte. Alliander wil haar positieve invloed, zoals het welzijn van de klanten vergroten dankzij een betrouwbare, betaalbare en voor iedereen onder gelijke condities toegankelijke energievoorziening. Daarnaast wil Alliander haar negatieve invloed, zoals de uitstoot van broeikasgassen, minimaliseren.</p>	
Partijen	De aandeelhouders zijn provincies en gemeenten.	

Stemverhoudingen	0,35%		
Financieel (bedragen x € 1.000)			
Financieel belang	01-01-2023	01-01-2022	
Aandelenkapitaal	253	253	
Exploitatiebijdrage			
Overige bijdragen			
Jaarrekening	31-12-2021	31-12-2020	
Eigen vermogen	4.470.000	4.328.000	
Vreemd vermogen	5.730.000	5.094.000	
Leningen/garanties	2.078		
Exploitatieresultaat			
Ontwikkelingen en risico's			
Ontwikkelingen	<p>De provincie Noord-Holland, Liander en TenneT werken samen en in overleg met de gemeenten, zowel ambtelijk als bestuurlijk, in een Taskforce Energie-Infrastructuur Noord-Holland. Vanuit deze Taskforce pakken zij in drie sporen gezamenlijk het volgelopen elektriciteitsnet aan:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sneller realiseren energie-infrastructuur: oplossen van de knelpunten van vandaag, bijv. de uitbreiding van het onderstation aan de Landmetersweg 2. Integraal programmeren energiesysteem van de toekomst: keuzes maken voor de toekomst, ontwerpen, sturen en programmeren. Hiervoor is o.a. op 20 juni een Deepdive gehouden met de gemeente, PoDH en defensie. 3. Slimme energie-oplossingen: efficiënter benutten van de bestaande infrastructuur. 		
Risico's	<p>Alliander moet grote investeringen doen in de elektrische infrastructuur wegens de toename van decentrale energieopwekking en de elektrificatie van auto's. In 2021 wordt een voorstel voor extra leningen/garanties daartoe aan de raad voorgelegd.</p>		

Baggerbeheer BV		
Vestigingsplaats	Den Helder	
Website		
Beleid		
Bestuurlijk belang	<p>Gemeente Den Helder is 100% aandeelhouder. Het aandeelhouderschap wordt uitgeoefend door het college.</p> <p>Portefeuillehouder: M. Wouters</p>	
Openbaar belang	<p>Sinds 1994 bestaat Baggerbeheer Den Helder B.V. Doel is de exploitatie van depots ten behoeve van de opslag en verwerking van baggerspecie, grond, en groenafval. De gemeente Den Helder is enig aandeelhouder van Baggerbeheer Den Helder B.V. (hierna: Baggerbeheer).</p> <p>Met de Vaststellingsovereenkomst 'Beëindiging samenwerking Milieupark Oost' (15 januari 2021) is Baggerbeheer per 1 januari 2020 met terugwerkende kracht uit de v.o.f. Milieupark Oost getreden, waardoor de v.o.f. Milieupark Oost van rechtswege is ontbonden.</p>	
Partijen	<p>De gemeente Den Helder Milieutechniek De Vries & van de Wiel</p>	
Stemverhoudingen	100%	
Financieel (bedragen x € 1.000)		

Financieel belang	31-12-2021	31-12-2020	
Aandelenkapitaal			
Exploitatiebijdrage			
Overige bijdragen			
Jaarrekening			
Eigen vermogen			
Vreemd vermogen			
Leningen/garanties			
Exploitatieresultaat			
Ontwikkelingen en risico's			
Ontwikkelingen			
Risico's			

Mobipunten B.V.			
Vestigingsplaats	Anna Paulowna		
Website			
Beleid			
Bestuurlijk belang	Het project Mobipunten is onderdeel van De Kop Werk! en wordt uitgevoerd samen met de gemeenten Schagen en Hollands Kroon. Portefeuillehouder: T. Augustijn		
Openbaar belang	Via de Mobipunten wordt ook in de kleine kernen in de regio deelmobiliteit opgezet, waarmee de bereikbaarheid van de gehele regio wordt verbeterd. Traditionele deelconcepten zullen hier naar verwachting niet snel hun diensten aanbieden in verband met de financieel minder gunstige businesscase. Dat maakt het noodzakelijk dat de overheid via deze BV hier de eerste stap in zet.		
Partijen	Gemeente Den Helder, Hollands Kroon en Schagen		
Stemverhoudingen	Mobipunten B.V. is een verbonden partij van de gemeente, waarbij de gemeente 33,3% aandeelhouder is. De gemeenten Hollands Kroon en Schagen hebben ieder ook 1/3 van de aandelen in hun bezit.		
Financieel (bedragen x € 1.000)			
Financieel belang	01-01-2023	01-01-2022	
Aandelenkapitaal	300	300	
Exploitatiebijdrage			
Overige bijdragen			
Jaarrekening	31-12-2021	31-12-2020	
Eigen vermogen			
Vreemd vermogen			
Leningen/garanties			
Exploitatieresultaat			
Ontwikkelingen en risico's			

Ontwikkelingen	2023 is het jaar waarin moet blijken dat de in 2022 geplaatste deelauto's goed worden gebruikt. We verwachten niet gelijk een groei in auto's, wel een groei in gebruik. Mobipunten BV heeft hier de verantwoordelijkheid voor om dit samen met de aanbieders te verzorgen.
Risico's	Per jaar heeft de gemeente Den Helder € 15.000 beschikbaar gesteld voor deelauto's. Het kan lastig worden om daarmee te sturen. In de kadernota is alleen een bedrag genoemd, geen voorwaarden. Per jaar kan dat geld ingetrokken worden. Het is zaak om goed positie te kiezen en scherp te zijn. Daarnaast heeft Den Helder 1/3 van de aandelen van Mobipunten BV. Daarmee draait Den Helder op voor 33% van de eventuele verliezen.

Algemeen

In de paragraaf grondbeleid staat de wijze waarop de gemeente haar grondbeleid uitvoert en uit gaat voeren centraal. We geven een actuele prognose van de te verwachten resultaten van alle grondexploitaties die de gemeenteraad heeft vastgesteld. Daarnaast brengen we de financiële risico's voor de vastgestelde grondexploitaties in beeld.

Van ontwikkeling naar herontwikkeling

De woningmarkt is behoorlijk aangetrokken. Dit merken we ook in Den Helder en dit heeft geleid tot een nieuwe ambitie, namelijk het streven naar voorzichtige groei. Daarnaast kan de gewenste groei door de Koninklijke Marine van het aantal medewerkers leiden tot een vergroting van het draagvlak voor onze voorzieningen en meer woonwensen in Den Helder. In het Helder's Perspectief wordt de ambitie van krimp naar groei in vier programmalijnen vertaald. Eén van de programmalijnen is een aantrekkelijke woningmarkt, die stevig inzet op de woningbouwopgave. Het zet in op stedelijk bouwen in Den Helder en kleinschalige woningbouw aan de randen van de kernen in het landelijk gebied, zoals Julianadorp. Tevens onderzoeken we toekomstige buitenstedelijke ontwikkelingen in samenwerking met andere partijen, zoals het ONS initiatief Julianadorp.

Wij spelen als één van de grootste eigenaren van vastgoed en grond een prominente rol in de leefbaarheid en (her)ontwikkeling van de stad. We kunnen immers door goed beheer en (her)gebruik van het vastgoed voorkomen dat de omgeving verloedert. In andere situaties kunnen we het in onbruik geraakte vastgoed slopen om nieuwe ontwikkelingen mogelijk te maken. De openbare ruimte kunnen we opnieuw inrichten en laten aansluiten bij de vastgoedontwikkeling en de huidige eisen en wensen met betrekking tot duurzaamheid en klimaatbestendigheid.

We hebben ook strategische grondposities in handen of zijn daarover in gesprek. Om een leidende rol te hebben handelen we pro-actief bij potentiële ontwikkellocaties. Dit kan enerzijds door deze locaties actief zelf te ontwikkelen of de samenwerking op te zoeken met andere partijen. Of we kunnen de markt faciliteren zonder risicodragend te participeren.

Meer partijen krijgen invloed op ontwikkelingen

Het krachtenveld dat invloed uitoefent op de ontwikkeling van de stad is complex. Bestaande en toekomstige bewoners willen over hun woonomgeving meepraten en meedenken en dit is ook wat passend is binnen de Omgevingswet. Ook ondernemers willen actiever betrokken worden. En natuurlijk willen ontwikkelaars, beleggers en corporaties hun inbreng hebben. Deze ingewikkelde mix van visies, belangen en competenties vraagt om een goede regisseur van het ontwikkelproces. Het is samen ontdekken hoe het proces het beste vorm kan worden gegeven en ieder project vraagt om maatwerk.

Het aantal actieve marktpartijen in Den Helder is beperkt. Om een beter functionerende marktwerking te laten ontstaan is deze gebaat bij meer en qua aard diverse marktpartijen die er actief zijn. De gemeente heeft als taak zich duidelijker te positioneren en te presenteren zodat er meer ruimtelijke ontwikkelingen op initiatief van de markt worden opgepakt. En er meer bekendheid ontstaat met de ontwikkelingen waar Den Helder voor staat. We kunnen onze regierol verder versterken door partijen samen te brengen en meer aandacht te geven aan bijzondere ambities die externe partijen niet zelf oppakken. De regie hebben is belangrijker dan het zelf te doen.

Financieel rendement en risicobeheersing komen onder druk

De ontwikkeling op de huidige markt en de toegenomen verkoopsnelheid bieden kansen voor de gemeente Den Helder. Nieuwe gebieden kunnen hierdoor beter ontwikkeld worden omdat er meer vraag is.

Woningbouwprojecten die de gemeente al in ontwikkeling heeft kunnen we sneller bouwen. Dit biedt mogelijkheden om opgebouwde verliesvoorzieningen te verlagen. We zien ook belangstelling vanuit de energiemarkt voor de ontwikkeling van zonneparken om duurzame energie op te wekken. Enkele gronden waarvan de verwachting is dat deze pas op langere termijn tot ontwikkeling kunnen worden gebracht, worden of zijn hier reeds mee ingevuld.

De risico's van ontwikkelingen worden groter door de toenemende complexiteit en de vele investeringen die gedaan moeten worden. Door een toenemende vraag naar woningen lopen levertijden op onderdelen en bouwstoffen op en personeel is moeilijk te vinden. Door oplopende bouwkosten kunnen grondprijzen onder druk komen te staan. Dit leidt mogelijk tot tekorten op projecten. Gezocht wordt naar alternatieve financieringsconstructies en samenwerkingsvormen om deze projecten te kunnen financieren. Den Helder moet een balans vinden tussen winst- en verliesgevendende ontwikkelingen. Met alleen subsidies kunnen we onze ambities niet bereiken.

Daarnaast hebben aanpassingen van de Rijksoverheid in natuurwetgeving (op het gebied van stikstofbeleid) en bodemkwaliteit (op het gebied van PFAS) grote invloed op de mogelijkheden en wijze om projecten tot ontwikkeling te brengen. Dit vergt meer onderzoek en kan leiden tot andere methodes van uitvoering.

Afhankelijk van de doelen die de gemeente nastreeft, heeft de gemeente een actieve dan wel een meer faciliterende rol. De mogelijkheden om te sturen en de mate van sturing die van belang is, zijn bepalend voor de rol die de gemeente speelt. Ook of de gemeente al een grondpositie of vastgoedpositie heeft. Deze rol wordt mede bepaald door het risicoprofiel en geldelijk en maatschappelijk voordeel dat is te behalen.

Macro-economische invloeden

Het afgelopen decennium is duidelijk geworden dat de wisselingen in de markt vragen om meer flexibel overheidsoptreden. De huidige druk op de markt kan een tijdelijke ontwikkeling zijn. Het blijft daardoor wel belangrijk om vinger aan de pols te houden en de ontwikkelingen van de marktsituatie actief te blijven volgen. Nu is het zaak te profiteren van de gunstige markt door als gemeente initiatief te nemen en ontwikkelingen voor te bereiden, marktpartijen te faciliteren en uit te nodigen tot het nemen van marktinitiatief.

Grondbeleid kan worden ingezet om duurzame gebiedsvernieuwing te stimuleren. Door de wet VET en de energietransitie is de vraag naar duurzame bouw in een stroomversnelling geraakt. Per 1 januari 2021 gelden nieuwe energieprestatie-eisen voor nieuwbouw, de BENG eisen. Om afspraken die gemaakt zijn over duurzaamheid te realiseren, heeft de gemeente zowel in een faciliterende rol als in een actieve rol sturingsmogelijkheden. Er kan verschil zitten tussen enerzijds het gewenste financieel resultaat en anderzijds de gewenste duurzame invulling. Duurzaamheid en de ontwikkelingen op de energiemarkt kunnen echter steeds meer als 'normaal' worden beschouwd en worden door de markt gevraagd. Hierdoor neemt de financiële haalbaarheid van projecten toe.

Wijze van grondbeleid

Het grond- en vastgoedbeleid is een belangrijk instrument voor een gemeente. De gemeente kan met haar beleid veel invloed uitoefenen op haar eigen ontwikkelingen en die van andere partijen, waaronder ontwikkelaars, corporaties en ondernemers. De afgelopen jaren lag de nadruk in het vastgoedbeleid op afstoten en beheren van het gemeentelijk vastgoed. Met het vaststellen van het Beleidskader Vastgoed 2022-2024 wordt er meer invulling gegeven aan de strategische rol die we als vastgoedeigenaar hebben. Het vastgoedbeleid moet volgend en ondersteunend zijn aan de gemeentelijke beleidsdoelstellingen. Hierbij streven we naar een kernportefeuille met vastgoed die hieraan ondersteunend is. Bij stadsontwikkelingsopgaven vertegenwoordigt de eigen vastgoedpositie een strategische waarde. Zo nodig zal er strategisch vastgoed aangekocht moeten worden. In 2019 is vernieuwd grondbeleid door de gemeenteraad vastgesteld waarbij een actieve houding in het positioneren en objectief uitdragen van Den Helder wordt aangenomen om de komende jaren verder te kunnen bouwen.

Het grond- en vastgoedbeleid staat in dienst staan van de ambities van de stad. Het is dus geen doel op zichzelf maar een middel om de visie op de stad te realiseren. Deze visie hebben wij vastgelegd in diverse beleidskaders en in de programmabegroting. Hierin staat genoemd wat we willen bereiken, oftewel: wat zijn de ambities. De vaststelling van deze ambities in ruimtelijke plannen maakt nog niet dat de plannen daadwerkelijk overeenkomstig de door de gemeente gestelde wensen en eisen worden gerealiseerd. De wijze waarop de gemeente invloed uitoefent op de realisatie van ruimtelijke plannen is de essentie van gemeentelijke grondbeleid.

De situatie is bepalend voor de gemeentelijke rol in een gebiedsontwikkeling, ook wel situationeel grondbeleid genoemd. De keuze voor actief of faciliterend grondbeleid, of een combinatie hiervan, is met name afhankelijk van de geformuleerde doelstellingen en de rol die marktpartijen daarin kunnen spelen. Eigen grondbezit c.q. actief grondbeleid draagt altijd bij aan de realisatie van de doelen en is in sommige gevallen noodzakelijk om de doelen te bereiken. Maar betekent veelal dat de gemeente (financieel) risicodragend opereert. Doordat niet alle ruimtelijke doelen via faciliterend grondbeleid zijn te realiseren is actieve ontwikkeling, ondanks de kosten en/of risico's, soms nodig. Om de huidige ambities die de gemeente heeft waar te maken speelt de gemeente een actieve rol in ontwikkelingen.

Uitgangspunt is dat toekomstige ontwikkelingen per saldo een waardevolle en duurzame toevoeging moeten zijn voor de omgeving (mens en natuur) en zo min mogelijk negatieve effecten hebben op de omgeving. Met de nieuwe Omgevingswet in aantocht wordt een grondontwikkeling (voortaan) gezien als onderdeel van een gebiedsvisie. Dit betekent dat het integraal resultaat uitgangspunt vormt bij een gebiedsontwikkeling. Het gaat daarbij om zowel het financieel resultaat als het maatschappelijk resultaat. Verschillende ontwikkelingen of wensen in een gebied kunnen we met elkaar in verbinding brengen, ook buiten de plangrenzen van het feitelijke ontwikkelingsgebied. Daarbij kijken we of er kostendragers in een gebied aanwezig zijn die er toe kunnen leiden dat we gewenste maatschappelijke en/of ruimtelijke ontwikkelingen in samenhang kunnen realiseren.

Gronden per 1 januari in ontwikkeling genomen

Onderstaand geven we een analyse van het geprognosticeerde planresultaat van de per 1 januari 2022 in exploitatie genomen gronden. Het betreft het project Willem Alexanderhof en Molenwerf (Vinkenterrein).

In de tabel geven we voor de locatie weer wat het verwachte planresultaat is.

Complex		Boekwaarde complex 31-12	Resultaat (Eindwaarde) incl. voorzieningen
Willem-Alexanderhof	Grondexploitatie	17.321.990	0
	Voorziening	8.989.764	
Totaal		8.332.226	
Molenwerf	Grondexploitatie	162.595	0
	Voorziening	149.000	
Totaal		12.598	

(negatieve bedragen betekenen voordelig)

Uit bovenstaand overzicht blijkt dat de gronden die we in exploitatie hebben genomen op eindwaarde een neutraal resultaat hebben. Dit resultaat is inclusief de getroffen voorzieningen van € 9.140.000 (voorziening is bepaald op eindwaarde).

Analyse

Onderstaand geven we een analyse van het planresultaat van de gronden die we in exploitatie genomen hebben per 1 januari 2022. De grondexploitaties van plangebieden rekenen we door met parameters voor rente, kostenstijging en opbrengstenstijging om het resultaat van kosten en opbrengsten op einddatum te kunnen berekenen. Vervolgens maken we het resultaat contant (NCW) naar een gewenste peildatum (meestal het begin van het lopend jaar) en bepalen de eventuele verliesvoorziening op eindwaarde. We hebben de volgende parameters gehanteerd:

- Willem-Alexander Hof: rente 0,64%, kostenstijging 2,0% en de opbrengstenstijging varieert van 0%, 0,5% en 1,5%.
- Molenwerf: rente 0,64 %, kostenstijging 3,5%, opbrengstenstijging 2,0%.

We hebben de grondexploitaties op netto contante waarde gebracht met een disconteringsvoet van 2% conform de regelgeving Bbv (Besluit Begroting en Verantwoording).

BBV, aangepaste richtlijnen

De richtlijnen voor het BBV zijn een belangrijk instrument om de eenduidige uitvoering en toepassing van het BBV te bevorderen. Voor de grondexploitaties zijn de volgende richtlijnen, waarvan verwacht wordt dat deze opgevolgd worden, het belangrijkste:

- Om de risico's die samenhangen met zeer lang lopende projecten te beperken mag de looptijd van een grondexploitatiecomplex maximaal 10 jaar bedragen.
- De toegestane toe te rekenen rente aan bouwgrond in exploitatie moet worden gebaseerd op de daadwerkelijke te betalen rente over het vreemd vermogen.
- De disconteringsvoet die moet worden gehanteerd in de berekening van de contante waarde voor het treffen van een verliesvoorziening voor negatieve grondexploitaties wordt voor alle gemeenten gelijk gesteld.

Willem-Alexander Hof

Het financiële resultaat van de huidige grondexploitatie is € 8.989.764 negatief op eindwaarde per 31 december 2026. Het verlies is met een voorziening van € 8.989.764 afgedekt. De grondexploitatie gaat uit van de ontwikkeling van het totale plangebied gelegen binnen de Zuiderhaaks. De grond van fase 5 buiten de Zuiderhaaks staat onder de materiële activa.

Wij verwachten in 2023 aan investeringen € 2.937.609 en aan opbrengsten € 5.715.949 te realiseren. Dit resulteert in een positieve kasstroom van € 2.778.340 (nominaal).

De ontwikkeling van Willem Alexanderhof in Julianadorp verloopt momenteel zeer voorspoedig. De eerste twee fasen zijn op een enkele kavel na afgerond waarbij deze fasen ook hun definitieve inrichting hebben gekregen. De derde fase ten zuiden van de Prins Clauslaan is grotendeels gebouwd en krijgt momenteel de definitieve inrichting. Een klein deel van het ontwikkelgebied langs de Zuiderhaaks moet nog in verkoop worden gebracht en dit zal meegenomen worden bij de vijfde fase van Willem Alexanderhof.

De vierde fase is geheel verkocht en wordt momenteel gebouwd waarbij de eerste huizen dit jaar worden opgeleverd. Daarna zal ook worden begonnen met de definitieve inrichting van dit deel.

Om een continue bouwstroom te houden is de volgende, vijfde, fase uitgewerkt. Deze fase is financieel vertaald en verwerkt in de grondexploitatie. Het betreft ca. 110 woningen en deze gaan naar verwachting in 2022 in de verkoop. Dat is het gebied ten zuiden van de derde fase en ten noord-oosten van het gymlokaal. De woningbouw vormt zo een aansluitend geheel. De versnelling in de gronduitgifte heeft zich ook in 2021 doorgezet door een snelle verkoop van de vierde fase. De verwachting is dat eind 2026 het hele plangebied Willem Alexanderhof kan zijn ontwikkeld.

Vinkenterrein

Op 14 december 2020 heeft de gemeenteraad de grondexploitatie Vinkenterrein (nu: Molenwerf) en het voorlopig stedenbouwkundig ontwerp vastgesteld. Door het college is een ontwikkelovereenkomst vastgesteld waarin afspraken zijn gemaakt tussen drie partijen, te weten Helder Vastgoed, de Molenstichting en de gemeente. De grondexploitatie Vinkenterrein heeft een negatief saldo op eindwaarde van 149.997. De raad heeft een verliesvoorziening ingesteld waarmee het resultaat op eindwaarde wordt afgedekt.

Wij verwachten in 2023 aan investeringen € 739.728 te doen. Opbrengsten zijn al ingepland voor 2022 en zijn in 2023 dus € 0. Dit resulteert in 2023 een negatieve kasstroom van € 739.728 (nominaal).

De verwachte looptijd van het project is 3 tot 4 jaar. De grondexploitatie ziet toe op het bouw- en woonrijpmaken, restgrondsanering, het verplaatsen van de speelkooi en parkeerplaatsen, plankosten en voorbereiding en toezicht. De opbrengsten bestaan uit de grondprijs conform wat is overeengekomen tussen Helder Vastgoed en de gemeente voor de ontwikkeling ten behoeve van woningen en garageboxen en opbrengsten uit grondverkoop ten behoeve van het vergroten van tuinen. In het gebied worden 34 woningen gerealiseerd waarvan de helft middenhuur.

De ontwikkeling van Molenwerf zit in de voorbereidende fase (engineering en bouwrijp maken). Start woningbouw wordt in de 2e helft van 2022 voorzien.

Voor de realisatie van het voorgelegde plan dient een planologische procedure te worden gevolgd. Binnen het vigerende bestemmingsplan Stadshart Zuid 2012 heeft het Vinkenterrein de enkelbestemming Verkeer-Verblijf en het betreft een wijzigingsgebied. Aan deze wijziging wordt op dit moment gewerkt en deze is voor de zomer ter inzage gelegd.

Risico's

Aan gebieden die we in ontwikkeling nemen, zijn risico's verbonden, zoals:

- Tegenvallende grondverkopen, waardoor de exploitatieperiode langer wordt.
- Afwaardering van de grondprijzen door de actuele marktsituatie.
- Kostenstijgingen die optreden.

Andere voorbeelden van risico's zijn:

- Noodzakelijke, onverwachte investeringen.
- Veranderde wettelijke regelgeving.
- Planologische procedures die langer duren en daardoor vertragend en kostenverhogend werken.

Om de gevolgen van risico's financieel te kunnen opvangen, maken we hiervoor een reservering in de algemene reserve.

De gehanteerde risicoanalyse bestaat uit een opslag op de nog te maken kosten en een opslag op de nog te realiseren opbrengsten. Hieronder geven we het risico weer van de per 1 januari 2022 in exploitatie zijnde gronden. Het betreft het gebied Willem Alexanderhof en Molenwerf.

Complex	Te realiseren kosten	Te realiseren opbrengsten	Risico-opslag	Ontwikkelrisico
Willem Alexanderhof	11.996.000	20.728.000	5,0%	1.636.000
Molenwerf	1.641.000	1.489.000		156.000
Totaal gronden in exploitatie	13.637.000	22.217.000		1.792.000

Wij lopen voor de grondexploitatie een risico op onvoorziene financiële tegenvallers. Het risico is gerelateerd aan de nog te realiseren kosten en opbrengsten. Grootste risico's schuilen aan de opbrengstenkant van de projecten. De opbrengsten zijn later in de tijd gefaseerd dan de investeringen. Een groot deel van de investeringen doen we vooraf (verwervingen, bouwrijp maken ed.) om het mogelijk te maken grond te verkopen en opbrengsten te realiseren. Vertraging in het project en hierdoor het later realiseren van de opbrengsten hebben dan ook een negatief effect op het resultaat van het project.

Willem Alexanderhof betreft een langdurige exploitatie waarbij een groot aantal woningen worden ontwikkeld. In Willem Alexanderhof moet van de totale kosten nog ca. 28% uitgevoerd worden. Aan de opbrengstenkant moet nog ca. 47% worden gerealiseerd. Voor het project Molenwerf zijn afspraken over de ontwikkeling vastgelegd in een overeenkomst. Het betreft een relatief korte ontwikkeling waardoor de risico's minder groot zijn.

We hebben het ontwikkelrisico ingeschat op een bedrag van € 1.792.000. Het totale risico legt een beslag op de algemene reserve en daarmee op de weerstandscapaciteit van de gemeente.

Gronden per 1-1-2019 niet in exploitatie genomen

De gemeente heeft een aantal potentiële ontwikkelgronden in bezit:

- We hebben de Riepel afgewaardeerd.
- We hebben grond Westoever en Spoorweghaven (loods) aangekocht. Deze gronden hebben een toekomstige ontwikkelpotentie en zijn opgenomen onder materiële vaste activa.
- Daarnaast is het Sportpark Ruyghweg aangekocht waarbij ingezet wordt op renovatie van de atletiekbaan. Het betreft ook een strategische grondaankoop met het doel de beoogde gebiedsontwikkeling ter hand te kunnen nemen in samenhang met de ontwikkeling van het Spoorweghavengebied en Westoever. Hiervoor zijn ook gronden van NS/Prorail aangekocht. Voor de ontwikkeling van het gebied is een concept transformatiekader ontwikkeld.
- De grondexploitatie Doggerswijk West is afgesloten. De grond vertegenwoordigt een waarde en is opgenomen onder materiële vaste activa.
- Voor het gebied Tillenhof en Station Zuid liggen er procesvoorstellen. Over de invulling van de gebieden vindt participatie plaats. Participatie is reeds gestart en wordt in het laatste halfjaar van dit jaar afgerond waarna er een globaal plan voor deze gebieden ligt dat verder uitgewerkt kan worden.

BBV, aangepaste richtlijnen

Conform het BBV geldt dat met betrekking tot eventuele nieuwe grondexploitaties de kosten hiervan onder de materiële vaste activa worden geboekt. We kunnen kosten niet op onderhanden werk activeren zolang er nog geen sprake is van een actieve grondexploitatie. Na maximaal vijf jaar moeten de kosten hebben geleid tot een actieve grondexploitatie dan wel worden afgeboekt ten laste van het jaarresultaat.

Risico's

Potentiële ontwikkelgronden waarvan de waarde is opgenomen onder materiële vaste activa zijn:

- De Riepel
- Spoorweghaven/Ruyghweg
- Westoever
- Doggerswijk

Daarnaast zijn er verschillende onderzoekslocaties voor ontwikkeling in beeld. Bij een toekomstige ontwikkeling zullen de kosten en baten in beeld worden gebracht waarin de waarde van de gronden wordt meegenomen.

Lokale heffingen

Algemeen

De gemeente heft belastingen op grond van diverse bepalingen in de Gemeentewet. De inning van belasting en heffingen heeft de gemeente Den Helder uitbesteed aan de gemeenschappelijke regeling Cocensus. De raad stelt de heffingsverordeningen vast op grond waarvan Cocensus namens het college de belastingen, heffingen en rechten oplegt.

In Den Helder worden de onderstaande belastingen en heffingen opgelegd:

1. Onroerende zaakbelastingen
2. Afvalstoffenheffing
3. Rioolheffing
4. Forensenbelasting
5. Toeristenbelasting
6. Leges
7. Lijkbezorgingsrechten
8. Precariobelasting

Belastingplichtigen kunnen kwijtschelding aanvragen voor de afvalstoffenheffing. Dit beleid ligt vast in de Verordening op de kwijtschelding 2015.

Vanaf het begrotingsjaar 2017 is het Wijzigingsbesluit Begroting en Verantwoording (Bbv) in werking. Dit houdt in dat in de programma's alleen de kosten worden opgenomen die betrekking hebben op het primaire proces. De kosten van overhead moeten centraal worden begroot. Hierdoor is het niet meer mogelijk om vanuit de taakvelden alle tarieven te bepalen. Door de invoering van deze nieuwe regels dienen de gemeentelijke heffingen/leges van een kostenonderbouwing te worden voorzien. Deze moet worden opgenomen in de paragraaf Lokale heffingen. De methodiek voor de toerekening van overhead aan de tarieven voor lokale heffingen moet worden opgenomen in de financiële verordening.

De berekening van de tarieven vindt plaats conform de artikelen 12 en 14 van de financiële verordening. Dit houdt in dat bij de kostprijsberekening rekening wordt gehouden met de directe kosten en een percentage kosten van overhead als vervanging van de indirecte kosten. Bij de directe kosten wordt, naast de gebruikelijke onderdelen als kapitaallasten, dotaties aan voorzieningen en dergelijke, ook rekening gehouden met de loonkosten van de medewerkers betrokken bij het primaire proces.

In het overzicht wordt dit samengevat onder de verschillende taakvelden behorende bij de betreffende heffingen en/of leges. Het percentage kosten van overhead wordt bepaald aan de hand van het aantal ondersteunende diensten binnen de desbetreffende afdeling en het aantal direct toe te rekenen uren aan het desbetreffende taakveld in relatie tot het totaal aantal toe te rekenen uren van die afdeling.

Toelichting heffingen

Onroerende zaakbelastingen

De onroerende zaakbelasting (OZB) is gebaseerd op de waarde van een onroerende zaak. Die waarde stellen we jaarlijks vast met een waarde onroerende zaken (WOZ)-beschikking. In 2023 hanteren we hiervoor de waardepeildatum van 1 januari 2022. We ramen de opbrengst aan OZB in 2023 inclusief de voorgestelde 3,3 % verhoging op € 15.272.000. Sinds 2009 stellen we de tarieven van de onroerende zaak belastingen vast op een percentage van de WOZ-waarde. Omdat de taxatiewaarden nu (juli 2022) nog niet bekend zijn, kunnen de tarieven voor 2023 nog niet berekend worden (n.n.b).

Soort	2020	2021	2022	2023
Eigenaren woningen	0,1336%	0,1288%	0,1197%	nbn
Eigenaren niet-woningen	0,3712%	0,3784%	0,3764%	nbn
Gebruikers niet-woningen	0,3232%	0,3298%	0,3281%	nbn

Afvalstoffenheffing

Huisvuilcentrale Alkmaar (HVC) verzorgt namens de gemeente Den Helder de inzameling en verwerking van het huishoudelijk afval. Dit is voor de gemeenten een verplichte taak op grond van de milieuwetgeving.

De afvalstoffenheffing gebruiken we om de kosten voor het inzamelen en verwerken van huishoudelijk afval te dekken. De gemeentelijke afvalstoffenheffing wordt voor een groot deel bepaald door het tarief uit de dienstverlening overeenkomst (DVO) met de HVC.

Andere kostencomponenten van de afvalstoffenheffing zijn:

- 30% kosten schone straat (o.a. kosten van legen en schoonhouden van openbare afvalbakken, vegen en borstelen, handhaving),
- Overige diensten afval
- Inzet eigen gemeentelijke dienst
- Kosten van invordering en verhaal
- Kwijtscheldingen,
- BTW
- Afvalstoffenbelasting

De tarieven stijgen met ruim 4%. Dit komt vooral door de stijgende kosten voor inzameling en verwerking van afvalstromen. Ook de toerekening vanuit schone straat stijgt als gevolg van toenemende kosten voor het vegen en borstelen en areaaluitbreiding.

De afvalstoffenheffing is de enige heffing waarvoor kwijtschelding kan worden aangevraagd. De totale opbrengst van de afvalstoffenheffing is geraamd op € 11.650.000 en daarmee 100% kostendekkend.

Berekening kostendekkendheid afvalstoffenheffing	bedrag
lasten taakveld(en), inclusief (omslag)rente:	
7.3 Afval	8.784
2.1 Verkeer en vervoer	592
6.3 Inkomensregelingen	713
Belastingen overig	212

baten taakveld(en), exclusief heffingen:	
7.3 Afval	-433
Toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	-
- BTW	1.783
Totale lasten taakveld(en)	11.651
Dekkingsmiddelen	
Opbrengst heffingen	-11.650
Totale dekking	-11.650
Dekkingspercentage	100%

Rioolheffing

Als gemeente geven wij geld uit voor onderhoud, beheer en het verbeteren en vervangen van de riolering en voorzieningen die daarbij horen. Deze kosten worden gedekt uit de rioolheffing die onze bewoners en bedrijven betalen. In 2022 wordt een Gezamenlijk gemeentelijk rioleringsplan Noordkop 2023 tot en met 2026 vastgesteld. De rioolheffing voor Den Helder wordt in 2023 gelijk gehouden aan de voorgaande periode en gesteld op € 130. Bij de berekening van de kostendekking is rekening gehouden met de richtlijnen uit het Besluit begroting en verantwoording (BBV).

Verder wordt in de berekening van het tarief rekening gehouden met de aan de riolering gerelateerde kosten, zoals straatreiniging, kolkenzuigen, perceptiekosten (kosten van aanslagoplegging en inning), overhead en btw. Het tarief van € 130 is voor 2023 100% kostendekkend. De verwachte stand van de voorziening riolering bedraagt per 1-1-2023 € 3,1 miljoen.

Berekening kostendekkendheid rioolheffing	bedrag
lasten taakveld(en), inclusief (omslag)rente:	
7.2 Riool	3.087
baten taakveld(en), exclusief heffingen:	
7.2 Riool	-142
Toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	321
- BTW	442
Totale lasten taakveld(en)	3.708
Dekkingsmiddelen	
Opbrengst heffingen	-4.020
Toevoeging aan voorziening riolering	312
Totale dekking	-3.708
Dekkingspercentage	100%

Forensenbelasting

De gemeente heft forensenbelasting van personen die niet in de gemeente staan ingeschreven en wel beschikken over een gemeubileerde woning in de gemeente. De tarieven zijn afhankelijk van de WOZ-waarde van de woning.

We ramen de opbrengst forensenbelasting voor 2023, inclusief de 3.3 % verhoging, op € 784.600. Bij deze prognose is geen rekening gehouden met de eventuele gevolgen van de coronacrisis.

De belasting bij een WOZ-waarde van:	2020	2021	2022	2023
minder dan € 30.000	€ 380,20	€ 389,95	vervallen	n.v.t.
€ 30.000 maar minder dan € 50.000	€ 720,70	€ 737,30	€ 749,10	€ 773,80
€ 50.000 maar minder dan € 75.000	€ 793,15	€ 832,45	€ 845,75	€ 873,65
€ 75.000 maar minder dan € 100.000	€ 851,90	€ 871,50	€ 885,45	€ 914,65
€ 100.000 maar minder dan € 125.000	€ 894,20	€ 914,75	€ 929,40	€ 960,05
€ 125.000 maar minder dan € 160.000	€ 938,70	€ 960,30	€ 997,65	€ 1.007,85
€ 160.000 en meer	€ 974,05	€ 996,45	€ 1.012,40	€ 1.045,80

Toeristenbelasting

De gemeente heft toeristenbelasting voor het verblijf met overnachting door personen die niet in de gemeente staan ingeschreven. De verhuurder van de accommodatie is belastingplichtig.

De prognose voor de opbrengst voor 2023 is inclusief de 3,3 % indexering € 776.000. Aangezien het op dit moment nog onduidelijk is wat de financiële gevolgen voor 2022 zijn is deze prognose voor 2023 gebaseerd op de aanname dat de geraamde opbrengsten voor 2022 gerealiseerd worden.

	2020	2021	2022	2023
Tarieven per persoon per nacht	€ 1,35	€ 1,38	€ 1,40	€ 1,45

Bouwleges

Bouwleges zijn leges die worden geheven op grond van aanvragen in het kader van de Omgevingswet (bouw, sloop, wijziging gebruik etc.). Wij ramen de opbrengst voor 2023 op € 1.228.000,-. Daarnaast moet rekening gehouden worden met verstrekte kortingen wegens duurzaamheidsmaatregelen die gecompenseerd worden vanuit het budget voor energie bezuinigende en duurzame maatregelen.

Nieuwe Omgevingswet

De Omgevingswet zal vrijwel zeker per 1 januari 2023 in werking gaan treden. Het principe van legesheffing zal niet veranderen. Ook de wettelijke grondslag voor het heffen van leges verandert niet. Toch veranderen bepaalde zaken wel:

- De bouwtechnische en de ruimtelijke omgevingsvergunning worden gesplitst.
- Er zijn nieuwe activiteiten toegestaan om leges over te heffen ('milieuvergunningen').
- Er vervallen activiteiten waar de gemeente nu leges voor heft (de bouwtechnische toets voor minder complexe bouwwerken ('gevolgklasse 1') onder de Wet Kwaliteitsborging onder het bouwen (Wkb)).
- De gemeentelijke kosten, waarover leges berekend worden, veranderen afhankelijk van de keuzes die de gemeente maakt in het lokale omgevingsplan
- De gemeentelijke kosten verschuiven soms van werkzaamheden waar leges voor geheven mogen worden, naar andere werkzaamheden, of andersom.
- Omgevingsvergunningen worden meer integraal, waardoor er meerdere overheden betrokken zijn.
- Planactiviteiten worden minder complex (of juist complexer), met mogelijk effect voor kostenverrekening.

Uit de beoordeling van de effecten voor de gemeente en de kosten die kunnen worden toegerekend is naar voren gekomen dat mede gezien de toegenomen hoeveelheid vergunningen er meer medewerkers nodig zijn om de

vergunningen te verstrekken binnen de daarvoor vastgestelde termijnen en dat de kosten daarvan verrekend kunnen worden in de tarieven. In het nu opgenomen bedrag is gerekend met een lichte tariefstijging als gevolg hiervan.

Berekening kostendekkendheid bouwleges	bedrag
lasten taakveld(en), inclusief (omslag)rente:	
8.3 Wonen en bouwen	859
baten taakveld(en), exclusief heffingen:	
8.3 Wonen en bouwen	0
Toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	369
Totale lasten taakveld(en)	1.228
Dekkingsmiddelen	
Opbrengst heffingen	-1.228
Totale dekking	-1.228
Dekkingspercentage	100%

Overige leges

De gemeente heft leges voor verschillende producten en diensten die we verstrekken. We doen dit op grond van artikel 229 van de Gemeentewet en op grond van de legesverordening.

Door een wijziging van de Paspoortwet in 2014 is de geldigheidstermijn van een paspoort en Nederlandse identiteitskaart (NIK) voor personen boven de 18 jaar verlengd van 5 jaar naar 10 jaar. Hierdoor is vanaf 2019 het aantal paspoortaanvragen van deze producten gehalveerd. Dit heeft ook gevolgen voor de opbrengst van de gemeenteleges op deze producten voor de begroting 2023. Ook de inkomsten uit leges voor uittreksels en akten burgerlijke stand lopen jaarlijks terug omdat (overheids)instanties de gegevens zelf via het BRP-netwerk kunnen raadplegen en de burger dit niet meer hoeft te bewijzen via een papieren document. Vermindering van administratieve lasten door meervoudig gebruik van enkelvoudige opslag van persoonsgegevens in de basisregistratie personen.

We ramen de opbrengst aan diverse leges, inclusief de voorgestelde 3.3 % indexering in 2023 op:

- Leges Burgerzaken € 919.000
- Leges overige rechten € 128.000

Berekening kostendekkendheid overige leges	bedrag
lasten taakveld(en), inclusief (omslag)rente:	
0.2 Burgerzaken	2.450
1.2 Openbare orden en veiligheid	2.294
2.1 Verkeer en vervoer	8.413
baten taakveld(en), exclusief heffingen:	
2.1 Verkeer en vervoer	-428
Toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	1.955
Totale lasten taakveld(en)	14.684
Dekkingsmiddelen	

Opbrengst heffingen	-1.047
Totale dekking	-1.047
Dekkingspercentage	7%

Lijkbezorgingsrechten

Deze heffing is een vergoeding voor diensten van de gemeente. Er zijn meerdere tarieven voor het begraven en de huur van graven en urnen nissen. De opbrengst 2023, inclusief de voorgestelde verhoging met 3.3 %, ramen we op € 268.000. De laatste jaren daalt het aantal begrafenissen en neemt het aantal crematies toe. Ook neemt het aantal lijkbezorgingen op kosten van de gemeente jaarlijks toe. De verwachting is dat dit in 2023 ook nog door zal gaan en is daardoor samen met de structurele afname van het aantal grafverlengingen mede een oorzaak van de teruglopende inkomsten lijkbezorgingsrechten de laatste jaren.

Berekening kostendekkendheid lijkbezorgingsrechten	bedrag
lasten taakveld(en), inclusief (omslag)rente:	
7.5 Begraafplaatsen	542
baten taakveld(en), exclusief heffingen:	
7.5 Begraafplaatsen	-2
Toe te rekenen kosten:	
- overhead inclusief (omslag)rente	118
Totale lasten taakveld(en)	658
Dekkingsmiddelen	
Opbrengst heffingen	-268
Totale dekking	-268
Dekkingspercentage	41%

Precariobelasting

Precariobelasting is een vergoeding voor voorwerpen van derden die onder, op, of boven gemeentegrond staan. We ramen de fiscale opbrengst in 2023, inclusief de voorgestelde verhoging van 3.3 % op € 44.000.

Opbrengst belastingen	rekening	begroting	begroting
	2021	2022	2023
Afvalstoffenheffing en reinigingsrecht	-10.797	-11.135	-11.650
OZB eigenaren woningen	-6.653	-11.172	-7.087
OZB eigenaren niet-woningen	-4.513	0	-4.569
Rioolheffing	-4.065	-3.936	-4.020
OZB gebruikers niet-woningen	-3.618	-3.473	-3.617
Leges Omgevingsvergunningen	-1.700	-1.370	-1.228
Leges burgerzaken	-708	-890	-919
Forensenbelasting	-710	-760	-785
Toeristenbelasting	-980	-751	-776
Lijkbezorgingsrechten	-281	-368	-268
Overige rechten en leges	-140	-205	-211

Precariobelasting	-16	-44	-44
Totaal	-34.180	-34.104	-35.174

Subsidies

Conform artikel 23 van de financiële verordening van de gemeente Den Helder dient er in de begroting en jaarrekening een overzicht te worden opgenomen van de verstrekte subsidies. Het onderstaande overzicht geeft het beeld van de subsidieverstrekingen 2022 en de prognose voor 2023.

Omschrijving gesubsidieerde instelling	Omschrijving subsidiedoel	Werkelijk 2022	Prognose 2023
Programma 2 Zorgzame gemeente			
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Hollands Noorden	Jeugdgezondheidszorg, opvoedondersteuning, advies- en steunpunt huiselijk geweld	380.195	292.933
Stichting Beheer MFC 't Wijkhuis	Coördinatie en beheer MFC nieuw Den Helder	91.011	94.196
Het Buurtcollectief	Ondersteunen van buurt en wijkhuizen	95.000	98.325
Hortus Overzee	dagbesteding /sociale activering / re-integratie	283.488	293.410
Humanitas	Home Start/Maatschappelijk project/Vrijwillig thuiszorg	261.814	270.977
Parnassia Groep	Totaalpakket verslavingszorg	963.433	999.234
Reclassering Nederland	Nazorg Ex-gedetineerden	79.008	81.773
Stichting Beheer Multifunctioneel Centrum Julianadorp	Exploitatie MFC Julianadorp	70.252	72.711
Stichting Blijf van m'n Lijf	Ambulante woonbegeleiding en 24 uren opvang	841.723	871.183
Stichting Centrum Financieel Fit	Voorkomen problematische schulden bij inwoners door vroegsignalering	100.000	100.000
Stichting DNO Maatschappelijke opvang Noord-Holland Noord	Ambulante woonbegeleiding en 24 uren opvang	1.136.987	1.176.753
Stichting Geestelijke Gezondheidszorg Noord-Holland Noord	Collectieve preventie / outreachende aanpak / inloop GGZ	250.227	259.153
Stichting Geriant	activiteiten dementievriendelijke gemeente	20.300	21.011
Stichting Jeugd Onderwijs en Cultuurfonds Den Helder	Cultuuractiviteiten voor kinderen die opgroeien in een minimaomgeving	74.241	76.839
Stichting Jeugdsportfonds Den Helder	Sportactiviteiten voor kinderen die opgroeien in een minimaomgeving	111.870	115.785
Stichting Mantelzorgcentrum	Mantelzorgondersteuning	199.014	205.980
Stichting MEE & de Wering	Diverse maatschappelijke programma's	2.701.529	2.796.082
Stichting Parlan	Jeugdhulp in de wijk/schoolmaatschappelijkwerk vo	682.221	706.098
Stichting Sportservice Noord-Holland	Sportactiviteiten in relatie tot een gezonde leefstijl	117.692	24.998
Stichting Vrijwaard	Ontmoeting, activiteiten en welzijn ouderen	21.898	22.664
Stichting Werkgroep Vrijwillig Landschapsbeheer Den Helder	arbeidsmatige dagbesteding, sociale activering en reïntegratie van deelnemers	122.982	127.193
Subsidie deskundigheidsbevordering	bevorderen van de deskundigheid van de vrijwilligers	28.377	32.600
Zorgverkoop Arkin	Vraaggerichte hulp aan mensen met een psychische en/of sociale beperking	108.199	111.986
Integraal Kindcentrum (IKC)	Aantrekken procesbegeleiders	100.000	-
Programma 3 Vitale gemeente			
Stichting ondernemen aan zee	Ondernemersfonds	570.000	705.000

*)

Stichting Citymarketing Den Helder	Meerjarige BCF en bijdrage Helden Perspectief	240.604	249.025
Programma 4 Leefbare gemeente			
Christelijk kinderdagverblijf & bso De Kleine Reiziger	Uitvoering gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	160.538	160.538
Deelsubsidies Sportverenigingen	Bevorderen toetreden bepaalde leeftijdsgroepen	335.323	341.081
Evenementenbudget	Uitvoering evenementen	128.248	154.008
Gemeenschappelijke Gezondheidsdienst Hollands Noorden	Uitvoering gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	15.139	15.679
Stichting Anna Paulowna B.V. Peuterspeelzaal (kappio)	Uitvoering gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	341.104	341.104
Stichting De Nollen	Exploitatie De Nollen	20.844	21.574
Stichting Helderse Vallei	Bevorderen natuurbeleving en-educatie	790.824	818.503
Stichting Internationaal Vrouwenwerk Den Helder (IVC)	Bevordering redzaamheid en participatie	140.115	145.000
Stichting Kinderopvang Den Helder	Uitvoering gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	800.195	800.195
Stichting Kopgroep Bibliotheken	Exploitatie Bibliotheek plus uitvoering gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid	1.855.198	1.918.604 *)
Stichting Lokale Omroep Stichting Den Helder	Verzorgen lokaal media-aanbod	150.000	150.000 *)
Willemsoord BV Ontw. en Expl.mij.	Onderhoud	313.556	308.920
Stichting Museumhaven	Restauratie,beheer en exploitatie nautische monumenten Museumhaven Willemsoord	89.093	92.212
Stichting Nationaal Reddingmuseum Dorus Rijkers	Exploitatie Reddingmuseum	186.556	193.085
Stichting Samenwerkings Verband	Uitvoering gemeentelijk onderwijsachterstandenbeleid & Schoolmaatschappelijkwerk pro/vso(Nationaal Programma Onderwijs)	234.930	234.930
Stichting Scholen aan Zee	Communicatie College en maatschappelijk stages/ Leerling lounges en verbrede scholen	203.447	210.599
Stichting Schouwburg de Kampanje	Culturele activiteiten de Kampanje	2.047.782	2.119.454
Stichting Sportservice Noord-Holland	Bewegingsonderwijs basisscholen, sportloket en aangepast sporten	540.826	489.672
Stichting Strandexploitatie Noordkop	Verzorgen schoon, onderhoud, promotie en veiligheid voor strand(slagen)	331.300	342.896
Stichting Triade	Aanbod kunsteducatie en culturele activiteiten	1.209.255	1.251.579 *)
Vogelasiel de Paddenstoel	Wildopvang	63.377	65.595
Erfgoedorganisatie	Onderhoudsopgave	522.500	513.216
Programma 2,3 en 4			
Diverse overige kleinere subsidies		255.187	217.565
Totaal		20.387.403	20.711.920

*) In aanvullende budgettaire dekking wordt voorzien d.m.v. de additionele begrotingswijziging.

Toezichtsinformatie

Inleiding

De Wet revitalisering generiek toezicht (Wet RGT) is in werking sinds 1 oktober 2012. Doel van de wet is het interbestuurlijk toezicht, het toezicht van hogere bestuurslagen op lagere bestuurslagen, te vereenvoudigen, transparanter te maken en bestuurlijke drukte te verminderen. De wet herbevestigt de positie van de gemeenteraad als eerste orgaan dat toezicht houdt op het college. Als de horizontale verantwoording van het college naar de raad adequaat is en de raad zijn controlerende rol goed vervult, blijft de toezichthouder (rijk of provincie) op afstand. Vertrouwen is het sleutelwoord

In het Interbestuurlijk programma (IBP) hebben Rijk, IPO en VNG afgesproken dat samen gewerkt wordt aan vernieuwing van het interbestuurlijk toezicht, zodat het toezicht zo effectief mogelijk is en passend is bij een gezamenlijke aanpak van maatschappelijke opgaven. Hiertoe is een gezamenlijke agenda opgesteld, waarin beschreven staat hoe het interbestuurlijk toezicht optimaal kan bijdragen aan het functioneren van het openbaar bestuur.

Deze Agenda Toekomst van het (interbestuurlijk) Toezicht is eind 2018 aan de Tweede Kamer aangeboden. Het doel van interbestuurlijk toezicht is in de Agenda als volgt geformuleerd: 'interbestuurlijk toezicht is er omdat de overheid haar taken blijvend goed wil uitvoeren en dat inwoners en bedrijven erop kunnen vertrouwen dat dit beschermd en geborgd is'.

Om te kunnen beoordelen of gemeenten aan de wettelijke vereisten voldoen, hebben toezichthouders informatie nodig. Zij kunnen hiervoor onder andere gebruikmaken van de website www.waarstaatjegemeente.nl. Deze site bevat prestatie-indicatoren voor de horizontale verantwoording. Deze indicatoren geven informatie over de prestaties van gemeenten bij de uitvoering van hun wettelijke medebewindstaken. De interbestuurlijke toezichthouder moet zoveel mogelijk van deze informatie gebruikmaken. Het uitgangspunt is: eenmalige uitvraag, meervoudig gebruik.

Voor een aantal onderdelen is het toezicht op de gemeenten opgedragen aan de provincies. De huidige domeinen waarop de Provincie, vanuit haar kerntaken, toezicht houdt zijn het omgevingsrecht, informatie- en archiefbeheer, financieel toezicht en huisvesting verblijfsgerechtigde asielzoekers. Het beleid voor de komende jaren heeft de provincie opgenomen in een beleidsplan (Beleid IBT 2022-2025 zie: https://www.noord-holland.nl/Bestuur/Interbestuurlijk_toezicht). Een van de opvallende veranderingen is dat de provincie voortaan een iets andere vorm van de uitkomsten van de beoordeling zal hanteren met een niveau extra:

- 'goed' (groen)
- 'enige verbetering noodzakelijk' (geel)
- 'veel verbetering noodzakelijk' (oranje)
- 'onvoldoende' (rood)

Overigens heeft de VNG in februari een relevante publicatie over het toezicht op de medebewindstaken van gemeenten het licht doen zien: de [Menukaart Toezicht. Gemeenteraden en het interbestuurlijk toezicht](#). In deze publicatie geeft de VNG gemeenteraden adviezen over hoe zij meer invulling kunnen geven aan hun toezichthoudende taak. Met de auditcommissie worden deze adviezen verkend.

Uitkomsten toezicht door de provincie

De provincie, in haar rol van interbestuurlijk toezichthouder, heeft in een verordening vastgelegd welke informatie over welke wetten de gemeente voor 15 juli van het jaar moet indienen. Ook worden ambtelijke verificatiegesprekken gehouden. De provincie geeft vervolgens een oordeel over de mate waarin het college de taken in medebewind adequaat uitvoert. Samengevat is het oordeel van de provincie:

Taak in medebewind	Oordeel 2019	Oordeel 2020	Oordeel 2021
Toezicht en handhaving omgevingsrecht (Wabo)	Niet adequaat	Adequaat	Adequaat
Informatiebeheer: Uitvoering Archiefwet	Adequaat	Adequaat	Adequaat
Huisvesting verblijfsgerechtigde asielzoekers	Niet adequaat	Niet adequaat	Redelijk adequaat

Omgevingsrecht: Op basis van de door onze gemeente aangeleverde documenten bepaalt de provincie of wij voldoen aan het wettelijke bepalingen. Voor 2021 heeft dit geresulteerd in een ruime adequaat. .

Informatiebeheer: De archivering wordt door de provincie als adequaat gezien. Er is daarom nu een licht toezichtsregime. Uit een benchmark van het Regionaal Archief naar de uitvoering van de verschillende aspecten van de archiefwet door de aangesloten gemeente kwam onze gemeente als beste naar voren.

Ten aanzien van de huisvesting van verblijfsgerechtigde asielzoekers (asielzoekers met een verblijfsvergunning) is de situatie als volgt: het jaar 2021 zijn we gestart met een achterstand van 13 personen. De totale taakstelling was 93 personen inclusief achterstand 2020. We zijn ondanks de zeer hoge taakstelling erin geslaagd om de achterstand in te lopen. We zouden het jaar 2021 afsluiten met 7 personen die nog gehuisvest dienden te worden, maar doordat de nareizigers niet op tijd in Nederland waren, is dit in de cijfers niet terug te zien. Het is goed om te weten dat de referenten van deze nareizigers al wel een woning hebben waar de familie direct naar toe zou kunnen als ze in Nederland aan komen. Inmiddels zijn die personen begin januari allemaal aangekomen.

Voor de eerste helft 2022 hebben we een taakstelling van 32 personen. Doordat deze taakstelling lager is dan vorig jaar verwachten we de taakstelling te gaan halen. Het oordeel van de provincie is van niet adequaat naar redelijk adequaat gegaan.

Toezicht door het Rijk

Het Rijk houdt ook toezicht op de gemeenten. De toezichtstructuur is echter zodanig dat het meeste toezicht via de provincies gaat. Op de uitvoering van een aantal medebewindstaken houdt het Rijk zelf toezicht. Het gaat bijvoorbeeld om de uitvoering van wetten als (binnen het fysieke domein):

- Titel 5.2 van de Wet vervoer gevaarlijke stoffen (WVGS)
- De Wet basisregistraties adressen en gebouwen (Wet BAG)
- De Wet Luchtkwaliteit (titel 5.2 Wet milieubeheer)
- De Havenbeveiligingswet.

Het toezicht op deze wetten is in de praktijk echter maar beperkt ingevuld. Het Rijk gaat ervan uit dat veel van het toezicht kan worden gerealiseerd door de beoordeling van de kengetallen die de gemeenten verplicht moeten opnemen in de begroting en jaarrekening.

Bij het sociaal domein is sprake van een andere situatie. Het Rijk (minister van SZW) heeft een 'eigen' toezichtarrangement vormgegeven voor enkele sociale zekerheidswetten die door gemeenten in medebewind worden uitgevoerd. Belangrijkste kenmerk hiervan is het behoud van de aanwijzingsbevoegdheid in verschillende wetten, waaronder de Participatiewet, IOAW en IOAZ.

Ook op de uitvoering van de Wet SUWI houdt het Rijk toezicht. Dat vindt plaats met het Escalatieprotocol een eigen uitgewerkt toezichtregime, dat ontworpen is nadat de minister tot de conclusie kwam dat bijna de helft van de gemeenten onvoldoende actie had ondernomen om te voldoen aan de eisen in de Wet SUWI, met name op

het vlak van informatiebeveiliging. Onze gemeente voldoet inmiddels aan de regels die in dit kader via de zogeheten Baseline informatiebeveiliging tot ons zijn gekomen.

Op het gebied van de volksgezondheid is er ook sprake van toezicht en wel op de uitvoering van de Drank- en Horecawet, de Wet publieke gezondheid en de Wet maatschappelijke ondersteuning 2015 (Wmo), de Jeugdwet en de Wet op de jeugdverblijven. De minister van VWS oefent de bevoegdheid in het kader van de Jeugdwet uit samen met de minister van Veiligheid en Justitie.

Het toezicht gaat uit van vertrouwen in de overheidslaag die de wetten uitvoert. Daarom is het toezicht van het Rijk in de praktijk heel beperkt dan wel afwezig. Omdat de medebewindstaken en de juiste uitvoering daarvan wel van groot belang zijn, heeft de VNG hiervoor begin 2021 aandacht gevraagd in een zeer leesbare publicatie ('menukaart') voor de gemeenten (https://vng.nl/sites/default/files/2021-02/menukaart-toezicht_20210204.pdf). Naar aanleiding van deze publicatie is hierover gesproken in de auditcommissie en wordt er gezocht naar mogelijkheden om meer zicht te krijgen op de uitvoering en verantwoording daarover die in dit kader van belang zijn binnen de gemeente.

Toezichtinformatie voor de raad

Zoals hiervoor weergegeven heeft de gemeenteraad in het kader van zijn controlerende rol een taak in het toezicht op de uitvoering van de medebewindstaken. De VNG heeft daarover in maart een publicatie ('Menukaart Toezicht') aan de gemeenten aangeboden (https://vng.nl/sites/default/files/2021-02/menukaart-toezicht_20210204.pdf). In de aankondiging van die publicatie zegt de VNG:

'De agendadruk voor u als raadslid anno 2021 is hoog. De grote decentralisaties hebben uw takenpakket verzaard. Een goede democratische controle op de uitvoering van taken door het college van B en W is alleen realistisch als raden focus aanbrengen, informatie filteren, goede informatie-afspraken maken. Voor velen onbekend: naast democratische controle uitoefenen rust er nog een verantwoordelijkheid op gemeenteraden.

Accentverschuiving in het interbestuurlijk toezicht

Het interbestuurlijk toezicht op gemeenten (vanuit het Rijk en de provincies) op de uitvoering van medebewindstaken is sinds 2012 - met de invoering van Wet revitalisering generiek toezicht meer gaan leunen op de horizontale checks & balances, de controle door de gemeenteraden op colleges. Weinig raadsleden zijn zich daarvan bewust. Deze accentverschuiving is toen niet gepaard gegaan met een uitbreiding van het instrumentarium of budgetten van gemeenteraden. Er wordt al langer creativiteit van raden, raadsvoorzitters en griffiers gevraagd om ook hier aandacht aan te besteden, met dezelfde middelen en tijd. Om hierbij te helpen is de Menukaart Toezicht gemaakt.'

De publicatie is kritisch op het loslaten dan wel beperken van de toezichttaken door het Rijk en de provincie. En stelt daar tegenover dat daarom de raad goed moet nadenken over wat hij doet in het kader van dit toezicht. In de auditcommissie is gesproken om hier verder over na te denken.

Wijkgericht werken

In 2021 zijn in de Stad binnen de Linie, Nieuw Den Helder, De Schooten en Julianadorp wijksteunpunten geopend. Daar kunnen inwoners terecht voor tal van vragen over onder andere wonen, zorg en ondersteuning.

Bij onderhoudsprojecten in de openbare ruimten werken we volgens de methodiek van het Gebiedsgericht Werken. Daarbij wordt zoveel mogelijk integraal samengewerkt tussen het fysiek- en sociaal domein. De nadruk ligt hier op het oppakken van de onderhoudsopgave en toepassen van klimaatadaptieve maatregelen.

Openbaarheidsparagraaf

In de paragraaf Openbaarheidsparagraaf wordt aandacht besteed aan de uitvoering van de Wet open overheid. De Wet open overheid (hierna: Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden. De Wet openbaarheid van bestuur (Wob) is daarmee ingetrokken. Het doel van de Woo is om overheden transparanter te maken. In deze paragraaf wordt ingegaan op:

- actieve openbaarmaking;
- passieve openbaarmaking;
- verbetering van de informatiehuishouding.

Voor de implementatie van de Woo zijn incidentele (2022-2026) en structurele financiële middelen ontvangen van het Rijk. Afhankelijk van de keuzes die gemaakt worden tijdens de implementatie moet blijken of deze kosten toereikend zijn. Een van de keuzes is het bepalen van het ambitieniveau van de organisatie.

▪ Actieve openbaarmaking

Actieve openbaarmaking betreft het openbaar maken van informatie uit eigen beweging. De Woo bevat een aantal informatiecategorieën die actief openbaar gemaakt moeten worden. Dit onderdeel is nog niet in werking getreden.

Op het moment van schrijven is de verwachting dat begin 2023 landelijk gestart wordt met een voorbereidingsfase voor vier informatiecategorieën. De gemeente kan vanaf dat moment informatie in die informatiecategorieën aanleveren via Platform Open Overheidsinformatie (PLOOI), als de gemeente voldoet aan de aanleverisen. Als het aanleveren van de informatie zich in de praktijk heeft bewezen, wordt bij koninklijk besluit vastgesteld vanaf welke datum de vier informatiecategorieën actief geopenbaard moeten worden. De voorbereidingsfase heeft betrekking op de volgende informatiecategorieën:

- bereikbaarheidsgegevens van het bestuursorgaan en wijze waarop een verzoek om informatie kan worden ingediend;
- vergaderstukken van vertegenwoordigende lichamen van decentrale overheden;
- convenanten;
- Woo-verzoeken, inclusief de schriftelijke beslissingen op die verzoeken en de daarbij verstrekte informatie.

Het beleidsvoornemen is om in 2023 ervoor te zorgen dat wij de op dat moment verplichte informatiecategorieën actief openbaren. Tot de aansluiting op PLOOI is ons voornemen om bepaalde informatie te blijven plaatsen op de gemeentelijke website en op de website van de gemeenteraad, zodat deze informatie voor eenieder te raadplegen is. Dit geldt in ieder geval voor de Woo-verzoeken en de vergaderstukken van de gemeenteraad.

▪ Passieve openbaarmaking

Passieve openbaarmaking betreft het openbaar maken van informatie nadat hierom is verzocht, een zogenaamd Woo-verzoek. Er zal een aantal licenties van een anonimiseringstool worden afgenomen. Dit komt de snelheid van de afhandeling van de Woo-verzoeken ten goede.

▪ Verbetering van de informatiehuishouding

Veel informatie van de gemeente Den Helder komt voort uit haar werkprocessen, zoals het ontvangen van een aanvraag, het verlenen van een vergunning en het afsluiten van een overeenkomst met een leverancier. Daarbij is het de uitdaging om digitale informatie goed te ordenen en centraal en duurzaam te bewaren, te beheren en te ontsluiten. Een informatiehuishouding die op orde is, is belangrijk om ons te kunnen blijven verantwoorden tegenover onze inwoners.

Richtlijnen Informatiebeleid 2018-2022;

1. De scope van informatiebeheer is niet gelimiteerd tot het zaaksysteem, maar bestrijkt alle informatiehoudende applicaties en netwerkschijven;
2. De gemeente gebruikt primair het zaaksysteem voor het archiveren van archiefbescheiden;
3. De gemeente hanteert het Toepassingsprofiel Metadatering Lokale Overheden en streeft ernaar te voldoen aan de verplichtingen die voortvloeien uit de Archiefwet.

Informatiesystemen

Richtlijnen informatiebeleid 2018-2022

1. Er wordt gestreefd naar zo min mogelijk informatiesystemen. Bij een wens voor een nieuwe applicatie wordt eerst gekeken naar wat al beschikbaar is en wat daarmee de mogelijkheden zijn.
2. Bij de aanschaf van nieuwe applicaties wordt gekozen voor standaardfunctionaliteiten dus geen maatwerk, inclusief de vernietigingsfunctie als een eis.
3. Processen, applicaties en gegevensbronnen binnen de organisatie krijgen een eigenaar: hij/zij krijgt hiermee de verantwoordelijkheid voor o.a. de kwaliteit, betrouwbaarheid, veiligheid en compleetheid.

Volume en aard van informatie

Het is duidelijk welke informatie bewaard moet blijven en duurzaam toegankelijk moet zijn en voor hoe lang. Dit geldt zowel voor traditionele tekstdocumenten als andere vormen van digitale informatie, en de bijbehorende procesinformatie (zoals aantekeningen en handtekeningen). Er zijn instrumenten beschikbaar om onderzoek te doen naar grote hoeveelheden informatie.

De Monitor Digitale en Papieren Informatie

De gemeente heeft een paar keer de Monitor van digitale en fysieke informatie uitgevoerd onder begeleiding van het Regionaal Archief Alkmaar. Als gemeente krijgen wij met de Monitor Papieren/Digitale Informatie inzicht in de risico's, omvang en kosten van het beheer van informatie, de over te brengen of, mogelijk, uit te plaatsten archiefblokken. Deze Monitor hielp ons te onderbouwen welke informatie met welke prioriteit moet worden overgebracht.

Actie: in 2023 opnieuw de Monitor Digitale (Papieren) Informatie uitvoeren.

De groei van onbeheerde digitale informatie:

Er is geen totaaloverzicht van digitale informatie zoals e-mails, concepten op netwerkschijven en kopieën in persoonlijke mappen, of van sociale media en websites.

In 2022 is met inventarisatie gestart naar het gebruiken van diverse tekstberichten.

Actie: het onderzoek naar het gebruiken van de tekstberichten binnen de organisatie afronden.

Bijlagen

Overzicht bijlagen

Meerjaren investeringsplan 2023-2026

Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Economisch nut				
Programma 1, Bestuurlijke vernieuwing				
Klantbegeleidingszuil	45			
Landmeten/Cad		70		
Meubilair	40			
Narrow casting	30			
Netwerk	320	118	100	320
Noodstroomvoorziening		50	20	
Servers en storage	100	100	100	750
Telefonie/Mobiele Devices	430		300	
Tractiemiddelen	240	285	194	140
Vergadersysteem	200			
Werkplekken excl ipad en iphone	215			790
Totaal programma 1, Bestuurlijke vernieuwing	1.620	623	714	2.000
Programma 4, Leefbare gemeente				
A-veld ballenvangers/hekwerk			85	
De Linie, drainage rugbyveld			66	
De Linie, drainage veld 3			44	
Julianadorp kunstgras / ballenvangers / hekwerk / dugout				86
JVC vervanging toplaag kunstgras A en C			564	
Steigers Quelderduyn	41			
Linie kunstgras vervangen hockeyveld				190
Nieuw perspectief gebiedsgericht		86	86	86
Nieuw perspectief nit-gebiedsgericht	73	73	73	73
Totaal 4 Leefbare gemeente	114	159	918	435
Totaal economisch nut	1.734	782	1.632	2.435
Economisch nut, heffing				
Programma 4, leefbare gemeente				
Drukriolering mechanisch			201	
Gemalen bouwkundig	77	77	77	77
Gemalen mechanisch	35	35	35	35
Vrijverval cf nieuw GRP	995	995	995	995

Totaal programma 4, Leefbare gemeente	1.107	1.107	1.308	1.107
Totaal economisch nut, heffing	1.107	1.107	1.308	1.107
IVA				
Programma 3, Vitale gemeente				
Baggeren Industriehaven	1.500			
Baggeren Koopvaardersbinnenhaven		1.500		
Kadewand Paleiskade	600			
Totaal programma 3, Vitale gemeente	2.100	1.500	0	0
Totaal IVA	2.100	1.500	0	0
Maatschappelijk nut				
Programma 4, Leefbare gemeente				
Gebiedsgerichte aanpak		888	888	888
Nieuw perspectief gebiedsgericht		634	634	634
Nieuw perspectief niet-gebiedsgericht	537	537	537	537
Herdenkingsbos	300			
Herplant bomen i.v.m. lepziekte	200	200	200	200
Totaal programma 4, Leefbare gemeente	1.037	2.259	2.259	2.259
Totaal maatschappelijk nut	1.037	2.259	2.259	2.259
Totaal	5.978	5.648	5.199	5.801

Staat van reserves en voorzieningen

Reserves

Naam	Saldo	+/+	-/-	Saldo	+/+	-/-	Saldo
	31-12-21	2022	2022	31-12-22	2023	2023	31-12-23
Algemene reserve	18.556	8.261	4.555	22.262	-682		21.580
Winst/verlies	8.261	1.554	2.236	-682	4.246		4.246
Algemene reserve	26.817	9.815	6.791	21.580	3.564	0	25.826
Nieuwbouw stadhuis	1.548	130	0	1.678	0	155	1.523
woonomgeving de Schooten	293	0	293	0	0	0	0
Res Drooghe Weert	32	0	0	32	0	0	32
Res. Bijdrage locatie RWS+	3.804	495	0	4.299	770	0	5.069
Evenementen	247	0	46	201	0	0	201
Helders perspectief	1.194	0	420	774	0	420	354
Regiodeal	82	0	0	82	0	0	82
Subsidiëring realisatie molen Visbuurt	0	200	0	200	0	0	200
Beleidsprioriteiten	7.200	825	759	7.266	770	575	7.461
Kunstopdr./aank.kunstvoorwerp	63	0	0	63	0	0	63
Monumenten	23	0	0	23	0	0	23
Bovenwijkse voorzieningen	133	0	0	133	0	0	133
Res bodemsanering	783	120	25	878	120	25	973
Watergangen	0	141	0	141	0	0	141
Meerjarig beleid	1.002	261	25	1.238	120	25	1.333
DIVMAG - terrein	227	0	0	227	0	0	227
Aankopen SH wet Voorkeursrecht	282	0	63	219	0	63	156
Buig	0	276	0	276	484	426	335
Af te stoten Gem.vastgoed	781	0	0	781	0	0	781
Beschermd wonen	1.801	3.692	2.627	2.866	3.756	2.523	4.099
Huurderving	39	0	0	39	0	0	39
Helders steunfonds	820	787	600	1.007	0	0	1.007
Buffer voor risico's	3.950	4.755	3.290	5.415	4.240	3.012	6.644
Egalisatiereserve grondexploitatie	250	0	250	0	0	0	0
Stabilisatiefonds Algemene Uitkering	1.202	0	1.200	2	0	0	2
Egalisatieres. Leges vs kn bouwleges	344	0	0	344	0	0	344
Egalisatiereserves	1.796	0	1.450	346	0	0	346
Nieuwbouw Pijler/Herderschee	1.402	0	52	1.350	0	52	1.299
Onderw.cluster Pasteurstraat	1.914	0	64	1.851	0	64	1.787

Park.terrein de Schooten kap lasten	120	413	120	413	0	0	413
A. Pieckplein kap lasten	575	0	14	560	0	0	560
Noorderhaaks kap lasten	1.903	0	22	1.881	0	23	1.857
Polderweg kap lasten	418	0	11	406	0	11	395
Fietspad Duinweg kap lasten	129	0	4	125	0	4	122
Streepjesberg kap lasten	249	0	6	243	0	2	241
Villa Kakelbont kap lasten	260	0	14	246	0	14	232
Fietspad Ooghduyne kap lasten	200	0	0	200	0	0	200
Koningstraat kap lasten	2.370	180	128	2.423	0	47	2.376
Stadspark kap lasten	3.500	0	0	3.500	0	175	3.325
Sportlaan 10 kap lasten	375	0	19	356	0	19	338
Wildopvang kap lasten	220	0	6	215	0	0	214
Kerkgracht kap lasten	582	0	197	385	0	253	132
Serverruimte kap lasten	475	0	18	457	0	18	440
Renovatie Ambachtsweg	598	0	30	568	0	30	538
Laadpalen	28	0	0	28	0	3	25
Technische reserve	15.318	593	704	15.207	0	714	14.493
Alle Reserves	56.082	7.988	13.019	51.052	9.376	4.325	56.103

Naam	Saldo	+/+	-/-	Saldo	+/+	-/-	Saldo	+/+	-/-	Saldo
	31-12-23	2024	2024	31-12-24	2025	2025	31-12-25	2026	2026	31-12-26
Algemene reserve	21.580	4.246	0	25.826	8.390	0	34.216	10.434	0	44.649
Winst/verlies	4.246	8.390		8.390	10.434	0	10.434	2.119	0	2.119
Algemene reserve	25.826	12.636	0	34.216	18.824	0	44.650	12.553	0	46.768
Nieuwbouw stadhuis	1.523	0	163	1.360	0	163	1.197	0	163	1.034
woonomgeving de Schooten	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Res Drooghe Weert	32	0	0	32	0	0	32	0	0	32
Res. Bijdrage locatie RWS+	5.069	473	0	5.542	323	0	5.865	323	0	6.189
Evenementen	201	0	0	201	0	0	201	0	0	201
Helders perspectief	354	0	0	354	0	0	354	0	0	354
Regiodeal	82	0	0	82	0	0	82	0	0	82
Subsidiëring realisatie molen Visbuurt	200	0	0	200	0	0	200	0	0	200
Beleidsprioriteiten	7.461	473	163	7.771	323	163	7.931	323	163	8.092
Kunstopdr./aank.kunstvoorwerp	63	0	0	63	0	0	63	0	0	63
Monumenten	23	0	0	23	0	0	23	0	0	23
Bovenwijkse voorzieningen	133	0	0	133	0	0	133	0	0	133
Res bodemsanering	973	120	25	1.068	120	25	1.163	120	25	1.258
Watergangen	141	0	0	141	0	0	141	0	0	141

Meerjarig beleid	1.333	120	25	1.428	120	25	1.523	120	25	1.618
DIVMAG - terrein	227	0	0	227	0	0	227	0	0	227
Aankopen SH wet Voorkeursrecht	156	0	63	94	0	45	49	0	45	4
Buig	335	1.138	0	1.472	1.688	144	3.017	1.688	144	4.561
Af te stoten Gem.vastgoed	781	0	0	781	0	0	781	0	0	781
Beschermd wonen	4.099	3.761	2.525	5.335	3.761	2.522	6.574	3.761	2.522	7.813
Huurderving	39	0	0	39	0	0	39	0	0	39
Helders steunfonds	1.007	0	0	1.007	0	0	1.007	0	0	1.007
Buffer voor risico's	6.644	4.899	2.588	8.955	5.449	2.711	11.694	5.449	2.711	14.432
Egalisatiereserve grondexploitatie	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Stabilisatiefonds Algemene Uitkering	2	0	0	2	0	0	2	0	0	2
Egalisatieres. Leges vs kn bouwleges	344	0	0	344	0	0	344	0	0	344
Egalisatiereserves	346	0	0	346	0	0	346	0	0	346
Nieuwbouw Pijler/Herderschee	1.299	0	52	1.247	0	52	1.195	0	52	1.143
Onderw.cluster Pasteurstraat	1.787	0	64	1.723	0	64	1.659	0	64	1.595
Park.terrein de Schooten kap lasten	413	0	0	413	0	0	413	0	0	413
A. Pieckplein kap lasten	560	0	0	560	0	0	560	0	0	560
Noorderhaaks kap lasten	1.857	0	23	1.834	0	23	1.811	0	23	1.787
Polderweg kap lasten	395	0	11	384	0	11	373	0	11	361
Fietspad Duinweg kap lasten	122	0	4	118	0	4	115	0	4	111
Streepjesberg kap lasten	241	0	2	240	0	2	238	0	2	236
Villa Kakelbont kap lasten	232	0	14	218	0	14	204	0	14	190
Fietspad Ooghduyne kap lasten	200	0	0	200	0	0	200	0	0	200
Koningstraat kap lasten	2.376	0	47	2.329	0	47	2.282	0	47	2.236
Stadspark kap lasten	3.325	0	175	3.150	0	175	2.975	0	175	2.800
Sportlaan 10 kap lasten	338	0	19	319	0	19	300	0	19	281
Wildopvang kap lasten	214	0	0	214	0	0	213	0	0	213
Kerkgracht kap lasten	132	0	0	132	0	0	132	0	0	132
Serverruimte kap lasten	440	0	18	422	0	18	405	0	18	387
Renovatie Ambachtsweg	538	0	30	508	0	30	478	0	30	449
Laadpalen	25	0	3	22	0	3	20	0	3	17
Technische reserve	14.493	0	461	14.032	0	461	13.572	0	462	13.111
Totaal	56.103	13.882	3.236	66.749	16.326	3.360	79.716	8.011	3.361	84.365

Voorzieningen

Naam	Saldo	+/+	-/-	Saldo	+/+	-/-	Saldo
	31-12-21	2022	2022	31-12-22	2023	2023	31-12-23
Egalisatievoorziening riolering	4.210	11	1.075	3.146	312		3.458
Egalisatievoorzieningen heffingen	4.210	11	1.075	3.146	312	0	3.458
Egalisatievoorziening ond. gebouwen	3.167	446	0	3.614	446	0	4.060
Onderhoud sportaccommodaties	909	94	0	1.003	109	0	1.112
Onderhoud watergangen	443	0	0	443	0	0	443
Beheer strandslagen	95	0	17	78	0	0	78
Kostenegalisatievoorziening	4.614	540	17	5.138	555	0	5.693
Wachtgeld voormalige wethouders	11	0	0	11	0	0	11
Waterbreed	1.002	0	0	1.002	0	0	1.002
Kst vml. Personeel	48	0	0	48	0	0	48
Watertoren	97	0	0	97	0	0	97
Voorzieningen voor risico's	1.158	0	0	1.158	0	0	1.158
Totaal voorzieningen	9.982	551	1.092	9.442	867	0	10.309

Naam	Saldo	+/+	-/-	Saldo	+/+	-/-	Saldo	+/+	-/-	Saldo
	31-12-23	2024	2024	31-12-24	2025	2025	31-12-25	2026	2026	31-12-26
Egalisatievoorziening riolering	3.458	355		3.812	461		4.273	586		4.859
Egalisatievoorzieningen heffingen	3.458	355	0	3.812	461	0	4.273	586	0	4.859
Egalisatievoorziening ond. gebouwen	4.060	446		4.506	446		4.953	446		5.399
Onderhoud sportaccommodaties	1.112	109		1.220	109		1.329	109		1.438
Onderhoud watergangen	443			443			443			443
Beheer strandslagen	78			78			78			78
Kostenegalisatievoorziening	5.693	555	0	6.247	555	0	6.803	555	0	7.358
Wachtgeld voormalige wethouders	11			11			11			11
Waterbreed	1.002			1.002			1.002			1.002
Kst vml. Personeel	48			48			48			48
Watertoren	97			97			97			97
Voorzieningen voor risico's	1.158	0	0	1.158	0	0	1.158	0	0	1.158
Totaal voorzieningen	10.309	910	0	11.217	1.016	0	12.234	1.141	0	13.375

Beleidskaders

Beleidskaders
Aanvullende beleidsregels openbare manifestaties 2013
Aanwijzingsbesluit gebieden publiek cameratoezicht 2020
Afstemmingsverordening Participatiewet
Algemeen bindend voorschrift houdende regels omtrent het instellen van een Jongeren Adviesraad in de gemeente Den Helder (2021)
Algemene plaatselijke verordening (APV) 2021
Algemene verordening Ondergrondse infrastructuur 2014
Beheerverordening algemene begraafplaats Den Helder (2014)
Beleidskader Archeologie 2017
Beleidsregel ambtelijke welstandstoets Den Helder 2020
Beleidsregel Bestuurlijke boete Participatiewet, IOAW en IOAZ
Beleidsregel bestuurlijke boete Wet BRP gemeente Den Helder
Beleidsregel Bijstandsverlening bij eigen woningbezit
Beleidsregel Briefadres 2020
Beleidsregel Commerciële huurprijs of kostgeld
Beleidsregel Compensatie alleenstaande ouderkop
Beleidsregel doorbraakfonds Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ
Beleidsregel houdende regels over gegevensverstrekking basisregistratie personen (2014)
Beleidsregel houdende regels over het beheer en toezicht basisregistratie personen (2021)
Beleidsregel inzake planschadeovereenkomsten (B&W 18 juni 2013)
Beleidsregel Krediethypotheek en Pandrecht Participatiewet
Beleidsregel Loonkostensubsidie Participatiewet 2022
Beleidsregel Marginale zelfstandigen en bijstand
Beleidsregel onverantwoord interen vermogen
Beleidsregel Saldo lopende rekening bij vermogensvaststelling
Beleidsregel Schuilstallenbeleid 2021
Beleidsregel schuldhulpverlening Den Helder
Beleidsregel Terug- en invordering Participatiewet, IOAW en IOAZ
Beleidsregel Vergoeding eigen bijdrage kinderopvang
Beleidsregel Verhaal
Beleidsregel Verlaging bijstand in verband met woonsituatie
Beleidsregel Wet Taaleis
Beleidsregels anti-speculatiebeding sociale koopwoningen Willem Alexanderhof (collegebesluit 28 mei 2019)
Beleidsregels Bijstandsverlening zelfstandigen (Bbz 2004) gemeente Den Helder
Beleidsregels houdende regels over sluiting van lokalen en woningen op grond van artikel 13b Opiumwet (Damoclesbeleid Den Helder 2021)
Beleidsregels houdende uitgangspunten voor de locatiekeuze ondergrondse containers op afstand in Den Helder (2021)
Beleidsregels internetwinkels en ondergeschikte detailhandel
Beleidsregels maatschappelijke ondersteuning 2021

Beleidsregels naleving Besluit Tijdelijke overbruggingsregeling zelfstandig ondernemers (Tozo)
Beleidsregels vrijlating inkomsten Participatiewet, IOAW, IOAZ Den Helder 2021
Besluit Criteria subsidie deskundigheidsbevordering vrijwilligers
Besluit houdende regels over het verlagen van de uitkeringsnorm en het blijvend of tijdelijk (gedeeltelijke) weigeren van een uitkering (Afstemmingsverordening IOAW/IOAZ 2013)
Besluit om te anticiperen op de Verzamelweg hersteloperatie toeslagen. (2021)
Besluit vervanging archiefbescheiden 2018
Bijtincidenten 2019
Bouwverordening
Deelsubsidieverordening Topsportregeling
Eerste wijziging beleidsregels jeugdhulp Den Helder 2018
Handhaving en preventieplan drank en Horeca 2016
Handhavingsverordening Participatiewet, IOAW en IOAZ
Havenbeheerverordening NV Port of Den Helder 2012
Huisvestingsverordening 2015 gemeente Den Helder (inclusief de wijziging van 28 januari 2019)
Kwijtscheldingsverordening 2015
Leegstandsverordening gemeente Den Helder 2016
Nota bodembeheer 2022
Nota evenementenvergunningen 2020
Nota Grondbeleid 2019 (raadsbesluit 24 juni 2019)
Nota Parkeernormen 2022 (wordt vastgesteld najaar 2021)
Nota Zonneparken (vastgesteld 2 maart 2015)
Parkeerverordening 1996
Participatieverordening
Rechtspositie burgemeester en wethouders gemeente Den Helder 2019
Reclamenota Bedrijven in Beeld (2012)
Regels over het verlenen van garanties en het verstrekken van leningen (2021)
Reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden van de gemeenteraad van Den Helder 2018
Re-integratieverordening Participatiewet
Subsidieregeling evenementen 2020
Subsidieverordening evenementen 2020
Subsidieverordening sportverenigingen Den Helder 2021
Uitvoeringsregeling publiek cameratoezicht 2020
Verordening ambtelijke bijstand en fractieondersteuning Den Helder 2019
Verordening Cliëntenparticipatie 2016
Verordening commissie bezwaarschriften gemeente Den Helder 2018
Verordening gegevensverstrekking basisregistratie personen (2014)
Verordening Individuele Inkomensvoet Participatiewet
Verordening Individuele studietoelage
Verordening Inrichting Antidiscriminatievoorziening gemeente Den Helder
Verordening klankbordgesprekken burgemeester Den Helder 2019

Verordening leerlingenvervoer gemeente Den Helder 2018
Verordening lijkbezorgingsrechten 2022
Verordening op de agendacommissie Den Helder 2018
Verordening op de auditcommissie (2020)
Verordening op de raadcommissies Den Helder 2018
Verordening op het presidium Den Helder 2018
Verordening Parkeerbelastingen
Verordening regelende de instelling en de toekenning van het ereburgerschap en de erepenning der gemeente Den Helder (1971)
Verordening regionale raadscommissie Noordkop 2018
Verordening shadeadvisering ruimtelijke ordening (2008)
Verordening Speelautomatenhallen Den Helder (2016)
Verordening Tegenprestatie Participatiewet
Verordening tot wijziging van de verordening Jeugdhulp Den Helder 2018
Verordening van de gemeenteraad van de gemeente Den Helder houdende regels omtrent ruimtelijke invulling voor de Oostoever 2016
Verordening vertrouwenscommissie Den Helder 2019
Verordening voorzieningen huisvesting onderwijs gemeente Den Helder 2015
Verordening werkgeverscommissie 2011
Verordening Wet inburgering 2010
Welstandsnota 2015 – herziening 2020
Winkeltijdenverordening Den Helder 2014

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Bedragen x € 1.000	2023	2024	2025	2026
Structurele onttrekkingen:				
Nieuwbouw stadhuis	155	163	163	163
Bodemsanering	25	25	25	25
Aankopen Stadshart (WVG)	63	63	45	45
Buig	426		144	144
Beschermd wonen	2.523	2.525	2.522	2.522
Nieuwbouw Pijler/Herderschee	52	52	52	52
Onderwijscluster Pasteurstraat	64	64	64	64
Noorderhaaks	23	23	23	23
Polderweg	11	11	11	11
Fietspad Duinweg	4	4	4	4
Streepjesberg	2	2	2	2
Villa Kakelbont	14	14	14	14
Koningstraat-Spoorstraat	47	47	47	47
Stadspark	175	175	175	175
Sportlaan 10	19	19	19	19
Kerkgracht	253			
Serverruimte	18	18	18	18
Renovatie Ambachtsweg	30	30	30	30
Laadpalen	3	3	3	3
Totaal structurele onttrekkingen	3.907	3.238	3.361	3.361
Structurele toevoegingen:				
Bodemsanering	120	120	120	120
Buig	484	1.138	1.688	1.688
Beschermd wonen	3.756	3.761	3.761	3.761
RWS+	770	473	323	323
Totaal structurele toevoegingen	5.130	5.492	5.892	5.892
Totaal	-1.223	-2.254	-2.531	-2.531

Overzicht incidentele baten en lasten

Programma				
Omschrijving	2023	2024	2025	2026
Lasten				
Programma 1, Bestuurlijke vernieuwing	420	0	0	0
Helders Perspectief	420			
Programma 2, Zorgzame gemeente	552	0	0	0
Achterstanden WMO	552			
Programma 3, Vitale gemeente	190	190	0	0
Regiodeal	190	190		
Programma 4, Leefbare gemeente	845	73	0	0
Sail 2023	450			
Nationaal Programma Onderwijs	270			
Subsidie Scholen aan Zee - leerling lounges	125	73		
Totale lasten	2.007	263	0	0
Baten				
Programma 1, Bestuurlijke vernieuwing	-420	0	0	0
BR: Helders perspectief	-420			
Programma 2, Zorgzame gemeente	0	0	0	0
Programma 3, Vitale gemeente	-500	-500	0	0
Vrijval voorziening grondexploitatie	-500	-500		
Programma 4, Leefbare gemeente	-270	-270	0	0
AR: sociale innovatie	-270	-270		
Totale baten	-1.190	-770	0	0
Saldo baten en lasten	817	-507	0	0

Financiële gegevens per taakveld

		rekening 2021	begroting 2022	begroting 2023	begroting 2024	begroting 2025	begroting 2026
Bestuurlijke vernieuwing							
Lasten		50.955	40.636	40.336	39.745	39.570	39.607
0.1	Bestuur	2.814	3.014	3.262	2.839	2.839	2.839
0.10	Mutaties reserves	9.211	130	0	0	0	0
0.2	Burgerzaken	2.272	2.367	2.450	2.450	2.450	2.450
0.4	Overhead	28.206	30.118	29.158	29.354	29.414	29.368
0.5	Treasury	7.789	4.300	1.945	1.931	1.918	1.905
0.61	OZB woningen	362	387	332	332	332	332
0.62	OZB niet-woningen	269	263	324	324	324	324
0.64	Belastingen overig	1	1	1	1	1	1
0.8	Overige baten en lasten	3	28	2.836	2.487	2.265	2.361
3.4	Economische promotie	28	28	29	29	29	29
Baten		-168.618	-164.784	-166.506	-168.336	-170.315	-161.478
0.1	Bestuur	-145	-47	-49	-49	-49	-49
0.10	Mutaties reserves	-9.609	-6.224	-2.885	-2.222	-2.219	-2.219
0.2	Burgerzaken	-709	-890	-919	-919	-919	-919
0.4	Overhead	-3.041	-1.224	-1.106	-1.106	-1.106	-1.106
0.5	Treasury	-9.227	-5.431	-3.003	-3.041	-3.020	-2.977
0.61	OZB woningen	-6.653	-11.172	-7.087	-7.087	-7.087	-7.087
0.62	OZB niet-woningen	-8.131	-3.473	-8.186	-8.186	-8.186	-8.186
0.64	Belastingen overig	-16	-44	-44	-44	-44	-44
0.7	Algemene uitkering en overige uitkeringen gemeentefonds	-129.396	-133.306	-142.027	-143.218	-145.001	-136.578
0.8	Overige baten en lasten	0	-1.463	360	-904	-1.125	-753
3.4	Economische promotie	-1.690	-1.511	-1.561	-1.561	-1.561	-1.561
Totaal Bestuurlijke vernieuwing		-117.662	-124.147	-126.170	-128.590	-130.746	-121.871
Zorgzame gemeente							
Lasten		112.404	115.378	110.687	110.006	110.557	110.130
0.10	Mutaties reserves	2.747	3.969	4.240	4.899	5.450	5.450
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	163	300	983	983	983	983
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	3.900	4.373	4.384	4.378	4.366	4.366
6.2	Wijkteams	1.937	2.632	1.536	1.536	1.536	1.536

6.3	Inkomensregelingen	35.772	35.526	32.402	32.389	32.924	32.924
6.4	Begeleide participatie	6.384	6.167	6.301	6.147	5.956	5.956
6.5	Arbeidsparticipatie	2.631	3.757	3.072	3.131	3.191	3.191
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	2.597	2.572	2.524	2.424	2.424	2.424
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	15.354	15.322	14.363	13.895	13.897	13.896
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	9.599	10.902	11.096	10.584	10.388	10.250
6.81	Ge?aleerde zorg 18+	10.438	9.821	10.253	10.253	10.252	10.100
6.82	Ge?aleerde zorg 18-	18.677	17.673	17.234	17.087	16.890	16.754
7.1	Volksgezondheid	2.205	2.362	2.299	2.299	2.299	2.299
Baten		-36.872	-33.432	-31.156	-31.543	-32.375	-32.375
0.10	Mutaties reserves	-4.385	-2.528	-943	-517	-662	-662
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	-121	-405	-405	-405	-405	-405
6.2	Wijkteams	-16	0	0	0	0	0
6.3	Inkomensregelingen	-30.621	-29.154	-28.897	-29.824	-30.512	-30.512
6.4	Begeleide participatie	-34	0	0	0	0	0
6.5	Arbeidsparticipatie	-555	-370	0	0	0	0
6.6	Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-44	-6	-6	-6	-6	-6
6.71	Maatwerkdienstverlening 18+	-779	-928	-778	-778	-778	-778
6.72	Maatwerkdienstverlening 18-	-2	0	-115	0	0	0
6.81	Ge?aleerde zorg 18+	-135	-12	-12	-12	-12	-12
6.82	Ge?aleerde zorg 18-	-148	0	0	0	0	0
7.1	Volksgezondheid	-32	-30	0	0	0	0
Totaal Zorgzame gemeente		75.532	81.946	79.531	78.464	78.182	77.755
Vitale gemeente							
Lasten		23.947	14.233	14.417	13.076	12.243	11.610
0.10	Mutaties reserves	1.128	816	770	473	323	323
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	1.017	973	917	917	899	899
2.2	Parkeren	504	602	503	477	477	476
2.4	Economische havens en waterwegen	1.366	1.053	743	890	1.090	1.086
3.1	Economische ontwikkeling	5.388	1.979	2.148	2.156	1.984	1.784
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	0	13	12	12	12	12
8.1	Ruimtelijke ordening	1.290	1.228	916	918	931	937
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	8.994	3.808	4.258	3.085	2.380	2.047
8.3	Wonen en bouwen	4.260	3.761	4.150	4.148	4.146	4.045
Baten		-21.083	-7.771	-8.325	-7.153	-5.930	-5.597

0.10	Mutaties reserves	-2.968	-575	-284	-284	-267	-267
0.3	Beheer overige gebouwen en gronden	-2.455	-1.082	-1.082	-1.082	-1.082	-1.082
0.63	Parkeerbelasting	-100	-100	-102	-102	-102	-102
2.2	Parkeren	-19	0	0	0	0	0
2.4	Economische havens en waterwegen	-436	0	0	0	0	0
3.1	Economische ontwikkeling	-1.834	-10	0	0	0	0
3.3	Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-1	0	0	0	0	0
8.1	Ruimtelijke ordening	-282	-172	-106	-106	-106	-106
8.2	Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	-10.325	-4.288	-4.718	-3.545	-2.340	-2.007
8.3	Wonen en bouwen	-2.663	-1.543	-2.033	-2.033	-2.033	-2.033
Totaal Vitale gemeente		2.864	6.462	6.091	5.924	6.312	6.013
Leefbare gemeente							
Lasten		57.876	59.616	57.938	57.179	57.184	57.350
0.10	Mutaties reserves	884	1.520	120	120	120	120
1.1	Crisisbeheersing en brandweer	3.809	4.074	4.140	4.140	4.140	4.140
1.2	Openbare orde en veiligheid	2.032	2.285	2.294	2.287	2.288	2.288
2.1	Verkeer en vervoer	8.629	8.587	8.413	8.440	8.496	8.542
2.4	Economische havens en waterwegen	195	522	488	488	484	484
4.2	Onderwijshuisvesting	4.225	4.697	4.576	4.520	4.510	4.498
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	4.429	4.306	4.539	4.269	4.269	4.269
5.1	Sportbeleid en activering	938	965	914	914	914	914
5.2	Sportaccommodaties	3.336	3.513	3.441	3.438	3.432	3.492
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.785	4.069	4.214	3.764	3.764	3.764
5.4	Musea	257	206	213	213	213	213
5.5	Cultureel erfgoed	1.389	1.335	1.325	1.325	1.325	1.325
5.6	Media	1.874	1.935	1.834	1.834	1.834	1.834
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	5.715	5.902	6.406	6.424	6.436	6.463
6.1	Samenkracht en burgerparticipatie	69	188	197	197	197	197
7.2	Riolering	3.881	4.316	3.399	3.399	3.357	3.400
7.3	Afval	9.421	8.565	8.996	8.994	8.994	8.994
7.4	Milieubeheer	2.463	2.102	1.886	1.886	1.886	1.886
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	545	530	542	527	525	528
Baten		-26.871	-23.194	-21.636	-21.366	-21.366	-21.366
0.10	Mutaties reserves	-2.489	-1.456	-213	-213	-213	-213
1.2	Openbare orde en veiligheid	-227	-77	-79	-79	-79	-79

2.1	Verkeer en vervoer	-1.655	-484	-457	-457	-457	-457
4.2	Onderwijshuisvesting	-220	-13	-13	-13	-13	-13
4.3	Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-2.554	-2.322	-2.593	-2.322	-2.322	-2.322
5.1	Sportbeleid en activering	-199	-30	0	0	0	0
5.2	Sportaccommodaties	-1.394	-1.146	-1.182	-1.182	-1.182	-1.182
5.3	Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-248	-29	-30	-30	-30	-30
5.4	Musea	-79	0	0	0	0	0
5.7	Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-585	-579	-553	-553	-553	-553
7.2	Riolering	-4.755	-5.099	-4.163	-4.163	-4.163	-4.163
7.3	Afval	-11.783	-11.568	-12.083	-12.083	-12.083	-12.083
7.4	Milieubeheer	-401	-21	0	0	0	0
7.5	Begraafplaatsen en crematoria	-281	-370	-270	-270	-270	-270
Totaal Leefbare gemeente		31.005	36.422	36.302	35.813	35.818	35.984
Totaal		-8.261	682	-4.246	-8.390	-10.434	-2.119